

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

" Πολιτική συμπεριφορά και κοινωνικά μέσα "

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΗ: ***ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΛΥΒΑΣ (Α.Μ.1198)***

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ***ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ***

ΠΑΤΡΑ 2022

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή

Πάτρα

Δεκέμβριος 2022

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- 1.
- 2.
- 3.

Υπεύθυνη Δήλωση Φοιτητή

Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τη συγκεκριμένη εργασία.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στην αδερφή μου Ελευθερία και στην μητέρα μου Βασιλική.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να αναλύσει την επίδραση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στις πολιτικές στάσεις των πολιτών. Ακολουθήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση από την οποία αναλύονται βασικές έννοιες όπως τα μοντέλα δημοκρατίας, η διαβουλευτική δημοκρατία, η πολιτική συμπεριφορά, η πολιτική στάση, η ηλεκτρονική ψηφοφορία. Αναλύονται πώς τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χρησιμοποιούνται στη διαμόρφωση της πολιτικής ατζέντας. Προσδιορίζεται η σχέση της πολιτικής στάσης και των εκλογών. Παρουσιάζονται τα μοντέλα αλλαγής συμπεριφοράς Converse, Achen και Zaller. Τέλος, προσδιορίζεται η συμμετοχή των πολιτών στη διαβούλευση, οι στρατηγικές των πολιτικών αποφάσεων και πώς μετρώνται οι στρατηγικές αποφάσεις των ψηφοφόρων στην πολιτική.

ABSTRACT

The purpose of this study is to analyze the effect of social media on citizens' political attitudes. This was followed by a literature review from which basic concepts such as models of democracy, deliberative democracy, political behavior, political attitude, electronic voting are analyzed. They analyze how social media is used in shaping the political agenda. The relationship between political attitude and elections is determined. The Converse, Achen, and Zaller models of behavior change are presented. Finally, the participation of citizens in the consultation, the strategies of political decisions and how the strategic decisions of voters in politics are measured.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ABSTRACT	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	8
ΕΝΝΟΙΕΣ - ΟΡΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ	8
1.1.Πολιτεύματα	8
1.2.Δημοκρατία.....	8
1.3. Μοντέλα της δημοκρατίας.....	11
1.4. Διαβουλευτική δημοκρατία	20
1.5.Πολιτική Συμπεριφορά	22
1.6.Πολιτική Στάση.....	24
1.7.Αποσαφήνιση της έννοιας της ψηφοφορίας.....	25
1.8.Σημασία λευκής ψήφου	25
1.9. Αλλαγές στη Δημοκρατία και στην λήψη αποφάσεων με την εισαγωγή του διαδικτύου	26
1.10. Ηλεκτρονική ψηφοφορία	29
1.10.1.Προβληματισμοί από κοινωνιολογική και πολιτική πλευρά και προβλήματα	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο	32
ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΤΖΕΝΤΑ	32
2.1 Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης	32
2.1.1 Η έννοια των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.....	32
2.1.2 Το περιεχόμενο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.....	33
2.1.3 Παρουσίαση των δημοφιλέστερων μέσων κοινωνικής δικτύωσης.....	35
2.2. Η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για την πολιτική ατζέντα	38
2.3.Προκλήσεις που θέτουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	44

ΣΧΕΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΩΝ.....	44
3.1. Η σχέση μεταξύ πολιτικής στάσης και των εκλογών	44
3.2. Διαδίκτυο και προεδρικές εκλογές	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	53
ΜΟΝΤΕΛΑ ΑΛΛΑΓΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ.....	53
4.1. Το μοντέλο Converse.....	53
4.2. Το μοντέλο Achen	60
4.3. Το μοντέλο Zaller	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	63
Ο ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ: ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ.....	63
5.1. Συμμετοχή στη διαβούλευση.....	63
5.2. Η επίδραση της μειονότητας έναντι της δύναμης της πλειοψηφίας.....	65
5.3. Είναι οι πολίτες αρκετά ικανοί για να σκέπτονται;	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.....	67
ΜΕΤΡΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΨΗΦΟΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ	67
6.1. Στρατηγικές πολιτικών αποφάσεων.....	67
6.2. Μέτρηση των στρατηγικών αποφάσεων ψήφου.....	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7.....	70
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	70
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	72

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τις τελευταίες δεκαετίες ανοίγεται μπροστά μας μια οικουμενική ψηφιακή πολιτεία, στην οποία οι χρήστες των κοινωνικών δικτύων σε παγκόσμιο επίπεδο ξεπερνούν το 1 δισεκατομμύριο. Ένα από τα θεμελιώδη ζητήματα της πολιτικής επιστήμης αποτελεί ο τρόπος που οι άνθρωποι διαμορφώνονται από το κοινωνικό περιβάλλον. Αυτό απασχόλησε ιδιαίτερα τη μελέτη πολλών επιστημόνων. Η σχέση μεταξύ των πολιτικών απόψεων των ανθρώπων και των κοινωνικών τους δικτύων τους είναι συνεξελικτική. Ακόμη, τα άτομα που μιλούν μεταξύ τους μπορεί τείνουν να παρουσιάζουν όμοιες πολιτικές απόψεις με την πάροδο του χρόνου, αλλά είναι σαφές ότι τα άτομα συνήθως αναζητούν άτομα με κοινά ενδιαφέροντα.

ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση των συμπεριφορών και αντιλήψεων που έχουν οι χρήστες κοινωνικών δικτύων, όσων αφορά την πολιτική τους συμπεριφορά. Τα κοινωνικά δίκτυα, μπορούν και παρέχουν στους χρήστες μία πληθώρα υπηρεσιών. Λαμβάνοντας υπόψιν πως υπάρχουν πολλά είδη κοινωνικών δικτύων τίθεται ιδιαίτερα σημαντικό το ζήτημα της πολιτικής συμπεριφοράς. Αδιαμφισβήτητα, τα κοινωνικά δίκτυα επηρεάζουν τις συμπεριφορές των χρηστών τους. Υπάρχουν αρκετές θεωρίες σχετικά με τον τρόπο και το βαθμό που επηρεάζεται το κάθε άτομο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΝΝΟΙΕΣ - ΟΡΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ

1.1. Πολιτεύματα

Ως «πολίτευμα» χαρακτηρίζεται ο συνταγματικός τρόπος συγκρότησης της κυριαρχίας, ως εξουσία σε ένα κράτος, όπως επίσης και ο τρόπος με τον οποίο κατανέμεται η εξουσία στα διαφορετικά κρατικά όργανα ή θεσμούς. Παρόλο που ένα κράτος παραμένει ίδιο, τα πολιτεύματα του μπορούν να μεταβάλλονται. Έτσι, το πολίτευμα ενός κράτους μπορεί να είναι η μοναρχία, η ολιγαρχία ή η δημοκρατία.

Για την ύπαρξη ενός οποιουδήποτε πολιτεύματος, προϋπόθεση είναι να υπάρχει κράτος. Η διάκριση των πολιτευμάτων γίνεται με κριτήριο την κυριαρχία, δηλαδή με βάση τα πρόσωπα τα οποία αναγνωρίζονται ως φορείς κυριαρχίας. Με βάση αυτό το χαρακτηριστικό γνώρισμα, όταν την εξουσία ασκεί ένα πρόσωπο το πολίτευμα του κράτους ονομάζεται μοναρχία, όταν η εξουσία μοιράζεται σε λίγα άτομα έχουμε ολιγαρχία, ενώ στην δημοκρατία η εξουσία ασκείται από τους πολλούς.

Ιστορικά, η έννοια του πολιτεύματος ξεκινάει με την μοναρχία και καταλήγει στη δημοκρατία. Παρακάτω θα γίνει μια αναφορά στα πολιτεύματα και στα επιμέρους χαρακτηριστικά τους.

1.2. Δημοκρατία

Η λέξη δημοκρατία είναι μια σύνθετη λέξη που προέρχεται από το ουσιαστικό «δήμος» και το επίθεμα «-κρατία». Το ουσιαστικό «δήμος» χρησιμοποιείται για να περιγράψει τους πολίτες, δηλαδή τον λαό και περιλαμβάνει όσους κατά την αρχαιότητα είχαν πολιτικά δικαιώματα. Επιπλέον, η κατάληξη «-κρατία» παραπέμπει στο ρήμα εξουσιάζω, δηλαδή κυβερνώ. Ο όρος δημοκρατία καθιερώθηκε κατά τον 50 αιώνα π.Χ. σε αντιδιαστολή με την μοναρχία, την αριστοκρατία και την ολιγαρχία και προκειμένου να περιγράψει το σύστημα

διακυβέρνησης εκείνης της περιόδου στην κλασική Ελλάδα. (Τριανταφύλλου Βασίλειος «Η Δημοκρατία στην Κοινωνία της Πληροφορίας» kallipos.gr ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8).

Ως πολίτευμα η δημοκρατία γεννήθηκε στην Αρχαία Αθήνα. Βασικές αρχές της ήταν η ισονομία, η αξιοκρατία και η ελευθερία του λόγου. Η δημοκρατία στην Αρχαία Αθήνα ήταν άμεση. Ο όρος άμεση προσδίδει στην δημοκρατία την έννοια της καθολικής συμμετοχής των Αθηναίων πολιτών στις αποφάσεις της συνέλευσης. Στο πέρασμα των χρόνων, υπήρξε μεταβολή του πολιτεύματος από την άμεση δημοκρατία στην αντιπροσωπευτική. Σε αυτό το μοντέλο διακυβέρνησης η διαχείριση των κοινών γίνεται μέσω των νόμιμα εκλεγμένων αντιπροσώπων των πολιτών, οι οποίοι επιλέγονται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Ο Diamond (2004) έδωσε μια επισκόπηση του τι είναι κατά τη γνώμη του δημοκρατία. Περιγράφει τη δημοκρατία ως ένα σύστημα διακυβέρνησης με τέσσερα βασικά στοιχεία:

α) Σύστημα επιλογής και αντικατάστασης της κυβέρνησης μέσω ελεύθερων και δίκαιων εκλογών.

β) Ενεργή συμμετοχή του λαού, ως πολιτών, στην πολιτική και την πολιτική ζωή.

γ) Προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των πολιτών και

ιγ) Ένα κράτος δικαίου στο οποίο οι νόμοι και οι διαδικασίες εφαρμόζονται εξίσου για όλους τους πολίτες.

Ο Popper, όπως αναφέρεται στο Janie (2006) ορίζει τη δημοκρατία σε αντίθεση με τη δικτατορία ή την τυραννία. Δίνει έμφαση στη διαθεσιμότητα των ευκαιριών για τους ανθρώπους να ελέγχουν τους ηγέτες τους και σε αυτούς χωρίς προσφυγή σε μια επανάσταση. Η άποψη του Popper πρέπει να στηρίζεται στο γεγονός ότι υπάρχουν πολλές παραλλαγές δημοκρατίας σήμερα. Η περισσότερο κυρίαρχη μεταβλητή είναι αυτό που ονομάζει η άμεση δημοκρατία στην οποία όλοι οι πολίτες μιας χώρας δίνονται άμεσα και υπάρχει μια ενεργή συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων των χωρών τους. Μια άλλη παραλλαγή είναι η αντιπροσωπευτική δημοκρατία στην οποία ολόκληρο το σώμα όλων των δικαιούχων πολιτών παραμένει κυρίαρχη εξουσία, αλλά η πολιτική εξουσία ασκείται έμμεσα μέσω εκλεγμένων αντιπροσώπων. Η έννοια της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας προέκυψε σε μεγάλο βαθμό από ιδέες που αναπτύχθηκαν κατά τον Μεσαίωνα, τη Μεταρρύθμιση, την Εποχή του Διαφωτισμού και την Αμερικανική και τη Γαλλική Επανάσταση.

Η δημοκρατική μορφή διακυβέρνησης είναι μια θεσμική διαμόρφωση που επιτρέπει λαϊκή συμμετοχή μέσω της εκλογικής διαδικασίας. Σύμφωνα με τον πολιτικό επιστήμονα Robert

Dahl, το δημοκρατικό ιδανικό βασίζεται σε δύο αρχές: την πολιτική συμμετοχή και πολιτική αντιπαράθεση. Η πολιτική συμμετοχή απαιτεί όλα τα άτομα που είναι επιλέξιμα να ψηφίσουν και μπορούν να ψηφιστούν. Οι εκλογές πρέπει να είναι ελεύθερες, δίκαιες και ανταγωνιστικές. Μόλις οι ψήφοι έχουν έχει επιλεγεί και ανακοινωθεί ο νικητής, η εξουσία πρέπει να μεταφερθεί ειρηνικά από έναν άτομο σε άλλο. Αυτά τα κριτήρια πρέπει να αναπαραχθούν σε τοπικό, κρατικό και εθνικό επίπεδο. Μια πιο ισχυρή εννοιολόγηση της δημοκρατίας τονίζει αυτό στο οποίο αναφέρεται ο Dahl ως πολιτική αντιπαράθεση. Η αμφισβήτηση αναφέρεται στην ικανότητα των ανθρώπων να εκφράσουν τη δική τους δυσαρέσκεια μέσω της ελευθερίας του λόγου και του τύπου. Οι άνθρωποι πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συναντιούνται και να συζητούν τις απόψεις τους για πολιτικά ζητήματα χωρίς φόβο διώξεων από την κατάσταση. Τα δημοκρατικά καθεστάτα που εγγυώνται τόσο τις εκλογικές ελευθερίες όσο και τα πολιτικά δικαιώματα αναφέρονται ως φιλελεύθερες δημοκρατίες.

Οι Dahl et al. (2003) αναφέρουν ότι σε μια αντιπροσωπευτική δημοκρατία, κάθε ψήφος έχει την ίδια βαρύτητα, δεν μπορούν να ισχύουν αδικαιολόγητοι περιορισμοί για οποιονδήποτε επιθυμεί να γίνει αντιπρόσωπος και η ελευθερία των δικαιούχων πολιτών διασφαλίζεται από νομιμοποιημένα δικαιώματα και ελευθερίες που προστατεύονται συνήθως από ένα σύνταγμα. Μια παραφυσία αυτής της παραλλαγής είναι το σύστημα «Westminster» όπως εφαρμόζεται στο Ηνωμένο Βασίλειο, με κυρίαρχο μονάρχη, κοινοβουλευτική συμμετοχή και δικαστική ανεξαρτησία. Αυτό είναι τελείως διαφορετικό από τη δημοκρατία που ασκείται στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής που εφαρμόζει τον διαχωρισμό των εξουσιών μεταξύ τριών σκελών της κυβέρνησης: την εκτελεστική, τη νομοθετική και τη δικαστική.

Ένα κοινό χαρακτηριστικό όλων των παραλλαγών δημοκρατιών που συζητήθηκαν παραπάνω είναι ότι η αντιπροσωπευτική δημοκρατία επιτρέπει ανταγωνιστικές εκλογές που προάγουν την ισότητα μεταξύ όλων των δικαιούχων πολιτών από κάθε άποψη και επίσης διασφαλίζει ότι οι κανόνες όλων των εκλογών είναι ξεκάθαροι, εκ των προτέρων καθορισμένοι και δεν δίνουν το προνόμιο σε καμία ομάδα ή άτομο.

Ο Barak (2006) υποστηρίζει ότι η αντιπροσωπευτική δημοκρατία που επιτρέπει την ελευθερία της πολιτικής έκφρασης, την ελευθερία του λόγου και την ελευθερία του Τύπου θεωρούνται ουσιώδη δικαιώματα που επιτρέπουν στους δικαιούχους πολίτες να ενημερώνονται επαρκώς και να μπορούν να ψηφίζουν σύμφωνα με τα δικά τους συμφέροντα.

Από τα προηγούμενα, μπορεί κανείς να συμπεράνει ότι το βασικό χαρακτηριστικό της δημοκρατίας σύμφωνα με τον Nussbaum (2000) είναι η ικανότητα όλων των ψηφοφόρων να συμμετέχουν ελεύθερα και πλήρως στη ζωή της κοινωνίας τους και ότι η δημοκρατία είναι μια μορφή κυβέρνησης στην οποία όλοι οι δικαιούχοι πολίτες έχουν ίσο λόγο στη νομοθετική διαδικασία (Diamond, 2004).

Εκτός όμως από τους αντιπροσώπους του λαού, μια δημοκρατία θα πρέπει να ακολουθεί ένα πλαίσιο κανόνων και συμπεριφοράς. Τότε έχουμε την λεγόμενη Συνταγματική δημοκρατία, με το Σύνταγμα να είναι το σύνολο των κανόνων και των αρχών που έχουν συμφωνηθεί και θα πρέπει απaráκλητα να τηρούνται.

1.3. Μοντέλα της δημοκρατίας

Σχετικά με τα μοντέλα της δημοκρατίας, ο Held ανέφερε ότι τα μοντέλα είναι πολύπλοκα δίκτυα σχετικά με τις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες του δημοκρατικού κράτους. Εξηγώντας τη φύση των μοντέλων, ο Held υποστηρίζει, «Τα μοντέλα δημοκρατίας περιλαμβάνουν αναγκαστικά μια μεταβαλλόμενη ισορροπία μεταξύ περιγραφικών, επεξηγηματικών και κανονιστικών δηλώσεων».

Ακολουθούν τα έξι μοντέλα δημοκρατίας:

1. Κλασική Δημοκρατία:

Τοποθεσία και φύση:

Η κλασική δημοκρατία ήταν η άμεση δημοκρατία και η Αθήνα ήταν η πόλη στην οποία υφίστατο μια τέτοια δημοκρατία. Υπήρχαν, εκτός από την Αθήνα, άλλες ελληνικές πόλεις-κράτη, αλλά μεταξύ όλων των πόλεων-κρατών η Αθήνα ήταν η πιο εξέχουσα και ισχυρή. Η άμεση δημοκρατία στην Αθήνα αναπτύχθηκε μεταξύ 800-500 π.Χ. Οι Αθηναίοι ήταν πραγματικά περήφανοι για το είδος της άμεσης δημοκρατίας που λειτουργούσε στην πόλη-κράτος τους. Ποια ήταν τα χαρακτηριστικά της αθηναϊκής δημοκρατίας που ήταν το σύμβολο της κλασικής δημοκρατίας; (Bühlmann and Kriesi, 2013).

(1) Η κλασική δημοκρατία της Αθήνας έλαβε τη μορφή της μαζικής συγκέντρωσης. Οι Αθηναίοι συνεδρίαζαν περιοδικά για να κάνουν απολογισμό της κατάστασης του κράτους και να λάβουν πολιτικές και αποφάσεις.

(2) Όλοι οι δημόσιοι λειτουργοί πλήρους απασχόλησης επιλέγονταν από τους Αθηναίους με κλήρωση ή εκλογή.

(3) Η διευθέτηση έγινε με τέτοιο τρόπο ώστε κάθε πολίτης να μπορεί να αποκτήσει (τουλάχιστον μία φορά στη ζωή του) το πεδίο συμμετοχής στα αξιώματα του κράτους.

(4) Οι Αθηναίοι δεν δίστασαν ποτέ να συμμετέχουν στις υποθέσεις του κράτους ή να επωμιστούν την ευθύνη.

(5) Οι θέσεις των επισήμων εναλλάσσονταν μεταξύ όλων των πολιτών και δεν απαιτούνταν ειδική εκπαίδευση για τη διοίκηση της διοίκησης.

(6) Ωστόσο, υπήρχαν ειδικές ρυθμίσεις εκπαίδευσης για στρατιωτικούς στρατηγούς. Με αυτόν τον τρόπο η αθηναϊκή δημοκρατία -ο εκπρόσωπος της κλασικής δημοκρατίας- λειτουργούσε στην αρχαία Ελλάδα.

Ιδανικά της Κλασικής Δημοκρατίας:

Τα ιδανικά της κλασικής δημοκρατίας ή της αθηναϊκής δημοκρατίας (αυτοί οι δύο όροι μπορούν να χρησιμοποιούνται εναλλακτικά) μπορούν να διατυπωθούν με τον ακόλουθο τρόπο. Τα κύρια πολιτικά ιδανικά ήταν η ισότητα μεταξύ όλων των ανθρώπων (εδώ η κατάλληλη λέξη είναι πολίτες), η ελευθερία και ο σεβασμός του νόμου και της δικαιοσύνης. Οι Αθηναίοι απέδιδαν υψηλό και λαμπερό φόρο τιμής στη δικαιοσύνη και το δίκαιο. Αυτό που σήμερα ονομάζουμε κράτος δικαίου, αυτό το σύστημα επικράτησε στην αρχαία Ελλάδα και από εκεί αργότερα διακλαδίστηκε σε άλλα μέρη της Ευρώπης (Bühlmann and Kriesi, 2013).

Λόγω της επικράτησης της ισότητας στις ελληνικές πόλεις-κράτη, όλοι οι πολίτες μπορούσαν να έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης πολιτικών/απόφασης του κράτους. Ο Θουκυδίδης ανέφερε τα ιδανικά και τους στόχους της αθηναϊκής δημοκρατίας σε μια ομιλία που αποδόθηκε στην κηδεία του Περικλή. Ο Θουκυδίδης (460-399 π.Χ.) υποστήριξε ότι η αθηναϊκή δημοκρατία ήταν μοναδική υπό την έννοια ότι το σύνταγμά της, το σύστημα διοίκησης και οι θεσμοί της δεν αντιγράφηκαν από άλλα συστήματα. Μάλλον η αθηναϊκή δημοκρατία ήταν ένα πρότυπο που έπρεπε να ακολουθήσουν και άλλοι. Κάθε Αθηναίος είχε το ίδιο δικαίωμα στην ίση μεταχείριση από το νόμο (Bühlmann and Kriesi, 2013).

Η ισότητα ενώπιον του νόμου και η ίση μεταχείριση του δικαίου επέτρεψαν να επικρατήσει η δικαιοσύνη σε όλους σχεδόν τους τομείς της κοινωνίας. Η πολιτική ζωή ήταν

ελεύθερη και ανοιχτή. Όλοι οι πολίτες ενδιαφέρθηκαν ενεργά για το κοινό των εκθέσεων και φυσικά δεν παραμελήθηκαν καθόλου. Κάθε άνθρωπος έδειξε υπακοή στο νόμο και την εξουσία. Οι διαφορές διευθετήθηκαν μεταξύ τους.

Ο απολογισμός της δημοκρατίας του Αριστοτέλη:

Η Πολιτική του Αριστοτέλη (που γράφτηκε μεταξύ 335 και 323 π.Χ.) παρέχει μια πολύ όμορφη περιγραφή της δημοκρατίας. Είπε, «Το θεμέλιο του δημοκρατικού συντάγματος είναι η ελευθερία. Οι άνθρωποι κάνουν συνεχώς αυτή τη δήλωση υπονοώντας ότι μόνο σε αυτό το σύνταγμα υπάρχει κανένα μερίδιο στην ελευθερία. Κάθε δημοκρατία έχει ελευθερία για τον σκοπό της. «Το να κυβερνάς και να κυβερνάς με τη σειρά σου» είναι ένα στοιχείο της ελευθερίας (Bühlmann and Kriesi, 2013).

Έπειτα, υπάρχει η δημοκρατική ιδέα της δικαιοσύνης ως αριθμητικής ισότητας, όχι της ισότητας που βασίζεται στην αξία και όταν επικρατεί αυτή η ιδέα για το τι είναι σωστό, ο λαός πρέπει να είναι κυρίαρχος και ό,τι αποφασίσει η πλειοψηφία είναι οριστικό και αυτό είναι δικαιοσύνη. Το αποτέλεσμα είναι ότι στις δημοκρατίες οι φτωχοί έχουν περισσότερη κυριαρχία από τους άντρες της ιδιοκτησίας. «Ζήσε όπως θέλεις» είναι ένα άλλο σημάδι ενός ελεύθερου ανθρώπου. «Το να ζεις όπως δεν σου αρέσει είναι το σημάδι ενός σκλάβου».

Σε αυτό το εκτενές απόσπασμα ο Αριστοτέλης σκιαγράφησε τα βασικά χαρακτηριστικά της δημοκρατίας. Περιττό να πούμε ότι όλα αυτά σήμερα αντιμετωπίζονται ως έγκυρα. Η ελευθερία, η δικαιοσύνη και η κυριαρχία του λαού ή η λαϊκή κυριαρχία είναι οι βασικοί πυλώνες της δημοκρατίας. Ο Αριστοτέλης έδωσε προτεραιότητα σε αυτά τα τρία χαρακτηριστικά. Πίστευε ότι μόνο στη δημοκρατία λαμβάνει χώρα η εξουσία και η διακυβέρνηση με τη σειρά τους. Απουσιάζει σε ένα κράτος που δεν είναι δημοκρατικό. Η απουσία της ευκαιρίας να κυβερνήσεις είναι το σύμβολο της σκλαβιάς. Υποστήριξε επίσης ότι στη δημοκρατία του η ισότητα πρέπει να ερμηνεύεται αριθμητικά και δεν βασίζεται στην αξία (Bühlmann and Kriesi, 2013).

Αρχές Δημοκρατίας:

Ο Αριστοτέλης έχει θέσει ορισμένες θεμελιώδεις αρχές της δημοκρατίας. Αυτά μπορούν επίσης να ονομαστούν τα βασικά χαρακτηριστικά της δημοκρατίας. Έχουμε ήδη σημειώσει την έννοια της δημοκρατίας στα «Πολιτικά». Ακολουθούν οι θεμελιώδεις αρχές (Ferdinand, 2000):

1. Οι αξιωματούχοι της πόλης-κράτους θα έρθουν μέσω των εκλογών και όλοι οι πολίτες έχουν δικαίωμα για όλες τις θέσεις ή τα αξιώματα.
2. Ένας κοινός κανόνας θα ισχύει σε όλη την πολιτεία και αυτός ο κανόνας είναι ο κανόνας για τον καθένα και τον καθένα από τη σειρά του σε όλους.
3. Η μεταχείριση που γίνεται σε δούλους και μετανάστες δεν αποδεικνύει την ύπαρξη δικαιωμάτων και ισότητας στην αθηναϊκή κοινωνία.
4. Όλοι οι πολίτες δεν απολάμβαναν ισότιμη θέση και όλες οι ευκαιρίες δεν ήταν ανοιχτές σε όλους.
5. Πολλοί έχουν αποκαλέσει την αθηναϊκή δημοκρατία ως τυραννία της μειονότητας.
6. Ο Held έχει πει ότι διάφορες πτυχές της κλασικής δημοκρατίας μπορούν εύλογα να αμφισβητηθούν.

2. Προστατευτική Δημοκρατία:

Ορισμός:

Το κύριο θέμα της κλασικής δημοκρατίας ήταν η συμμετοχή όλων των πολιτών στις διαδικασίες του κράτους και οι Αθηναίοι (όπου η κλασική δημοκρατία άνθισε πιο έντονα) πίστευαν ότι μπορούσαν να επιτύχουν την ισότητα. Άρα η βάση της κλασικής δημοκρατίας ήταν η ισότητα ως προς τα δικαιώματα και τα προνόμια. Αλλά η προστατευτική δημοκρατία αναδεικνύει μια εντελώς διαφορετική πτυχή. Σύμφωνα με τα λόγια του Heywood «η δημοκρατία θεωρήθηκε λιγότερο ως ένας μηχανισμός μέσω του οποίου το κοινό μπορούσε να συμμετάσχει στην πολιτική ζωή, και περισσότερο ως μια συσκευή μέσω του οποίου οι πολίτες μπορούσαν να προστατευτούν από τις καταπατήσεις της κυβέρνησης, επομένως προστατευτική δημοκρατία» (Bühlmann and Kriesi, 2013).

Εδώ η δημοκρατία θεωρείται ως ένα μέσο στη διάθεση των ατόμων που μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να προστατεύσουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες τους. Στο Μεσαίωνα και στην πρώιμη νεότερη περίοδο οι αυταρχικοί ηγέμονες σε κάθε αδύναμο έδαφος και στις περισσότερες περιπτώσεις χωρίς κανένα έδαφος καταπάτησαν τα βασικά δικαιώματα και τις ελευθερίες των πολιτών και ήταν απολύτως αβοήθητοι μπροστά στην ατμοκίνητη διοίκηση (Held, 2013).

Στην αρχαία Ελλάδα πολλοί είχαν την ιδέα για την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών. Ο Πλάτων πίστευε ότι η κυριαρχία της τάξης των κηδεμόνων μπορούσε να εξυπηρετήσει σωστά τον σκοπό. Από όλες αυτές τις αντιλήψεις προκύπτει η ιδέα της προστατευτικής δημοκρατίας.

Τα ακόλουθα είναι τα βασικά χαρακτηριστικά της προστατευτικής δημοκρατίας (Held, 2013):

(1) Η προστατευτική δημοκρατία πιστεύει στη λαϊκή κυριαρχία. Επειδή όμως οι άνθρωποι δεν μπορούν να συμμετέχουν άμεσα στις διαδικασίες του κράτους, το κάνουν μέσω των εκπροσώπων τους.

(2) Τόσο η λαϊκή κυριαρχία όσο και η αντιπροσωπευτική μορφή διακυβέρνησης είναι νόμιμες.

(3) Είναι πρωταρχικό καθήκον του κράτους να προστατεύει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των πολιτών και ανεξάρτητα από το αν αυτό εκτελείται σωστά ή όχι, οι άνθρωποι διατηρούν έντονη επαγρύπνηση για τις λειτουργίες του κράτους.

(4) Η αρχή είναι υπόλογη στο λαό και για τη συγκρότησή της γίνονται εκλογές σε τακτική βάση. Υπάρχουν επίσης και άλλοι τρόποι για τη θέσπιση λογοδοσίας.

(5) Ένας πολύ σημαντικός τρόπος προστασίας των δικαιωμάτων, των ελευθεριών και της κατανομής των προνομίων είναι η κατανομή των εξουσιών μεταξύ νομοθετικών, εκτελεστικών και δικαστικών. Αυτό γίνεται σε όλες τις φιλελεύθερες δημοκρατίες.

(6) Υπάρχει επικράτηση του συνταγματισμού. Τόσο ο ηγεμόνας όσο και οι κυβερνώμενοι ελέγχονται από τις αρχές που ορίζονται στο σύνταγμα.

(7) Το Σύνταγμα είναι η πηγή της εξουσίας για όλους και είναι ο εγγυητής των δικαιωμάτων και των ελευθεριών. Υπάρχουν επίσης μέτρα για την πρόληψη της παραβίασης των δικαιωμάτων και των ελευθεριών.

(8) Οργανώσεις. Οι ομάδες ενώσεων έχουν αρκετή ελευθερία και ενεργούν πάντα ως φίλοι των πολιτών και αγωνίζονται ενάντια σε οποιαδήποτε παραβίαση δικαιωμάτων ή καταπάτηση της ελευθερίας.

(9) Ο ανταγωνισμός σε όλους τους τομείς είναι χαρακτηριστικό της προστατευτικής δημοκρατίας.

(10) Διατηρείται αυστηρά μια σαφής διάκριση μεταξύ κράτους και κοινωνίας των πολιτών.

Εάν η κρατική διοίκηση και η δομή αναδιαταχθούν και αναδιαμορφωθούν σωστά και επιτυχώς, πιστεύεται ότι η δημοκρατία θα γίνει τελικά προστατευτικός χαρακτήρας και όταν αποκτήσει αυτόν τον χαρακτήρα ποια θα είναι η φύση της; Όταν ένα δημοκρατικό κράτος δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην εκπλήρωση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών σε αυτό το κράτος, θα αναπτυχθούν διάφορα κέντρα εξουσίας και θα αναπτυχθούν διάφορες ομάδες συμφερόντων (Held, 2013).

(1) Μια σημαντική πτυχή μιας προστατευτικής δημοκρατίας είναι μια σαφής γραμμή διαφοράς μεταξύ του κράτους και της κοινωνίας των πολιτών και η τελευταία θα έχει επαρκή αυτονομία.

(2) Θα υπάρχει κυριαρχία της ιδιωτικής επιχείρησης στον τομέα της παραγωγής αλλά και της διανομής. Με άλλα λόγια, η οικονομία θα είναι ιδιωτική διαχείριση και λειτουργία και αυτό θα ανοίξει για την προαγωγή της ελευθερίας και των δικαιωμάτων.

(3) Απόρροια της δεύτερης προϋπόθεσης είναι η έλευση της οικονομίας της αγοράς που υποδηλώνει ελεύθερο ανταγωνισμό μεταξύ όλων των συμμετεχόντων στις οικονομικές δραστηριότητες. Ορισμένα φόρουμ θα ασχοληθούν με οικονομικές δραστηριότητες με πλήρη ελευθερία. Η εμφάνιση της οικονομίας της αγοράς δεν είναι το μόνο, η εγγύηση της ελευθερίας και της αυτονομίας είναι επίσης σημαντική.

(4) Μέσα στα όρια της κοινωνίας των πολιτών δημιουργούνται πολιτικές, πολιτιστικές και οικονομικές οργανώσεις. Η ελευθερία των ανθρώπων θα ευδοκιμήσει μέσω αυτών των θεσμών. Όλα αυτά τόνισαν οι πρωταγωνιστές της προστατευτικής δημοκρατίας (Held, 2013).

3. Αναπτυξιακή δημοκρατία

Σύμφωνα με τους Macpherson και Dunn στον Mill η δημοκρατία ήταν ένας πολύ ισχυρός μηχανισμός ηθικής αυτοανάπτυξης και υψηλότερης και αρμονικής διεύρυνσης των ατομικών ικανοτήτων. Κατέχουμε λοιπόν δύο στοιχεία ανάπτυξης. Το ένα είναι η ηθική αυτό-ανάπτυξη και το άλλο η ανάπτυξη των ατομικών ικανοτήτων.

Γνωρίζουμε ότι ο Rausseau όρισε μια μορφή δημοκρατίας γνωστή ως άμεση δημοκρατία του ελληνικού τύπου πόλη-κράτος. Το κύριο μέλημά του ήταν η ολόπλευρη ανάπτυξη των ηθικών ιδιοτήτων των ανδρών που υποβαθμίστηκαν (ο Rausseau το πίστευε) εν μέσω της ανάπτυξης της τέχνης, του πολιτισμού και του πολιτισμού.

Με τον όρο ατομικές ικανότητες ο Mill εννοούσε την επιχειρηματολογική δύναμη των ανθρώπων, τη διάνοια, τη λογική, να κατανοήσουν τη διάκριση μεταξύ σωστού και λάθους και πάνω από όλα την ικανότητα να συμμετέχουν στις διαδικασίες της κυβέρνησης. Η κυβέρνηση πρέπει να κρατηθεί μακριά από την παρεμβατική παρέμβαση.

Μόνο η αντιπροσωπευτική μορφή διακυβέρνησης ήταν κατάλληλη για την πραγματοποίηση δικαιωμάτων και ελευθεριών χωρίς τις οποίες κανένα άτομο δεν θα μπορούσε να αναπτύξει την ηθική του αυτοανάπτυξη και τις πολλαπλές ικανότητές του. Σύμφωνα με την αφήγηση του Mill, μια αντιπροσωπευτική μορφή διακυβέρνησης ήταν απολύτως ισοδύναμη με όλα τα είδη ελευθερίας και τις διάφορες κατηγορίες ελευθερίας.

Με άλλα λόγια, σε μια αντιπροσωπευτική δημοκρατία ένα άτομο μπορούσε να βρει μια ευνοϊκή ατμόσφαιρα για την ανάπτυξη των ελευθεριών και των δικαιωμάτων. Οποιαδήποτε εναλλακτική στην αντιπροσωπευτική δημοκρατία είναι η άμεση δημοκρατία αθηναϊκού τύπου. Δεν είναι αλήθεια ότι μια αντιπροσωπευτική δημοκρατία προστατεύει το δικαίωμα και την ελευθερία, μέσω των ελεύθερων εκλογών, του συστήματος ψηφοφορίας, του ελεύθερου ανταγωνισμού μεταξύ των κομμάτων κ.λπ. Πυροδοτεί την παρόρμηση για συζήτηση για οποιοδήποτε θέμα και για δράση σύμφωνα με τη λογική. Μπορεί να προστεθεί εδώ ότι όλα αυτά τα είπε ο Mill στη δεκαετία του εξήντα του δέκατου ένατου αιώνα και εκείνη την εποχή η αντιπροσωπευτική δημοκρατία της Βρετανίας είχε αποκτήσει κάποια ωριμότητα.

4. Συμμετοχική Δημοκρατία:

Έννοια της Συμμετοχικής Δημοκρατίας:

Κάθε τύπος δημοκρατίας βασίζεται σε συγκεκριμένο τύπο συμμετοχής. Εξ ου και το πρόβλημα εδώ είναι γιατί ένα διαφορετικό μοντέλο γνωστό ως συμμετοχική δημοκρατία. Ο όρος συμμετοχική δημοκρατία έχει διαφορετική οπτική. Είναι εκείνο το είδος δημοκρατίας όπου οι άνθρωποι συγκεντρώνονται σε ανοιχτό χώρο και συμμετέχουν άμεσα σε όλες τις συζητήσεις. Δεν προβλέπεται συμμετοχή μέσω αντιπροσώπων. Μια συμμετοχική δημοκρατία δεν επιτρέπει ποτέ να εκτελούνται οι λειτουργίες της μέσω αντιπροσώπων. Οι ίδιοι οι άνθρωποι απολαμβάνουν την υπέρτατη εξουσία και με την άσκηση της απολαμβάνουν την απόλυτη εξουσία να λαμβάνουν αποφάσεις που γενικά επηρεάζουν το κράτος ή το πολιτικό σώμα. Αυτός ο όρος χρησιμοποιείται συχνά για να καλύψει μια ποικιλία δημοκρατικών μοντέλων «από αυτά της κλασικής Αθήνας μέχρι κάποια θέση στην αγορά» .

Οι στόχοι της συμμετοχικής δημοκρατίας έχουν περιγραφεί καλύτερα από τον Rousseau. Αν ο νόμος και η γενική διοίκηση προορίζονται για τον λαό, είναι λογικό ότι πίσω από αυτόν τον νόμο και τη διοίκηση της διοίκησης κρύβεται η συναίνεση του λαού. Είπε, «Κάθε νόμο που δεν έχει επικυρώσει ο λαός αυτοπροσώπως είναι άκυρος». Πίστευε επίσης ότι η εισαγωγή του αντιπροσωπευτικού συστήματος δεν ήταν παρά μια συσκευή προσβολής της δύναμης της λογικής του λαού και της ευφυΐας του. Είναι λοιπόν η μόνη μορφή διακυβέρνησης που αναγνωρίζει την αξία και άλλες ιδιότητες των ανθρώπινων όντων (Held, 2013).

Ο πιο σημαντικός στόχος της συμμετοχικής δημοκρατίας είναι να κάνει τους ανθρώπους να ενδιαφέρονται για τις πολιτικές, νομικές και οικονομικές διαδικασίες του κράτους. Μέσα από αυτό θα μάθουν να πιστεύουν ότι οι υποθέσεις του κράτους είναι δικές τους. Με άλλα λόγια, θα κάνει τους ανθρώπους πιο υπεύθυνους. Κάθε άνθρωπος έχει τις δικές του ιδιότητες και σημασία. Η άμεση συμμετοχή θα μπορέσει να τους διαφωτίσει. Ένας άλλος σκοπός είναι να αναδείξει τις καινοτόμες ιδιότητες του ανθρώπου (Held, 2013).

5. Κοσμοπολίτικη Δημοκρατία:

Ως έννοια και ως μορφή διακυβέρνησης η δημοκρατία οραματίζεται τον δυναμισμό. Ως μορφή διακυβέρνησης είναι εξαιρετικά επιθυμητή, αλλά, πιστεύεται, πρέπει να είναι κατάλληλη για μεταβαλλόμενες συνθήκες. Αυτό το συναίσθημα ή η στάση έχει οδηγήσει στην αναδιατύπωσή του σε διαφορετικές εποχές. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως υπόβαθρο της κοσμοπολίτικης δημοκρατίας ή του κοσμοπολίτικου μοντέλου. Η δημοκρατία περιορίζεται στη γεωγραφική περιοχή του εθνικού κράτους, αλλά το κοσμοπολίτικο μοντέλο σκέφτεται τη δημοκρατία σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το κοσμοπολίτικο μοντέλο δημοκρατίας είναι ένας συμβιβασμός μεταξύ της σημασίας και των απαιτήσεων των εθνικών κρατών από τη μια πλευρά και της παγκοσμιοποίησης ή κοσμοπολιτικοποίησης της πολιτικής, της οικονομίας και του πολιτισμού από την άλλη. Σε αυτήν την εποχή της αυξανόμενης εξάρτησης των διαφορετικών εθνικών κρατών το ένα από το άλλο, φαίνεται να επιβάλλεται μια αναθεώρηση της στάσης απέναντι στη δημοκρατία. Άρα το κοσμοπολίτικο μοντέλο δημοκρατίας δεν είναι μια αποκλειστικά νέα ιδέα, είναι μια έννοια που εξετάζεται στο φόντο της νέας κατάστασης στη διεθνή κατάσταση (Bühlmann and Kriesi, 2013).

Ενώ, η δημοκρατία αποτελεί ουσιαστικό μέσο για την προστασία των δικαιωμάτων και την ανάπτυξη των ικανοτήτων των ατόμων. Μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει κρίση στη δημοκρατία σε επίπεδο εθνικών κρατών. Είναι σταθερή πεποίθηση όλων των εραστών της δημοκρατίας ότι δεν πρέπει να αφεθεί να φτάσει στο στάδιο της ανικανότητας. Σε διεθνές επίπεδο πρέπει να δημιουργηθούν δημοκρατικοί θεσμοί για την παρακολούθηση της λειτουργίας του δημοκρατικού συστήματος των διαφορετικών κρατών (Bühlmann and Kriesi, 2013).

Η παγκοσμιοποίηση και οι πολυεθνικές εταιρείες γίνονται όλο και πιο επιθετικές και έχουν την τάση, σε ορισμένες περιπτώσεις, φέρεται να διαβρώνουν τη δημοκρατία. Η ουσιαστικότητα και η χρησιμότητα των πολυεθνικών δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, αλλά δεν μπορεί να είναι η λειτουργία τους να περιορίσουν τη δημοκρατία και για τον σκοπό αυτό θα πρέπει να υιοθετηθεί προφυλακτικό μέσο και αυτό το μέσο υποτίθεται ότι θα δημιουργήσει τη δημοκρατία σε παγκόσμιο επίπεδο. Η πολιτική υπερδύναμη δεν βοήθησε πάντα να ανθίσει η δημοκρατία. Η κοσμοπολίτικη δημοκρατία θα είναι αντίδοτο σε αυτό το δυσοίωνα ζώδιο. Θα υπάρξει συμβιβασμός μεταξύ της αυτονομίας του κράτους και της συνολικής ανάπτυξης της ανθρωπότητας.

6.Μαρξιστικό μοντέλο της δημοκρατίας

Από τη δεκαετία του 1960 οι εκφραστές του φιλελευθερισμού και της φιλελεύθερης δημοκρατίας φώναζαν για ολοένα λιγότερη εξουσία του κράτους και περισσότερη ελευθερία. Οι Hayek, Nozick και Rawls είναι οι κύριοι εκφραστές. Και πρακτικά στη δεκαετία του ογδόντα του περασμένου αιώνα υπήρξε ένα θεαματικό ανοδικό κίνημα φιλελευθερισμού στο τιμόνι του οποίου ήταν η Θάτσερ, η πρώην πρωθυπουργός της Βρετανίας, και ο Ρίγκαν, ο πρώην Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών. Αλλά στις αρχές της δεκαετίας του '90 σοβαροί στοχαστές της πολιτικής επιστήμης είδαν την αναβίωση της μαρξιστικής σκέψης γενικά και του μαρξιστικού μοντέλου δημοκρατίας και πίσω από αυτή την αναβίωση υπήρχε μια ξεκάθαρη περίπτωση αποτυχίας της φιλελεύθερης δημοκρατίας (Bühlmann and Kriesi, 2013).

Οι διάφορες μορφές φιλελεύθερης δημοκρατίας υποδηλώνουν έναν τύπο διακυβέρνησης που διεξάγεται από άτομα που ανήκουν στα ανώτερα κλιμάκια της κοινωνίας. Τα άτομα που ανήκουν στα κατώτερα στρώματα δύσκολα έχουν περιθώρια συμμετοχής στην πολιτική διαδικασία του κράτους. Ο Καλλίνικος πιστεύει ότι η επικράτηση αυτού του συστήματος μετατρέπει τη δημοκρατία απλώς σε φάρσα. Ακόμα κι αν η διοίκηση επιθυμεί να εφαρμόσει τους βασικούς κανόνες της δημοκρατίας, δεν θα μπορούσε να επιτύχει λόγω αυτών των

περιορισμών. Ο Μαρξ οραματίστηκε την άμεση δημοκρατία με το σκεπτικό ότι μόνο αυτός ο τύπος θα μπορούσε να εξασφαλίσει τη συμμετοχή των ανθρώπων στη δημοκρατική διαδικασία. Αυτή η μορφή δημοκρατίας ονομάστηκε δημοκρατία από τα κάτω.

Τα κύρια χαρακτηριστικά, σε γενικές γραμμές, είναι ότι οι δημόσιοι λειτουργοί υπόκεινται σε περιοδικές εκλογές, οι δημόσιοι λειτουργοί πρέπει να αισθάνονται ότι είναι υπηρέτες ανθρώπων και οι δραστηριότητές τους υπόκεινται σε έλεγχο. Όλοι οι αιρετοί υπάγονται στο σύστημα ανάκλησης. Θα λειτουργεί επίσης το σύστημα του δημοψηφίσματος και της πρωτοβουλίας. Αυτά είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της άμεσης δημοκρατίας και θα δούμε τώρα τη συνάφεια στη σκέψη του Μαρξ (Held, 2013).

Μέσα από την εμπειρία του ο Μαρξ έμαθε ότι η αστική δημοκρατία σήμαινε για μια συγκεκριμένη τάξη που ήταν μειοψηφία. Άρα μια τέτοια δημοκρατία δεν θα μπορούσε ποτέ να είναι η πραγματική δημοκρατία, ήταν η δημοκρατία της μειονότητας και βασιζόταν σε πολύπλοκες διαδικασίες. Χαρακτηρίστηκε από δικαίωμα ψηφοφορίας για χρήση όλων των ενήλικων πολιτών, πολιτική ελευθερία και κράτος δικαίου. Ο Μαρξ πίστευε ότι πρώτα από όλα θα συγκροτούνταν οι κομμούνες και όλα τα μέλη της κομμούνας θα είχαν την ευκαιρία να συμμετάσχουν στις διαδικασίες της κομμούνας (Brown, 2009).

1.4. Διαβουλευτική δημοκρατία

Βασικά, η διαβουλευτική δημοκρατία επιβεβαιώνει την ανάγκη να λαμβάνει αποφάσεις από τους πολίτες και τους εκπροσώπους τους. Και οι δύο προσδοκούσαν να δικαιολογήσουν τους νόμους που θα επέβαλαν ο ένας στον άλλον. Σε μια δημοκρατία, οι ηγέτες θα πρέπει επομένως να αιτιολογούν τις αποφάσεις τους και να ανταποκριθούν στους λόγους που δίνουν οι πολίτες ως αντάλλαγμα. Αλλά όχι όλα τα ζητήματα απαιτούν διαρκή συζήτηση. Η διαβουλευτική δημοκρατία αφήνει χώρο για πολλές άλλες μορφές λήψης αποφάσεων (συμπεριλαμβανομένων του κέρδους μεταξύ των ομάδων και των μυστικών επιχειρήσεων με εντολή στελεχών), αρκεί να δικαιολογηθεί κάποια στιγμή η χρήση αυτών των ίδιων των μορφών (Gutmann and Thompson, 2004).

Οι λόγοι που ζητά η διαβουλευτική δημοκρατία από τους πολίτες και τους εκπροσώπους τους θα πρέπει να κάνουν προσφυγή στις αρχές που τα άτομα που προσπαθούν να βρουν δίκαιους όρους συνεργασίας δεν μπορούν να απορρίψουν εύλογα. Οι λόγοι δεν είναι απλώς

διαδικαστικοί («γιατί η πλειοψηφία ευνοεί τον πόλεμο») ούτε καθαρά ουσιαστικοί («γιατί ο πόλεμος προάγει το εθνικό συμφέρον ή την παγκόσμια ειρήνη»). Υπάρχουν λόγοι που πρέπει να γίνουν αποδεκτοί από ελεύθερα και ίσα άτομα που αναζητούν δίκαιους όρους συνεργασίας (Freeman, 2000).

Η ηθική βάση αυτής της διαδικασίας αιτιολογίας είναι κοινή σε πολλές αντιλήψεις περί δημοκρατίας. Τα άτομα πρέπει να αντιμετωπίζονται όχι απλώς ως αντικείμενα νομοθεσίας, ως παθητικά υποκείμενα που πρέπει να διοικούνται, αλλά ως υπάλληλοι που συμμετέχουν στη διακυβέρνηση της κοινωνίας τους, άμεσα ή μέσω των εκπροσώπων τους. Στη διαβουλευτική δημοκρατία ένας σημαντικός τρόπος με τον οποίο λαμβάνουν μέρος αυτοί οι παράγοντες είναι η παρουσίαση και η ανταπόκριση για λόγους, ή απαιτώντας από τους εκπροσώπους τους να το κάνουν, με το σκοπό της δικαιολόγησης των νόμων βάσει των οποίων πρέπει να ζουν μαζί. Οι λόγοι προορίζονται τόσο για την παραγωγή μιας δικαιολογημένης απόφασης όσο και για την έκφραση της αξίας του αμοιβαίου σεβασμού. Δεν αρκεί να ισχυρίζονται οι πολίτες την εξουσία μέσω διαπραγματεύσεων ομάδων συμφερόντων ή μέσω ψηφοφορίας σε εκλογές (Freeman, 2000).

Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό της διαβουλευτικής δημοκρατίας είναι ότι οι λόγοι που αναφέρονται σε αυτή τη διαδικασία θα πρέπει να είναι προσβάσιμοι σε όλους τους πολίτες στους οποίους απευθύνονται. Αυτή η μορφή αμοιβαιότητας σημαίνει ότι οι λόγοι πρέπει να είναι δημόσιοι με δύο έννοιες. Πρώτον, η ίδια η συζήτηση πρέπει να γίνει δημόσια, όχι μόνο στην ιδιωτικότητα του μυαλού κάποιου. Από την άποψη αυτή η διαβουλευτική δημοκρατία έρχεται σε αντίθεση με την αντίληψη του Rousseau για τη φυλετική δημοκρατία, στην οποία τα άτομα στοχάζονται από μόνα τους για το τι είναι σωστό για το κοινωνικό σύνολο και μετά πηγαίνουν στη συνέλευση και ψηφίζουν σύμφωνα με τη γενική βούληση (Freeman, 2000).

Το τρίτο χαρακτηριστικό της διαβουλευτικής δημοκρατίας είναι ότι η διαδικασία στοχεύει στην έκδοση μιας απόφασης που είναι δεσμευτική για κάποιο χρονικό διάστημα. Από αυτή την άποψη, η διαδικασία διαβούλευσης δεν μοιάζει με ομιλία ή ένα ακαδημαϊκό σεμινάριο. Οι συμμετέχοντες δεν διαφωνούν για χάρη της διαφωνίας ούτε για χάρη της αλήθειας (αν και η αληθοφάνεια των επιχειρημάτων τους είναι μια διαβουλευτική αρετή γιατί είναι απαραίτητος ο στόχος για να δικαιολογήσουν την απόφασή τους). Έχουν σκοπό η συζήτηση για να επηρεάσει μια απόφαση που θα λάβει η κυβέρνηση, ή μια διαδικασία που θα επηρεάσει τον τρόπο λήψης μελλοντικών αποφάσεων. Σε μερικά σημεία, η συζήτηση παύει προσωρινά και οι ηγέτες λαμβάνουν μια απόφαση (Freeman, 2000).

Οι διαβουλευτικοί δημοκράτες ενδιαφέρονται εξίσου για το τι συμβαίνει αφού ληφθεί μια απόφαση ως προς το τι συνέβη πριν. Διατηρώντας τη διαδικασία λήψης αποφάσεων ανοιχτή με αυτόν τον τρόπο—αναγνωρίζοντας ότι τα αποτελέσματα είναι προσωρινά—είναι σημαντικό για δύο λόγους. Πρώτον, στην πολιτική, όπως και σε μεγάλο μέρος της πρακτικής ζωής, οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων και η ανθρώπινη κατανόηση από την οποία εξαρτώνται είναι ατελείς. Επομένως, δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι οι αποφάσεις που λαμβάνουμε σήμερα θα είναι σωστές αύριο και ακόμη και οι αποφάσεις που φαίνονται πιο σωστές τότε μπορεί να φανούν λιγότερο δικαιολογημένες υπό το φως μεταγενέστερων αποδεικτικών στοιχείων (Gutmann and Thompson, 2004).

Ακόμη και στην περίπτωση εκείνων που είναι μη αναστρέψιμες, οι επαναξιολογήσεις μπορούν να οδηγήσουν σε διαφορετικές επιλογές αργότερα από ό,τι σχεδιάστηκαν αρχικά. Δεύτερον, στην πολιτική οι περισσότερες αποφάσεις δεν είναι συναινετικές. Όσοι πολίτες και εκπρόσωποι διαφώνησαν με την αρχική απόφαση είναι πιο πιθανό να την αποδεχτούν εάν έχουν την ευκαιρία να το αντιστρέψουν ή να το τροποποιήσουν στο μέλλον. Και είναι πιο πιθανό να είναι σε θέση να το κάνουν εάν έχουν την ευκαιρία να συνεχίσουν να έχουν επιχειρήματα. Αιτιολογώντας τις αποφάσεις τους, οι πολίτες και οι ίδιοι οι εκπρόσωποι θα πρέπει να προσπαθήσουν να βρουν δικαιολογίες που ελαχιστοποιούν τις διαφορές με τους αντιπάλους τους (Gutmann and Thompson, 2004).

1.5. Πολιτική Συμπεριφορά

Η πολιτική συμπεριφορά σε ατομικό επίπεδο διαμορφώνεται στο πλαίσιο του κοινωνικοπολιτικού συστήματος το οποίο επικρατεί σε δεδομένες συνθήκες. Στη διαμόρφωση της πολιτικής συμπεριφοράς βασικό ρόλο έχουν και «τα ερεθίσματα που δέχονται τα άτομα τα οποία διαφοροποιούνται ανάλογα με την ατομική ιστορία του καθενός από αυτά» (Παντελίδου Μαλούτα, 1993: 22).

Το κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο, το οποίο όπως αναφέραμε, συντελεί στη διαμόρφωση της πολιτικής συμπεριφοράς, προέρχεται κυρίως από εξωτερικούς παράγοντες. Τέτοιοι εξωτερικοί παράγοντες είναι η δομή και η λειτουργία του πολιτικού συστήματος, οι δυνατότητες για παρέμβαση καθώς επίσης και οι συνθήκες της κοινωνίας (Coleman, 2014).

Οι εξωτερικές συνθήκες είναι αυτές που επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την συμπεριφορά των ατόμων. Η επίδραση των εξωτερικών παραγόντων και των ιδιαίτερων κοινωνικών συνθηκών της ζωής του ατόμου εκδηλώνεται διαμέσου της συνολικής ατομικής ιστορίας του, χωρίς κανένα αυτοματισμό, δεν μπορούμε να αναφερόμαστε παρά μόνο πιθανολογικά, στη βάση στατιστικών συσχετισμών που παραπέμπουν στο φύλο, την ηλικία και τη κοινωνική θέση σε σχέση με τη πολιτική συμπεριφορά (Παντελίδου Μαλούτα, 1993: 24).

Οι προτιμήσεις των ατόμων για την πολιτική και την πολιτική έχουν τις ρίζες τους εν μέρει στο προσωπικό συμφέρον, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών συμφερόντων καθώς και των συμφερόντων που προκύπτουν από νόμους που σχετίζονται με τη γεωγραφική θέση, την κοινωνική θέση και άλλα προσωπικά χαρακτηριστικά.

Οι στάσεις των ατόμων για την πολιτική τείνουν επίσης να διαμορφώνονται από υποκείμενες αξίες που είναι βαθιά εδραιωμένες και αντανακλούν καθιερωμένους κοινοτικούς κανόνες (Παντελίδου Μαλούτα, 1983).

Οι ταυτότητες των ατόμων διαμορφώνουν επίσης τις προτιμήσεις τους, καθώς χρησιμοποιούν θεμελιώδεις ψυχολογικές προσκολλήσεις που υπερβαίνουν τα ενδιαφέροντα και τις αξίες.

Οι προτιμήσεις διαμορφώνονται κοινωνικά, ως προϊόν διαφόρων παραγόντων και διαδικασιών γνωστών ως πολιτική κοινωνικοποίηση. Υπάρχουν πολλοί παράγοντες κοινωνικοποίησης.

Η οικογένεια είναι ένας σημαντικός παράγοντας κοινωνικοποίησης. Τα παιδιά συχνά (αν και σε καμία περίπτωση πάντα) απορροφούν πολιτικές προτιμήσεις από τους γονείς τους.

Η εκπαίδευση, συχνά ένας εξαιρετικός εξισωτής και πηγή κοινών αξιών, παράγει επίσης πολιτικές διαφορές, καθώς οι ανισότητες στο μορφωτικό επίπεδο συνδέονται στενά, για παράδειγμα, με διαφορές στην πολιτική συμμετοχή.

Οι ακούσιες κοινωνικές ομάδες (π.χ. φύλο και φυλετικές ομάδες) καθώς και οι εθελοντικές κοινωνικές ομάδες (π.χ. πολιτικά κόμματα, εργατικά συνδικάτα, θρησκευτικές οργανώσεις, εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ομάδες) δημιουργούν σημαντικές διαφορές στις πολιτικές

συμπεριφορές. Μοτίβα διαφορετικών απόψεων με βάση τη φυλή, την εθνικότητα, το θρησκευτικό δόγμα και το φύλο εμφανίζονται επανειλημμένα σε έρευνες (Παντελίδου Μαλούτα, 1983).

Η αλλαγή των πολιτικών συνθηκών που συνδέονται με τις διαφορές των γενεών και όταν τα άτομα στρατολογούνται για πρώτη φορά σε πολιτική ανάμειξη μπορεί να αλλάξει τις πολιτικές στάσεις και συμπεριφορές (Coleman, 2014).

Μερικές φορές οι πεπειθήσεις, οι στάσεις και οι απόψεις των ατόμων συνάδουν για να σχηματίσουν μια πολιτική ιδεολογία (δηλαδή, μια γενική φιλοσοφία για τον ρόλο της κυβέρνησης).

Επομένως οι εξωτερικοί παράγοντες είναι μια πρώτη εκτίμηση στη διαμόρφωση της πολιτικής συμπεριφοράς. Προκειμένου να εξάγονται ασφαλή συμπεράσματα, κάθε εξωτερικός παράγοντας θα πρέπει να μελετάται ξεχωριστά και διεξοδικά (Παντελίδου Μαλούτα, 1983).

1.6. Πολιτική Στάση

Η πολιτική στάση του ατόμου διαφέρει από την εκλογική συμπεριφορά στο γεγονός ότι μας δείχνει την προδιάθεση του ψηφοφόρου. Αντίθετα, όπως προηγουμένως περιγράψαμε, η πολιτική συμπεριφορά είναι η δραστηριότητα του ψηφοφόρου. Έτσι μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι η πολιτική συμπεριφορά είναι μετρήσιμη αφού εκδηλώνεται κατά την εκλογική διαδικασία, αντίθετα η πολιτική στάση δεν μπορεί να μετρηθεί. Επιπλέον, η πολιτική στάση δείχνει μια προδιάθεση για την πολιτική συμπεριφορά, χωρίς ωστόσο να αποκλείονται μεταβολές κατά την διάρκεια της ψηφοφορίας. Η Παντελίδου Μαλούτα χαρακτηριστικά αναφέρει για την πολιτική στάση: «Η στάση είναι παραγωγός συμπεριφορών που είναι μικρότερες και ίσως πιο επιφανειακές όπως εξάλλου οι αντιλήψεις και οι απόψεις οι οποίες εκφράζουν μέρος από το περιεχόμενο μιας στάσης» (Παντελίδου Μαλούτα, 1993: 26).

Επιπλέον, η πολιτική στάση «συνθέτει μια διανοητική, συναισθηματική και αξιολογική τάση που διαμορφώνεται με την εμπειρία και προσανατολίζει τη συμπεριφορά των ατόμων προς μια ορισμένη μορφή έκφρασης, ενόψει συγκεκριμένων καταστάσεων, αντικειμένων, προσώπων, αξιών κλπ» (Ιντζεσίλογλου, 1983: 139).

1.7.Αποσαφήνιση της έννοιας της ψηφοφορίας

Ο όρος ψηφοφορία χρησιμοποιείται για να δηλωθεί η γνώμη ενός συνόλου ατόμων και η οποία εκφράζεται μέσω της ανάτασης του χεριού, δια βοής ή με τη χρήση ψηφοδελτίων. Πρόκειται για το εργαλείο που χρησιμοποιείται στη δημοκρατία προκειμένου να ληφθεί η απόφαση εκείνη που θα εκφράζει την πλειοψηφία του λαού.

Ο τρόπος διεξαγωγής μιας ψηφοφορίας, στο πέρασμα των χρόνων και ανά την κοινωνία μεταβάλλονταν. Έτσι στην αρχαία Ελλάδα οι ψηφοφορίες διεξάγονταν δια της βοής και ήταν φανερές. Ειδικότερα στην αρχαία Αθήνα, κοιτίδα της δημοκρατίας, οι ψηφοφορίες διεξάγονταν είτε φανερά με την ανάταση του χεριού, είτε μυστικά με τη χρήση οστράκων.

Στα επόμενα χρόνια η διαδικασία της ψηφοφορίας εξελίχθηκε και έως σήμερα υπάρχουν δυο ειδών ψηφοφορίες, ανάλογα με τον σκοπό που εξυπηρετούν. Υπάρχουν δηλαδή οι φανερές που είναι ονομαστικές ψηφοφορίες και οι μυστικές ψηφοφορίες για τις οποίες χρησιμοποιούνται τα ψηφοδέλτια.

Στην Ελλάδα μυστική ψηφοφορία διεξάγεται στις βουλευτικές, τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές ενώ στο κοινοβούλιο χρησιμοποιούνται και τα δυο είδη ψηφοφορίας ανάλογα με τα θέματα που έρχεται προς ψήφιση.

1.8.Σημασία λευκής ψήφου

Η λευκή ψήφος είναι μια ψήφος διαμαρτυρίας και ένας τρόπος έκφρασης διαμαρτυρίας στα κόμματα. Ο ψηφοφόρος ασκεί το εκλογικό του δικαίωμα, ωστόσο δεν ψηφίζει κανένα από τα κόμματα που ζητούν να κυβερνήσουν, παρά ρίχνει στην κάλπη ένα λευκό ψηφοδέλτιο. Με τον τρόπο αυτό δείχνει την δυσαρέσκεια του στον τρόπο διακυβέρνησης και στις αποφάσεις των εκλεγμένων.

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία υπάρχει διάκριση ανάμεσα στις έννομες συνέπειες της λευκής ψήφου και στο αποτέλεσμα που πρακτικά φέρνει αυτή. Η λευκή ψήφος, εξ' ορισμού δεν μπορεί να έχει έννομες συνέπειες ως προς τη σύνθεση των αναδεικνυόμενων

οργάνων λόγω της αντιπροσωπευτικής αρχής και του σταθερού αριθμού των βουλευτών όπως ορίζει ο εκλογικός νόμος. (Βενιζέλος, 2008: 470-471)

Ως το 2005 τα λευκά ψηφοδέλτια καταμετρούνταν στο σύνολο των ψηφοδελτίων όμως από το 2006 και μετά αυτό έπαψε αυτό να ισχύει με τον Ν.3434/2006. Πλέον δηλαδή, δεν καταμετρούνται στο σύνολο των ψηφοδελτίων αλλά προσμετρώνται μαζί με τα άκυρα.

1.9. Αλλαγές στη Δημοκρατία και στην λήψη αποφάσεων με την εισαγωγή του διαδικτύου

Οι τεχνολογίες των επικοινωνιών έχουν εξελιχθεί δραστικά και συνεχίζουν μόνο να επεκτείνουν την εμβέλειά τους στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Μπορεί κανείς να δει τις επιπτώσεις αυτών των τεχνολογιών σχεδόν σε κάθε πτυχή της δυτικής ζωής, από τον τρόπο λήψης των ειδήσεων έως τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι ψωνίζουν και κάνουν τράπεζες. Οι τεχνολογίες επιτρέπουν στους ανθρώπους να στέλνουν τεράστιες ποσότητες πληροφοριών σε όλο τον κόσμο με ταχύτητες μόλις πριν από δύο δεκαετίες. Η κύρια πηγή αυτής της ανταλλαγής στην εποχή της παγκόσμιας τεχνολογίας των επικοινωνιών είναι το Διαδίκτυο. Αυτό το μέσο επιτρέπει στους πολίτες να υπηρετούν τόσο τους ρόλους των παραγωγών και των καταναλωτών πληροφοριών. Αυτοί οι ρόλοι εμφανίστηκαν ιδιαίτερα στα τέλη της δεκαετίας του 2000 και την ολοένα αυξανόμενη παρουσία των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στη ζωή των ανθρώπων σε όλο τον κόσμο (Hague and Loader, 1999).

Αυτές οι εξελίξεις στην τεχνολογία δεν έχουν χαθεί ούτε στις κυβερνητικές μηχανές. Η συντριπτική πλειοψηφία των κυβερνήσεων και των κυβερνητικών οργανισμών διατηρούν ιστότοπους για τη διάδοση των δικών τους πληροφοριών και να χρησιμοποιούν αυτές τις τεχνολογίες για την προώθηση των δικών τους υπηρεσιών και αποστολών (Ferdinand, 2000).

Το Διαδίκτυο επιτρέπει στους ανθρώπους να επικοινωνούν καλύτερα και να συζητούν πιο γρήγορα τις νέες ιδέες, έννοιες και γενικές πληροφορίες που λαμβάνουν. Με την πάροδο του χρόνου, αυτές οι νέες ιδέες μπορούν να μεταφερθούν στις μάζες. Η πολιτική συμμετοχή έχει ιδιαίτερη σημασία για πολλά θέματα και τις συζητήσεις που αφορούν τη δημοκρατία. Υπάρχει ευρεία συναίνεση ότι η πολιτική συμμετοχή είναι προϋπόθεση της δημοκρατίας. Στο σύγχρονο πλαίσιο ο πληθυσμός είναι συχνά αντιμέτωπος με το ζήτημα της ιδιωτικοποίησης της πολιτικής συμμετοχής και του σύγχρονου πολίτη απομακρύνοντας τις πιο παραδοσιακές

και επίσημες μορφές πολιτικής συμμετοχής (Dahlgren, 2013). Ωστόσο, αυτή η ιδιωτικοποίηση της πολιτικής συμμετοχής δεν είναι εντελώς απώλεια. Παρείχε επίσης στους πολίτες εναλλακτικά μέσα επικοινωνίας των αναγκών τους. Ενώ δεν είναι όλες αυτές οι απόπειρες χρήσης άτυπων μορφών επικοινωνίας και συμμετοχής είναι απόλυτα επιτυχημένες και μάλιστα κάποιες όπως οι διαδηλώσεις του 2009 στο Ιράν είχαν μικρό αντίκτυπο συνολικά, αυτού του είδους οι δραστηριότητες εξακολουθούν να δείχνουν υπόσχεση στο μέλλον. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα όταν εξετάζει κανείς το ιστορικό πλαίσιο των εναλλακτικών μορφές συμμετοχής: τα συνδικάτα και άλλα κινήματα διαμαρτυρίας, για παράδειγμα, είχαν μεγάλες επιπτώσεις στο δρόμο προς πολλές από τις σύγχρονες δυτικές δημοκρατίες. Αυτές οι καινοτομίες στην επικοινωνία και η ένωση μπόρεσαν να αλλάξουν τα πολιτικά τοπία για πολλά δυτικά έθνη με τον ίδιο τρόπο που το Διαδίκτυο επιτρέπει την αλλαγή στις αναπτυσσόμενες δημοκρατίες παγκοσμίως.

Το Διαδίκτυο βοηθά στη διασπορά αυτών των νέων ιδεών και επιτρέπει στο κοινό να το κάνει συμμετέχουν σε αυτές τις εναλλακτικές μορφές συμμετοχής σε πολλές διαφορετικές μορφές συμμετοχής. Κατά μία έννοια, το Διαδίκτυο λειτουργεί ως εφημερίδα, δημαρχείο και εγκυκλοπαίδεια. Αυτά τα στάδια είναι μια εννοιολόγηση των διαστάσεων συμμετοχής του Rosanvallon, που θεωρείται ευρέως θεμελιώδης αρχή της δημοκρατίας. Τα μέρη αυτής της διαδικασίας είναι η «έκφραση (ομιλία που δίνει φωνή), η συμμετοχή (θεωρείται ως συναρμολόγηση και συγκόλληση) και η παρέμβαση (πραγματική συλλογική δράση)» (Rosanvallon, 2008). Κάθε μία από αυτές τις έννοιες αντιστοιχεί στενά σε μία από αυτές τις τρεις διαστάσεις.

Ως εφημερίδα, το Διαδίκτυο μεταφέρει τα τρέχοντα γεγονότα. Αυτό επιτρέπει στους χρήστες να έχουν πρόσβαση σε αυτές τις πληροφορίες και, σε μια χώρα χωρίς λογοκρισία, φαίνονται οι πολλές διαφορετικές οπτικές γωνίες για κάθε γεγονός σχεδόν σε πραγματικό χρόνο. Επιπλέον, στα λογοκριμένα έθνη υπάρχουν τρόποι να ξεφύγει κανείς από τα τείχη προστασίας ή άλλες διαδικασίες λογοκρισίας εάν ένα άτομο επιθυμεί να δει τέτοιες πληροφορίες. Η έννοια της εφημερίδας αντιστοιχεί στη διάσταση της συμμετοχής και της έκφρασης του Rosanvallon (2008). Οι πολίτες είναι σε θέση να ενημερώνονται ενεργά και να παράγουν πληροφορίες μέσω της συμμετοχής τους σε αυτό το μέσο. Συμμετέχοντας με αυτόν τον τρόπο μπορεί κανείς να δει τους πολίτες να μπορούν να ενωθούν με την επιλογή των πηγών τους. Επιπλέον, αυτή η φόρμα παρέχει επίσης στους συμμετέχοντες ένα μέσο έκφρασης από αυτές τις διαστάσεις (Rosanvallon, 2008).

Το τμήμα του δημαρχείου είναι όπου οι άνθρωποι μπορούν να εκφράσουν απόψεις, να συζητήσουν πιθανά αποτελέσματα και να ανταποκρίνονται στις αλλαγές μέσα στην κοινωνία τους, για καλό ή κακό. Καθώς αυτές οι συζητήσεις εξελίσσονται γενικά προς πιο μετριοπαθείς και καθιερωμένες απόψεις μεταξύ των συνεργατών. Αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο οι τεχνολογίες του Διαδικτύου προωθούν και τις τρεις διαστάσεις της συμμετοχής. Μέσα από αυτό το είδος δραστηριότητας του δημαρχείου μπορεί κανείς να δει πώς οι πολίτες εκφράζουν τις απόψεις τους, συγκεντρώνοντας σε ομάδες ή φατρίες και τελικά δημιουργώντας διαφορετικούς τύπους συλλογικής δράσης (Rosanvallon, 2008). Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι τα γεγονότα της Αραβικής Άνοιξης του 2010 που συνέβησαν στην Αίγυπτο, οι τεχνολογίες που στηρίζονται στο διαδίκτυο συχνά θεωρούνται η πηγή πολλών από τις διαμαρτυρίες που σημειώθηκαν σε αυτή την περίοδο. Επιπλέον, μπορεί κανείς να δει πώς οι τεχνολογίες που βασίζονται στο διαδίκτυο βοηθούν στη συμμετοχή με αυτόν τον τρόπο μέσω προγραμμάτων όπως το πρόγραμμα Ushahidi μέσω του οποίου οι πολίτες μπορούσαν να αναφέρουν ζητήματα νοθείας ψηφοφόρων στις εκλογές του 2010 στην Αίγυπτο. Αυτό το πρόγραμμα επέτρεψε άτομα να συμμετέχουν σε αυτές τις τρεις διαστάσεις, καθώς και σε ένα εικονικό περιβάλλον δημαρχείου (Diamond and Plattner, 2012).

Καθώς αυτές οι συζητήσεις εξελίσσονται σε καθιερωμένες απόψεις, συγκεντρώνονται για να σχηματίσουν μια εγκυκλοπαίδεια του είδους. Καθώς τα φόρουμ του δημαρχείου που αναφέρθηκαν προηγουμένως συμβάλλουν στη σταθεροποίηση των νέων ιδεών, οι άνθρωποι τα ενσωματώνουν και στις καθημερινές διαπροσωπικές τους σχέσεις στο φυσικό κόσμο. Μέσω αυτής της διαδικασίας έκθεσης, επιτρέποντας την ανοιχτή συζήτηση σε ένα ευκολότερο προσβάσιμο φόρουμ και την τελική συλλογή και κρυπτογράφηση αυτών των νέων απόψεων στην πολιτική και πολιτιστική ψυχή των ανθρώπων το Διαδίκτυο παρέχει μια διαφορετική στροφή στην παραδοσιακή διαδρομή προς τον εκδημοκρατισμό και την πολιτική συμμετοχή από ό,τι είχε παρατηρηθεί στην κοινωνία πριν από την έλευση αυτών των τεχνολογιών. Αυτή η τελική μορφή επιρροής του Διαδικτύου είναι η ικανότητα του Διαδικτύου να συλλέγει και να κρυπτογραφεί πληροφορίες στον πολιτικό ψυχισμό αγγίζει τη δεύτερη και τρίτη διάσταση της συμμετοχής. Αυτή η ενσωμάτωση γνώσης επιτρέπει στους ανθρώπους να ενωθούν και να εμπλακούν. Αυτό συμβαίνει καθώς η γνώση απορροφάται στην κοινότητα και μεταφέρεται στις κανονικές πολιτιστικές πρακτικές. Αυτό το είδος πολιτικής κοινωνικοποίησης επιτρέπει στα μέλη της κοινότητας να συμμετέχουν και να προχωρούν καλύτερα προς ένα πιο δημοκρατικό πολίτευμα.

Αυτή η διαδικασία επιτρέπει την έκθεση νέων ιδεολογιών και την προσθήκη νέων γνώσεων της ίδιας της κοινωνίας που συνέβαλε στην προώθηση της έννοιας της παγκόσμιας κοινωνίας των πολιτών. Μια τέτοια διαδικασία έκθεσης και απόκρισης επιτρέπει στη δημοκρατική διαδικασία να εργάζεται μέσα από τους πολίτες και δίνει τη δυνατότητα στους ανθρώπους να εκδημοκρατίσουν περαιτέρω τα έθνη τους. Η ικανότητα των τεχνολογιών που βασίζονται στον ιστό να έχουν αυτού του είδους τον αντίκτυπο είναι χαρακτηριστικό της εξελισσόμενης συζήτησης για την παγκόσμια κοινωνία των πολιτών, η οποία θεωρείται γενικά ότι περιλαμβάνει τη «σφαίρα των ιδεών, εκτιμά τους θεσμούς, τους οργανισμούς, τα δίκτυα και τα άτομα που βρίσκονται μεταξύ της οικογένειας, του κράτους και της αγοράς και λειτουργούν πέρα από τα όρια των εθνικών κοινωνιών, της πολιτικής και των οικονομιών» (Dencik, 2012). Η έννοια της παγκόσμιας κοινωνίας των πολιτών προωθεί επίσης την ιδέα ενός «παγκόσμιου πλαισίου» και μια ατμόσφαιρα στην οποία μπορούν να επιτευχθούν καλύτερα οι ανθρωπιστικοί στόχοι. Και τα δύο από αυτά θα ήταν καθοριστικά για την πρόοδο προς ένα δημοκρατικό κράτος. Τα τρία μέσα μέσω των οποίων το Διαδίκτυο μπορεί να βοηθήσει στην ενθάρρυνση της πολιτικής συμμετοχής να συνεργαστούν για να βοηθήσουν τους πολίτες να συμμετέχουν σε αυτό που η βιβλιογραφία αναφέρεται όλο και περισσότερο ως παγκόσμια κοινωνία των πολιτών.

1.10. Ηλεκτρονική ψηφοφορία

Η ηλεκτρονική ψηφοφορία είναι ψηφοφορία που υποστηρίζεται από ηλεκτρονικές συσκευές. Το εύρος των συσκευών μπορεί να περιλαμβάνει την ηλεκτρονική καταχώρηση ψήφων, την ηλεκτρονική καταμέτρηση ψήφων και, τον τελευταίο καιρό, ειδικά κανάλια για ψηφοφορία εξ αποστάσεως στο διαδίκτυο. Η ψηφοφορία μέσω Διαδικτύου μπορεί να χωριστεί σε τρεις τύπους (Pratchett, 2002):

- Intranet ψηφοφορία στο εκλογικό τμήμα. Εδώ το Διαδίκτυο χρησιμοποιείται για τη μεταφορά των δεδομένων από το εκλογικό τμήμα στην τοπική, περιφερειακή ή κεντρική εκλογική αρχή. Αυτού του είδους η ψηφοφορία πραγματοποιείται σε κοινό υπολογιστή και είναι παρόμοιο με το σύστημα των ηλεκτρονικών εκλογικών μηχανημάτων. Η σύνδεση από το εκλογικό κέντρο με την έδρα είναι για το μεγαλύτερο μέρος μέσω Intranet. Η εξωτερική χειραγώγηση, για παράδειγμα από ιούς

υπολογιστών ή επιθέσεις εξωτερικών υπηρεσιών, είναι καταρχήν ακόμα δυνατή αλλά μπορεί να προληφθεί πιο εύκολα.

- Ψηφοφορία «περιπτέρου» (kiosk). Εδώ, οι ψηφοφόροι έχουν την ευκαιρία να χρησιμοποιήσουν ειδικούς υπολογιστές που βρίσκονται σε δημόσιους χώρους όπως βιβλιοθήκες, σχολεία ή εμπορικά κέντρα. Γιατί η εκλογική διαδικασία δεν μπορεί να ελεγχθεί από δημόσιες αρχές, ειδικά όργανα για ηλεκτρονικό έλεγχο ταυτότητας- είναι απαραίτητα, για παράδειγμα ψηφιακή υπογραφή ή έξυπνη κάρτα, δακτυλικά αποτυπώματα και ούτω καθεξής.
- Ψηφοφορία μέσω Διαδικτύου. Απομακρυσμένη ψηφοφορία στο Διαδίκτυο στο σπίτι ή από την εργασία- συνεπάγεται περαιτέρω τεχνικούς κινδύνους. Εδώ, προγράμματα λογισμικού ή άλλα όργανα όπως έξυπνες κάρτες απαιτούνται για την αναγνώριση και τον έλεγχο της ταυτότητας. Ωστόσο, το κοινωνικό πλαίσιο δεν μπορεί να ελέγχεται εύκολα και ενδέχεται να προκύψουν προβλήματα σχετικά με το απόρρητο της ψηφοφορίας (Ferdinand, 2000).

1.10.1. Προβληματισμοί από κοινωνιολογική και πολιτική πλευρά και προβλήματα

Γενικές, άμεσες, ελεύθερες και ισότιμες εκλογές που διατηρούν το απόρρητο της ψήφου προστατεύονται από συνταγματικές διατάξεις και διασφαλίσεις. Η ελεύθερη ψήφος χαρακτηρίζεται από την απουσία χειραγώγησης στη διαδικασία της ψηφοφορίας. Όταν η μυστικότητα και η ιδιωτικότητα εγγυώνται μέσω φυσικών μέτρων στο εκλογικό κέντρο και σε διαδικασίες εγγραφής και καταμέτρησης, οι κάλπες μπορούν να γίνουν άφοβα αντικείμενο χειραγώγησης ή πίεσης από άλλους (Gritzalis, 2003). Το ερώτημα είναι αν αυτή η μυστικότητα ελέγχεται από το κράτος ή αν είναι ευθύνη του ψηφοφόρου. Στην παραδοσιακή ψηφοφορία στα εκλογικά τμήματα συνήθως οι δημόσιες αρχές αναλάβουν την ευθύνη για το απόρρητο και την ασφάλεια. Με τη διαδικτυακή ψηφοφορία από το σπίτι ο πολίτης θα πρέπει να αναλάβει αυτή την ευθύνη. Επιπλέον, το απόρρητο ορίζει τη σχέση του ψηφοφόρου με το κράτος. Η απόφαση ψηφοφορίας αναμένεται να είναι ανώνυμη, που σημαίνει ότι οι δημόσιες αρχές δεν θα πρέπει να είναι σε θέση να εξακριβώσουν ποιος ψήφισε ποιον. Σε ποιο βαθμό μπορεί να είναι η ανωνυμία των ψηφοφόρων εξακολουθούν να αποτελούν αντικείμενο συζήτησης (Caltech, 2000).

Αυτή η συζήτηση οδήγησε σε αμφιβολίες σχετικά με τις διαδικτυακές εκλογές, με βάση τις κανονιστικές απόψεις που περιγράφονται παραπάνω. Το επιχείρημα είναι ότι αν η μυστικότητα και η ανωνυμία της ψήφου δεν είναι εγγυημένη, αυτό μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη νομιμότητα των εκλογών με πιθανές επιπτώσεις για το σύνολο του πολιτικού συστήματος (Caltech, 2000).

Κατά τη διάρκεια των προεκλογικών εκστρατειών παρουσιάζονται διάφοροι τύποι διαδικτυακών «ψηφοφόρων πυξίδων», με σκοπό να βοηθήσουν τους ψηφοφόρους να αποκτήσουν μια πιο ακριβή εικόνα κομματικών θέσεων για διάφορα θέματα. Αναμφισβήτητα, τέτοιες συσκευές μπορεί να κάνουν τη διαδικασία επιλογής ευκολότερη για έναν αριθμό ψηφοφόρων (Brookings Institute, 2000). Δεν είναι λοιπόν παράλογο να υποστηρίξει κανείς ότι οι ΤΠΕ γενικά και το Διαδίκτυο ειδικότερα μπορεί να χρησιμεύουν στην εμπάθυνση της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας και στη μείωση κάποιων συναισθημάτων της απόστασης και της αποξένωσης μεταξύ ορισμένων ομάδων πολιτών (Kriesi, 2002).

Μπορεί επίσης να υποστηριχθεί ότι το Διαδίκτυο και η διαδικτυακή ψηφοφορία μπορεί να ανοίξουν για δημοκρατικούς τύπους δημοκρατίας. Το Διαδίκτυο μπορεί να μειώσει σημαντικά το κόστος των εκλογών, αλλά και τον χρόνο που χρειάζεται να πάει στις κάλπες τόσο για τις κυβερνήσεις όσο και για τους ψηφοφόρους. Η υποβολή ολοένα και περισσότερων ζητημάτων στις κάλπες μπορεί να είναι δύσκολη για να αντισταθεί κανείς. Τα δημοψηφίσματα θα γίνουν υποκατάστατα της πολιτικής ηγεσίας, ιδίως κυρίως σε ζητήματα που ξεπερνούν τις γραμμές του κόμματος και ως εκ τούτου διχάζουν τα κόμματα. Ή οι πολιτικοί ηγέτες μπορεί να επιδιώξουν να παρακάμψουν τις κοινοβουλευτικές διαδικασίες της λήψης αποφάσεων και να πάει απευθείας στους ανθρώπους με τα θέματα, πλαισιωμένα με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ότι το αποτέλεσμα θα είναι βολικό προς τις δυνάμεις (Kriesi, 2002).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΤΖΕΝΤΑ

2.1 Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης

2.1.1 Η έννοια των μέσων κοινωνικής δικτύωσης

Ως μέσα κοινωνικής δικτύωσης χαρακτηρίζονται οι διαδικτυακές κοινότητες που οι άνθρωποι δημιουργούν, με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών, ιδεών, ενδιαφερόντων και απόψεων, δηλαδή την γενικότερη επικοινωνία (Social media, 2019).

Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή social media, εισάγονται δεδομένα από χρήστες οι οποίοι εγγράφονται σε αυτά και τα οποία μπορεί να είναι φωτογραφίες, βίντεο, μηνύματα κειμένου κ.α. Αρχικά ο κάθε χρήστης δημιουργεί ένα προφίλ και μια αρχική σελίδα την οποία διαχειρίζεται. Σε αυτό το προφίλ υπάρχουν στοιχεία όπως το όνομα του, η ηλικία του, κάποια ενδιαφέροντα, φωτογραφίες, μόρφωση και άλλα στοιχεία. Το περιεχόμενο του προφίλ για τον κάθε χρήστη διαμορφώνεται σύμφωνα με τα ενδιαφέροντά του ενώ υπάρχει η δυνατότητα ο ίδιος να επιλέγει ποιους θα αποδεχτεί ως διαδικτυακούς φίλους καθώς και ποιες από τις πληροφορίες του θα είναι προσβάσιμες σε όλους ή σε επιλεγμένο κοινό (Boyd and Ellison, 2007: 210-230).

Η καταχώρηση πληροφοριών έχει σκοπό την ενημέρωση των διαδικτυακών φίλων ώστε να γνωρίζουν όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία για το άτομο με το οποίο επικοινωνούν. Επιπλέον ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να περιορίζει την πρόσβαση των πληροφοριών του και να ορίζει το κοινό που θα τις βλέπει. Ένα ακόμη στοιχείο είναι ότι τα άτομα που ακολουθούν ένα προφίλ χρήστη μπορούν να επικοινωνούν μεταξύ τους ανταλλάσσοντας δημοσιεύσεις, σχολιάζοντας τις δημοσιεύσεις του καθενός και γενικά δημιουργούν μια μικρή ή μεγαλύτερη ομάδα που αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους.

Ο τρόπος που εμφανίζονται οι δημοσιεύσεις επηρεάζεται από τα χαρακτηριστικά του κάθε χρήστη, δηλαδή ανάλογα με τα ενδιαφέροντα που δηλώνει ή με τα ενδιαφέροντα ατόμων με τα οποία επικοινωνεί δημόσια. Επομένως, ο κάθε χρήστης κοινωνικού δικτύου μπορεί να επιλέξει αυτό που θα δει από ένα μεγάλο φάσμα προτάσεων που του παρουσιάζεται σύμφωνα με τις προτιμήσεις που έχει καταχωρήσει.

Η κοινωνική δικτύωση πραγματοποιείται μέσω της χρήσης του παγκόσμιου ιστού. Επομένως προϋπόθεση για τα κοινωνικά δίκτυα είναι η χρήση του διαδικτύου. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι παγκόσμιος ιστός είναι μια πλατφόρμα η οποία μπορεί να φιλοξενήσει όλες τις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης. Θα μπορούσαμε να πούμε πως κοινωνικά δίκτυα είναι ένα σύνολο από διαδικτυακές υπηρεσίες οι οποίες δίνουν στους χρήστες τους τη δυνατότητα να τις προσπελάσουν ώστε να έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής σε αυτές μέσα από τη δημιουργία προφίλ, με τρόπο πλήρως καθορισμένο από το σύστημα του κοινωνικού δικτύου και με σκοπό την ανάπτυξη διαδικτυακών σχέσεων με άλλα άτομα που κατέχουν επίσης κάποιο προφίλ στην ίδια ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης. (<http://apothetirio.teiep.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/4923/1231.pdf?sequence=1>).

Μια από τις πιο σημαντικές δυνατότητες που δίνεται από τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι η δημιουργία διαδικτυακών φιλιών ανεξάρτητα από το τι συμβαίνει στην πραγματική ζωή των χρηστών. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η ανάπτυξη της επικοινωνίας σε ανθρώπους από οποιοδήποτε σημείο της γης.

2.1.2 Το περιεχόμενο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης

Η ευρεία χρήση των κοινωνικών δικτύων είχε οδηγήσει στην ανάπτυξη τους και στην δημιουργία πολλών και διαφορετικών σελίδων. Κάθε ένα από αυτά εξυπηρετεί διαφορετικό σκοπό δημιουργίας και διαχωρίζονται ανάλογα με ο περιεχόμενό τους.

Παρακάτω παρουσιάζεται το περιεχόμενο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης πιο αναλυτικά:

Επικοινωνία:

Πρόκειται για μια από τις σημαντικότερες ανθρώπινες ανάγκες και για το λόγο αυτό αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς λόγους ύπαρξης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Άλλωστε, από τα πρώτα χρόνια της ύπαρξης του ο άνθρωπος αναζητούσε την επικοινωνία με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων. Με τη σειρά τους τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είχαν από την αρχή της δημιουργίας σκοπό τους να καλύψουν αυτή την έμφυτη ανάγκη για επικοινωνία, με τρόπο άμεσο, γρήγορο και οικονομικό.

Κοινοποίηση φωτογραφιών:

Μέσω των κοινωνικών δικτύων παρέχεται η δυνατότητα κοινοποίησης φωτογραφιών των χρηστών. Πρόκειται για έναν τρόπο επικοινωνίας μέσω του οποίου οι χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να προβάλλουν φωτογραφίες από στιγμές της ζωής τους και των δραστηριοτήτων τους, είτε εικόνες από μέρη που επισκέπτονται. Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα αποθήκευσης και προβολής των φωτογραφιών οποιαδήποτε στιγμή, έτσι ώστε να δημιουργείται ένα ψηφιακό άλμπουμ φωτογραφιών.

Ηχητικά κείμενα:

Εκτός από εικόνες, στα κοινωνικά δίκτυα δύναται η δυνατότητα να διαμοιράζεται και ο ήχος δηλαδή ηχητικά μηνύματα, με σκοπό να δημιουργείται μια περισσότερο ρεαλιστική μορφή διαδικτυακής επικοινωνίας.

Δημοσίευση μηνυμάτων:

Η δυνατότητα αυτή περιλαμβάνει τη δημοσίευση μηνυμάτων στο σύνολο της διαδικτυακής κοινότητας του χρήστη, ώστε σκέψεις και απόψεις να είναι εμφανείς στο ευρύ κοινό. Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα άμεσης απάντησης και σχολιασμού από άλλους χρήστες, ώστε να πραγματοποιούνται εικονικές συζητήσεις.

Video:

Η κοινοποίηση videοστα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελεί έναν τρόπο επικοινωνίας αντίστοιχο με αυτό της κοινοποίησης φωτογραφιών. Οι χρήστες μπορούν να ενημερώνουν τους διαδικτυακούς τους φίλους για στιγμές που περνούν ή που βρίσκουν ενδιαφέρουσες αφού προηγουμένως τις καταγράψουν σε αυτή τη μορφή. Επιπλέον, μπορούν να κοινοποιήσουν οπτικοακουστικό υλικό από διάφορα γεγονότα προς ενημέρωση όσων επικοινωνούν μαζί τους.

Παιχνίδια:

Στα κοινωνικά δίκτυα εκτός από κοινοποιήσεις ενδιαφερόντων, φωτογραφιών και video, δίνεται η δυνατότητα οι χρήστες να συμμετέχουν σε παιχνίδια, με σκοπό την εξάσκηση του μυαλού και την χαλάρωση από πιεστικές συνθήκες της καθημερινής ζωής.

2.1.3 Παρουσίαση των δημοφιλέστερων μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

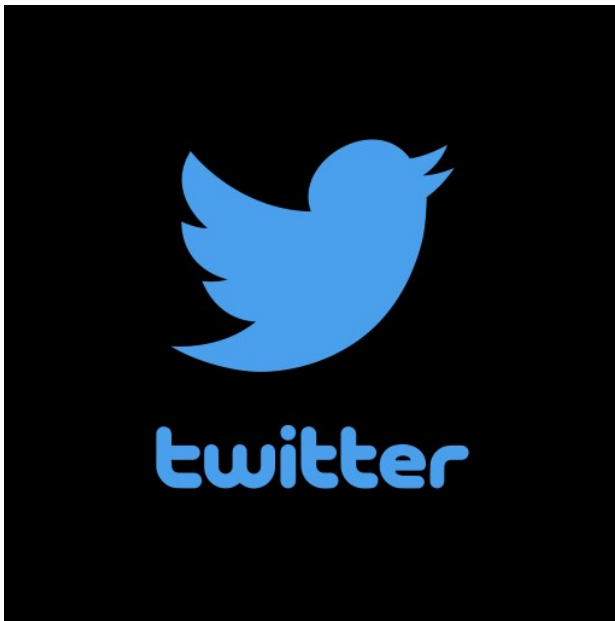
FACEBOOK

Το facebook είναι ένας χώρος κοινωνικής δικτύωσης που ξεκίνησε τη λειτουργία του στις 4 Φεβρουαρίου 2004. Ιδρύθηκε από τον Mark Zuckerberg, έναν φοιτητή στο πανεπιστήμιο του Harvard. Αρχικά είχε σκοπό την επικοινωνία μεταξύ των μελών των πανεπιστημιακών κοινοτήτων από τα Αμερικάνικα κολέγια, ώστε να μπορούν οι φοιτητές να επικοινωνούν μεταξύ τους. Αργότερα όμως η επικοινωνία αυτή επεκτάθηκε στους σπουδαστές και άλλων πανεπιστημίων, για να πάρει την τελική του σημερινή μορφή, όπου η δυνατότητα χρήσης και επικοινωνίας δίνεται σε κάθε άνθρωπο, σε κάθε σημείο της γης.

Σκοπός είναι η δυνατότητα επικοινωνίας του καθενός με οποιονδήποτε επιθυμεί. Οποιοσδήποτε μπορεί να πραγματοποιήσει την εγγραφή του στο Facebook και να δημιουργήσει έναν προσωπικό λογαριασμό για να συνδέεται. Στη συνέχεια και μέσω αυτού του λογαριασμού έχει τη δυνατότητα της αλληλεπίδρασης με άτομα τα οποία γνωρίζει. Η πλοήγηση και χρήση στην πλατφόρμα είναι εύκολη και το περιβάλλον ιδιαίτερα φιλικό στον καθένα. Η επικοινωνία γίνεται είτε με προσωπικά μηνύματα είτε με δημόσιες αναρτήσεις. Επιπλέον ο χρήστης εκτός από το όνομα που επιθυμεί να έχει, έχει τη δυνατότητα να αναρτά στην αρχική του σελίδα (προφίλ) μια φωτογραφία, ώστε να είναι περισσότερο αναγνωρίσιμος, καθώς και διάφορα προσωπικά του στοιχεία και ενδιαφέροντα. Επιπλέον, μέσω αιτημάτων φιλίας αποδέχεται όσους επιθυμεί για να μπορούν να επικοινωνούν, ακολουθώντας ο ένας τις αναρτήσεις του άλλου. Μέσω αυτής της λογικής αναπτύσσεται μια εικονική παρέα του κάθε χρήστη και διευρύνεται η μεταξύ τους επικοινωνία.

Η πρόσβαση στο Facebook γίνεται με δωρεάν εγγραφή και σήμερα το θεωρείται το πληρέστερο κοινωνικό δίκτυο με τις περισσότερες δυνατότητες για κάθε χρήστη. Η ηλικία που επιτρέπεται να έχει κάποιος για να γίνει μέλος είναι τα 13 έτη. Με την δημιουργία τις σελίδας ο χρήστης μπορεί να στέλνει αιτήματα φιλίας σε άλλους χρήστες και οι υπόλοιποι με τη σειρά τους να τον αποδέχονται ή όχι. Οι πιο δημοφιλείς λειτουργίες του Facebook είναι το like, για να δηλώσει κάποιος πως του αρέσει μια ανάρτηση, το share για να κοινοποιήσει μια ανάρτηση ενός άλλου χρήστη, και τα comments, δηλαδή ο σχολιασμός αναρτήσεων.

TWITTER

Πρόκειται για ένα αρκετά δημοφιλές κοινωνικό δίκτυο στο οποίο ο κάθε χρήστης δημιουργεί έναν δωρεάν λογαριασμό προκειμένου να κάνει χρήση των υπηρεσιών. Στο twitter μπορεί κάποιος να αναρτήσει εικόνες και να προσθέσει κάποια από τα στοιχεία του, ενώ απαραίτητη είναι η χρήση ενός ψευδώνυμου (username), το οποίο χρησιμοποιεί στην επικοινωνία του με τους υπόλοιπους.

Κάθε χρήστης μέσα από το προσωπικό του προφίλ μπορεί να κάνει δημοσιεύσεις περιορισμένου μεγέθους, οι οποίες ονομάζονται tweets. Οι δημοσιεύσεις είναι δημόσιες, ενώ στο twitter δεν υπάρχουν φίλοι αλλά ακόλουθοι (followers). Η διαδικασία είναι απλή με τον κάθε χρήστη να ακολουθεί όποιον θέλει και να ακολουθείται από οποιονδήποτε θέλει να τον ακολουθήσει. Τα tweets όλων των χρηστών που ακολουθεί κάποιος εμφανίζονται στην αρχική

του σελίδα, ενώ πολύ σημαντικά είναι και τα hashtags, τα οποία συγκεντρώνουν όλα τα tweets που αναφέρονται σε μια συζήτηση. Ένα tweet μπορεί να κοινοποιηθεί μέσω του retweet, ενώ αντίστοιχα με το like του Facebook υπάρχει το favorite καθώς επίσης και το reply, προκειμένου κάποιος να απαντήσει σε ένα tweet.

YOUTUBE

Το YouTube είναι ένα Κοινωνικό Μέσο για αναπαραγωγή, κοινοποίηση και διαμοιρασμό βίντεο. Οι χρήστες του διαθέτουν προφίλ, μέσω του οποίου μπορούν και σχολιάζουν και κάνουν εγγραφές σε άλλα κανάλια. Εκτός από το προφίλ, οι χρήστες μπορούν να δημιουργήσουν και δικό τους κανάλι, στο οποίο μπορούν να ανεβάζουν βίντεο για να προβάλουν στους υπόλοιπους χρήστες. Επίσης μπορούν να δημιουργούν playlists ώστε να κατηγοριοποιούν τα βίντεο.

Υπάρχουν οι λειτουργίες του «μου αρέσει» αλλά και του «δεν μου αρέσει», για να εκφράζεται ο κάθε χρήστης. Ακόμη με απλό τρόπο μπορεί να κοινοποιείται ένα βίντεο σε διάφορες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, ενώ παρέχεται και χώρος για σχόλια κάτω από τα βίντεο. Μία από τις σημαντικότερες λειτουργίες του YouTube είναι ο αλγόριθμος ο οποίος προτείνει παρόμοια βίντεο μετά την προβολή ενός συγκεκριμένου βίντεο, όπως επίσης και προτεινόμενα βίντεο βάσει του ιστορικού προβολής του χρήστη. Σημαντικό είναι ότι το YouTube δεν απαιτεί τη δημιουργία λογαριασμού για απλή προβολή βίντεο. (<http://www.socialmedialife.gr/109172/youtube-ti-einai-kai-pos-leitourgei/>)

SNAPCHAT

Το Snapchat είναι μία δημοφιλής social εφαρμογή για ανταλλαγή μηνυμάτων, φωτογραφιών, και βίντεο. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του είναι ότι τα μηνύματα τα οποία στέλνονται είναι αυτοκαταστρεφόμενα, δηλαδή έχουν μικρή διάρκεια ζωής για προβολή από τον παραλήπτη και έπειτα διαγράφονται αυτόματα. Ο χρήστης αφού εγκαταστήσει την εφαρμογή δημιουργεί ένα προφίλ δίνοντας τα στοιχεία του. Έπειτα μπορεί να προσθέσει φίλους και να δει ποιοι χρήστες τον έχουν προσθέσει, μπορεί να δει ποιοι χρήστες από τη λίστα επαφών του τηλεφώνου του έχουν Snapchat προφίλ και τέλος να κάνει αναζήτηση μέσω username ή τηλεφωνικού αριθμού.(<http://www.socialmedialife.gr/110030/ti-einai-to-snapchat-kai-pos-leitourgei/>)

2.2. Η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για την πολιτική ατζέντα

Σύμφωνα με τον κλασικό ορισμό του Kingdon, η πολιτική ατζέντα έχει γίνει κατανοητή ως «ο κατάλογος των θεμάτων στα οποία δίνουν προσοχή οι πολιτικοί παράγοντες» (Walgrave et al., 2008: 815). Ως εκ τούτου, ο καθορισμός της ατζέντας είναι η διαδικασία με την οποία ορισμένα θέματα, αλλά όχι άλλα, προσελκύουν την πολιτική προσοχή. Υποστηρίζουμε ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν γίνει σημαντικό μέρος αυτής της διαδικασίας. Ο καθορισμός της ατζέντας έχει μελετηθεί σε πολλές βιβλιογραφίες σε διάφορους υποτομείς της επικοινωνίας και της πολιτικής επιστήμης, οι οποίοι δεν ήταν πάντα έντονα ενσωματωμένοι (Wolfe et al., 2013). Ένα βασικό, αδιαμφισβήτητο επιχείρημα σε όλα τα σκέλη της βιβλιογραφίας είναι ότι τα μέσα ενημέρωσης αποτελούν σημαντικό συστατικό του καθορισμού της πολιτικής ατζέντας (McCombs and Shaw, 1993). Όπως αναφέρουν οι Wolfe et al. (2013:179) , « ο καθορισμός της ατζέντας από την προσέγγιση των διαδικασιών

πολιτικής αφορά βασικά την πολιτική της προσοχής και τη δυναμική προσοχής στο επίπεδο του πολιτικού συστήματος. Ως συνέπεια αυτής της εστίασης στην επεξεργασία πληροφοριών, η δυναμική των μέσων ενημέρωσης είναι στενά συνδεδεμένη με τη χάραξη πολιτικής». Ενώ η βιβλιογραφία μοιράζεται αυτήν την βασική υπόθεση, τα εμπειρικά ευρήματα δεν δίνουν μια σαφή εικόνα. Όπως γράφουν οι Sciarini και Tresch (2019: 734), «[έννας] αριθμός μελετών έχει δείξει ότι η κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης επηρεάζει τις προτεραιότητες του θέματος μιας ποικιλίας πολιτικών ατζέντηδων, αλλά ότι η ισχύς των μέσων για τον καθορισμό της ατζέντας εξαρτάται από μια σειρά παράγοντες». Ωστόσο, οι συγκεκριμένες συνθήκες υπό τις οποίες τα μέσα ενημέρωσης επηρεάζουν την πολιτική ατζέντα τείνουν να ποικίλλουν ανάλογα με τη συγκεκριμένη μελέτη. Οι Walgrave και Van Aelst (2006: 89), για παράδειγμα, κατέληξαν στο συμπέρασμα: «ακόμα δεν μπορούμε να απαντήσουμε στο βασικό ερώτημα εάν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης καθορίζουν την πολιτική ατζέντα ή, για να το θέσω ακριβέστερα, υπό ποιες συγκεκριμένες συνθήκες τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μπορούν να ενισχύσουν πολιτική προσοχή για θέματα». Ένας λόγος μπορεί να είναι ότι «μόνο λίγες μελέτες έχουν πράγματι συγκρίνει την αμοιβαία επιρροή των μέσων ενημέρωσης και της πολιτικής» (Vliegenthart et al., 2016: 285). Όπως υποστηρίζει ο Boydston (2013:196), «είναι εξαιρετικά δύσκολο να αποκτήσει κανείς μια θεωρητική ή εμπειρική λαβή για το πώς τα μέσα ενημέρωσης επηρεάζουν και ταυτόχρονα επηρεάζονται από άλλες πολιτικές δυνάμεις».

Οι βασικές παραδοχές και δηλώσεις είναι η δημιουργία ευαισθητοποίησης και ανησυχίας για τα δημόσια θέματα από τα μέσα ενημέρωσης. Δύο βασικές υποθέσεις αποτελούν τη βάση των περισσότερων ερευνών σχετικά με τον καθορισμό της ατζέντας: (1) ο Τύπος και τα ΜΜΕ δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα. το φιλτράρουν και το πλάθουν και (2) η συγκέντρωση των μέσων ενημέρωσης σε λίγα ζητήματα και θέματα οδηγεί το κοινό να αντιλαμβάνεται αυτά τα θέματα ως πιο σημαντικά από άλλα θέματα. Μια από τις πιο κρίσιμες πτυχές στην έννοια του ρόλου καθορισμού της ατζέντας της μαζικής επικοινωνίας είναι το χρονικό πλαίσιο γι' αυτό το φαινόμενο. Επιπλέον, διαφορετικά μέσα έχουν διαφορετικές δυνατότητες καθορισμού ατζέντας. Η θεωρία καθορισμού ατζέντας φαίνεται αρκετά κατάλληλη για να βοηθήσει στην κατανόηση του διάχυτου ρόλου των μέσων ενημέρωσης (για παράδειγμα σε συστήματα πολιτικών επικοινωνιών).

Πρώτον, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν γίνει ένα σχετικό κανάλι για πολιτική επικοινωνία (Chen et al., 2019, Pora et al., 2020). Οι υποψήφιοι και οι νομοθέτες χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να επικοινωνήσουν με δημοσιογράφους και το κοινό (Barberá and Zeitzoff, 2017) και για να εμπλακούν (ή ακόμα και να επιτεθούν)

με τους πολιτικούς τους αντιπάλους (Russell, 2018). Οι πολιτικοί είναι λιγότερο περιορισμένοι στο να εκφράσουν τις απόψεις τους, σε σύγκριση, για παράδειγμα, με κοινοβουλευτική ομιλία ή κοινοβουλευτικές ερωτήσεις. Οι νομοθετικές δραστηριότητες συχνά ρυθμίζονται, για παράδειγμα, λόγω κανόνων επιλογής ομιλητών (Herzog and Benoit, 2015), περιορισμένου χρόνου ομιλίας ή ελέγχου από πάνω προς τα κάτω από τους ηγέτες των κομμάτων. Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ωστόσο, οι υποψήφιοι δεν αντιμετωπίζουν αυτούς τους περιορισμούς. Ως εκ τούτου, τα κανάλια μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι ένα ιδανικό εργαλείο για τους πολιτικούς για να διαμορφώσουν το δικό τους προφίλ και να επιδείξουν την τεχνογνωσία τους σε ορισμένους τομείς που τους ενδιαφέρει πολύ (Enli and Skogerbo, 2013). Ως εκ τούτου, θεωρούμε τα μηνύματα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ως κατάλληλο μέσο για την έμφαση στο ζήτημα των πολιτικών κατά τη διάρκεια του νομοθετικού κύκλου και κατά τη διάρκεια των προεκλογικών εκστρατειών (Barberá et al., 2019: 884).

Δεύτερον, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι σημαντικά όχι μόνο για την πολιτική επικοινωνία γενικά, αλλά για τον καθορισμό της ατζέντας συγκεκριμένα: «η ταχεία άνοδος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, συμπεριλαμβανομένης της πλατφόρμας Twitter, έχει προσφέρει νέους δρόμους για τον καθορισμό της πολιτικής ατζέντας που έχουν ολοένα και πιο ευδιάκριτο αντίκτυπο» (Lewandowsky et al., 2020: 2). Όπως υποστηρίζουν οι Langer και Gruber (2021: 3), «η πλήρης κατανόηση του καθορισμού της ατζέντας απαιτεί διεύρυνση της εστίασης», συμπεριλαμβανομένων τόσο των παραδοσιακών όσο και των κοινωνικών μέσων. Αρκετές μελέτες τεκμηριώνουν τις επιδράσεις των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στον καθορισμό της ατζέντας: οι King et al. (2017) δείχνουν ότι τα μέσα ενημέρωσης επηρεάζουν τα τιτίβισμα των ανθρώπων. Ο Feezell (2018) διαπιστώνει ότι οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται τα ζητήματα ως πιο σημαντικά εάν εκτίθενται σε αυτά στο Facebook. Οι Shapiro and Hemphill (2017) διαπιστώνουν ότι οι New York Times ανταποκρίνονται στις αναρτήσεις του Κογκρέσου στο Twitter. Οι Barberá et al. (2019) καταλήγουν στο αντίθετο συμπέρασμα, δηλαδή ότι τα μέσα ενημέρωσης έχουν ισχυρότερη επιρροή στους πολιτικούς από το αντίστροφο. Οι James et al. (2019) υποστηρίζουν ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δεν έχουν αλλάξει τον ρόλο διατήρησης της πύλης των παραδοσιακών μέσων. Τέλος, οι Fazekas et al. (2021) υποστηρίζουν ότι οι πολιτικοί χρησιμοποιούν το Twitter για να επεκτείνουν τα ζητήματα από τις ελίτ στο κοινό. Είναι σημαντικό ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν δημιουργήσει «κύκλους πολιτικών πληροφοριών που μπορεί να περιλαμβάνουν μεγαλύτερους αριθμούς και πιο ποικίλο φάσμα παραγόντων και

αλληλεπιδράσεων από ό,τι οι κύκλοι ειδήσεων, όπως παραδοσιακά κατανοούνται» (Chadwick, 2011: 8). Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν μειώσει τη δύναμη της πύλης των παραδοσιακών μέσων, οδηγώντας σε «υβριδικά συστήματα μέσων» (Chadwick, 2017) που έχουν διευρύνει τον αριθμό και τους τύπους των παραγόντων που δυνητικά έχουν την ικανότητα να «εισάγουν, να ενισχύουν και να διατηρούν θέματα, πλαίσια και ομιλητές που έρχονται να κυριαρχήσουν στον πολιτικό λόγο» (Jungherr et al., 2019: 17).

Τρίτον, μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, οι πολιτικοί παράγοντες μπορούν δυνητικά να προσεγγίσουν ένα κοινό που υπερβαίνει τους χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Οι δημοσιογράφοι παρακολουθούν στενά τη δραστηριότητα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και τη χρησιμοποιούν στις αναφορές τους: “Τα tweets γίνονται δημόσιο αρχείο και ενσωματώνονται όλο και περισσότερο στην παραδοσιακή δημοσιογραφική κάλυψη πολιτικών γεγονότων” (Jungherr, 2014: 2). Το γεγονός ότι οι δημοσιογράφοι βασίζονται στο Twitter για να αποφασίσουν ποιες εκδηλώσεις και φωνές είναι άξιες ειδήσεων είναι καθιερωμένο στη βιβλιογραφία. Όπως γράφει ο McGregor (2019: 1071), «οι δημοσιογράφοι βασίζονται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με διάφορους τρόπους κατά τη διάρκεια της αναφοράς τους για πολιτικούς αγώνες, από την τεκμηρίωση της δημόσιας αντίδρασης σε γεγονότα των μέσων ενημέρωσης έως την αξιολόγηση των επιδόσεων των υποψηφίων». Σε ένα πείραμα, οι McGregor and Molyneux (2020) διαπιστώνουν ότι οι δημοσιογράφοι αξιολογούν την ειδησεογραφική αξία των tweets στο ίδιο επίπεδο με τους τίτλους από το συρματόσχοινο του Associated Press. Επομένως, οι πολιτικοί παράγοντες μπορούν ρεαλιστικά να ελπίζουν ότι θα επηρεάσουν την ατζέντα των παραδοσιακών μέσων ενημέρωσης χρησιμοποιώντας τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Συνολικά, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αλλάζουν την πολιτική ατζέντα καθορίζοντας τη δυναμική για τρεις λόγους: πρώτον, αποτελούν σχετικό κανάλι για πολιτική επικοινωνία. Δεύτερον, διευρύνουν τον αριθμό και τους τύπους των παραγόντων που μπορούν ενδεχομένως να διαμορφώσουν την ατζέντα. Τρίτον, χρησιμοποιώντας τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, οι πολιτικοί παράγοντες μπορούν ενδεχομένως να προσεγγίσουν το ευρύτερο κοινό μέσω των παραδοσιακών μέσων.

2.3. Προκλήσεις που θέτουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Η έλευση του Διαδικτύου και των σχετικών εφαρμογών του, ειδικά του web 2.0 έχει αλλάξει σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο που αλληλεπιδρά το άτομο και κάνει πράγματα. Η αυγή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης έφερε προκλήσεις στον τρόπο διάδοσης των ειδήσεων σε ένα κοινωνικό σύστημα. Με τα χρόνια, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν επηρεάσει σχεδόν κάθε πτυχή της ζωής με διαφορετικούς τρόπους και οι κυβερνήσεις έχουν αρχίσει να ανησυχούν για τον αντίκτυπο που μπορεί να έχουν. Τούτου λεχθέντος, πρόσφατα, υπήρξαν εκκλήσεις για την άσκηση κάποιου είδους ελέγχου στο Διαδίκτυο λόγω υποθέσεων που αφορούσαν διαδηλώσεις και διαμαρτυρίες όπου βρίσκονταν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Το 2009 οι υποστηρικτές της αντιπολίτευσης μπήκαν στο Twitter μετά την απαγόρευση των παραδοσιακών μέσων καλύπτοντας τις αντικυβερνητικές διαδηλώσεις και την καταστολή τους από την κυβέρνηση υπό την ηγεσία του Αχμαντινετζάντ. Με το όνομα «Επανάσταση του Twitter», όλοι έγιναν ρεπόρτερ για να ενημερώνονται για τις διαδηλώσεις στο Twitter (Vivian, 2011).

Τον Ιούνιο του 2013, το πάρκο Gezi, στην Κωνσταντινούπολη γνώρισε μια μαζική διαμαρτυρία. Στη διεκδίκηση της συσκώτισης των μέσων από την τουρκική κυβέρνηση, οι διαδηλωτές χρησιμοποίησαν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όχι μόνο για να εκφράσουν τις απόψεις τους, αλλά επίσης να διαδώσουν πληροφορίες σχετικά με τις διαμαρτυρίες που φέρεται να απέκρυσαν παραδοσιακά τα μέσα ενημέρωσης που ελέγχονται από την κυβέρνηση. Το Facebook και το Twitter είχαν χρησιμοποιηθεί για την παροχή ειδήσεων προς ενημέρωση για τις διαμαρτυρίες και φωτογραφίες και βίντεο που λέγεται ότι είναι από τις διαμαρτυρίες κυκλοφόρησαν στο Flickr, Tumblr και YouTube (Hutchinson, 2013).

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, για παράδειγμα, μετά τις ταραχές του Λονδίνου, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κατηγορήθηκαν από την κυβέρνηση για υποκίνηση και τροφοδότηση των ταραχών. Αυτό έγινε σοβαρό επειδή οι ταραξίες θεωρούνταν απλώς ως λεηλάτες και ήταν κυρίως έφηβοι και νεαροί ενήλικες που απλώς πήγαιναν να λεηλατήσουν και να δημιουργήσουν περιττές αναταραχές. Μετά τις ταραχές, ο σκιώδης γραμματέας της Βουλής των Κοινοτήτων του πολιτισμού, ο Ivan Lewis, είπε ότι, «υποστηρίζει την απόφαση της κυβέρνησης να αναλάβει μια επανεξέταση του κατά πόσον είναι απαραίτητα μέτρα για την πρόληψη της κατάχρησης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από εκείνους που οργανώνουν και συμμετέχουν σε εγκληματικές δραστηριότητες (Halliday and Garside, 2011)».

Υπήρξαν και άλλες παρόμοιες προσπάθειες όπως αυτή της υπουργού Εσωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου, Τερέζα Μέι, η οποία προγραμμάτιζε συναντήσεις με το Facebook, το

Twitter και την Research In Motion (RIM) για να «συζητηθούν ευθύνες σε αυτόν τον τομέα.» Οι προτάσεις κυμαίνονται από την απαγόρευση των ύποπτων ταραχών από τα δίκτυα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης έως το ολικό κλείσιμο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης σε περιόδους αναταραχών χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ατομικές ελευθερίες προκειμένου να «πιάσουν τους κακούς (Rutledge, 2011)».

Ο Βρετανός πρωθυπουργός Ντέιβιντ Κάμερον σε ομιλία του προς το Κοινοβούλιο παρατήρησε, «Όλοι παρακολουθούν αυτές τις φρικτές ενέργειες θα εντυπωσιαστούν από το πώς διοργανώθηκαν μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Η ελεύθερη ροή πληροφοριών μπορεί να χρησιμοποιηθεί για καλό. Αλλά μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για κακούς σκοπούς. Και όταν οι άνθρωποι χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για βία, πρέπει να τους σταματήσουμε.» Το βασικό θέμα βασίζεται στην προϋπόθεση ότι οι άνθρωποι δεν πρέπει και δεν μπορούν να χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να δημιουργήσουν αναταραχή. Ως εκ τούτου, ο πρωθυπουργός επαναλαμβάνει ότι η κυβέρνηση και η αστυνομία πρόκειται «να κοιτάξουν εάν θα ήταν σωστό να σταματήσει η επικοινωνία των ανθρώπων μέσω αυτών των ιστότοπων και υπηρεσιών όταν ξέρουμε ότι σχεδιάζουν βία, αταξία και εγκληματικότητα» και έλαβε την υποστήριξη ακόμη και του αντιπολιτευόμενου Εργατικού Κόμματος για το θέμα (Mick, 2011).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΣΧΕΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΩΝ

3.1. Η σχέση μεταξύ πολιτικής στάσης και των εκλογών

Το κοινό συχνά πιστεύει ότι οι πολιτικοί σπάνια τηρούν τις προεκλογικές τους υποσχέσεις κατά τη διάρκεια της εκστρατείας και ότι αυτές οι υποσχέσεις είναι επίσης αναξιόπιστες. Οι μελετητές έχουν κάνει εκτενή έρευνα για προεκλογικές υποσχέσεις, φτηνές συνομιλίες. Οι μελετητές που έχουν αυτήν την άποψη πιστεύουν ότι οι προεκλογικές υποσχέσεις είναι απλώς φτηνές συνομιλίες που γίνονται από τους υποψηφίους προκειμένου να κερδίσουν ψήφους, επομένως οι προεκλογικές υποσχέσεις δεν θα επηρεάσουν την εκλογική συμπεριφορά του κοινού και δεν θα παρέχουν καμία πληροφορία στους ψηφοφόρους για τη λήψη αποφάσεων (Barro, 1973). Ο Barro (1973) εφάρμοσε την οικονομική θεωρία και την ανάλυση του δημόσιου τομέα για να επισημάνει ότι υπάρχει διαχωρισμός συμφερόντων μεταξύ του κοινού και των πολιτικών τους εκπροσώπων, και αυτός ο διαχωρισμός των οφελών οφείλεται ακριβώς στο ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι ενεργούν μόνο για τα δικά τους συμφέροντα. Δεν συνάδει με τα συμφέροντα των ψηφοφόρων. Επομένως, δεν υπάρχει απαραίτητη σύνδεση μεταξύ των εκλογικών δεσμεύσεων και της συμπεριφοράς των ψηφοφόρων.

Αυτή η δήλωση έχει επαληθευτεί και από άλλους μελετητές. Όπως αναφέρθηκε στο μοντέλο στατικού περιβάλλοντος που κατασκεύασε ο McKelvey (1975), λίγοι άνθρωποι παρατηρούν την πιθανότητα ότι μόλις εκλεγεί ένας υποψήφιος, οι προτιμήσεις των πολιτικών μπορεί να διαφέρουν από αυτές των ψηφοφόρων. Σε αυτή τη βάση, ο Ferejohn (1986) επεσήμανε ότι στην καθαρή θεωρία του εκλογικού ανταγωνισμού, ένας πολίτης θα συγκρίνει τα κόμματα των υποψηφίων και στη συνέχεια θα ψήφισε τον υποψήφιο που υποστηρίζει σύμφωνα με τις προσωπικές του προτιμήσεις. Από αυτή την άποψη, οι Krasa και Polborn (2015) επεσήμαναν επίσης ότι εκτός από τις θέσεις πολιτικής των υποψηφίων, πολύ σημαντική είναι και η επιρροή της κομματικής ένταξης των υποψηφίων στους ψηφοφόρους και σε μια κατάσταση ισορροπίας, οι υποψήφιοι του κόμματος μπορεί να μην μπορέσουν να ξεφύγουν από το βάρος της κομματικής συμμαχίας. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι υπάρχει διαφορά μεταξύ του ανταγωνισμού των πολιτικών κομμάτων στην Κίνα. Το όφελος είναι απλώς η υπόθεση ότι οι υποσχέσεις θα εκπληρωθούν και οι προτιμήσεις των πολιτών θα

ανταποκριθούν με πολιτικές. Αλλά στην πραγματικότητα, οι υποψήφιοι αναλαμβάνουν δεσμεύσεις ή κάνουν πολιτικές με βάση τα προσωπικά ή κομματικά τους συμφέροντα.

Λοιπόν, τι μπορεί να οδηγήσει στην εκλογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων, αφού το πολιτικό κόμμα του υποψηφίου, και όχι οι εκλογικές δεσμεύσεις, είναι ο μηχανισμός ενεργοποίησης της εκλογικής συμπεριφοράς; Ορισμένοι μελετητές έχουν επισημάνει ότι εάν οι ψηφοφόροι είναι αβέβαιοι για τα χαρακτηριστικά του κατεστημένου, οι λογικοί πολίτες θα αξιολογούν συχνά τους υποψηφίους με βάση τα προηγούμενα αποτελέσματα των επιδόσεων (απόδοση) τους (Besley and Case, 1995). Αυτή η συμπεριφορά ψηφοφορίας ονομάζεται ψηφοφορία «αναδρομικής ημερομηνίας» από τον ακαδημαϊκό κόσμο. Μια πρόσφατη μελέτη κριτικάρει επίσης την υπόθεση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας ότι οι ψηφοφόροι προτιμούν τα πολιτικά κόμματα να εκπληρώσουν τις προεκλογικές τους υποσχέσεις, ενώ τα κόμματα που υποστηρίζονται από ψηφοφόρους είναι πιο διατεθειμένα να τηρήσουν τις υποσχέσεις τους (Werner, 2019). Ο Werner (2019) αμφισβάζει εάν οι ψηφοφόροι συμφωνούν με αυτήν την υπόθεση και χρησιμοποιεί την Αυστραλία ως υπόβαθρο για να διερευνήσει τις προτιμήσεις των ψηφοφόρων για τρία ιδανικά στυλ εκπροσώπησης του κόμματος: αξιοπιστία, προσοχή στην κοινή γνώμη και επιδίωξη κοινών συμφερόντων. Ελέγχει επίσης εάν οι ψηφοφόροι προτιμούν το κόμμα τους έναντι άλλων να τηρούν τις υποσχέσεις τους. Τέλος, επεσήμανε ότι μεταξύ των τριών ιδανικών στυλ εκπροσώπησης, αυτό που δεν ενδιαφέρει περισσότερο τους ψηφοφόρους είναι αν το κόμμα τηρεί τις υποσχέσεις του και οι προτιμήσεις τους δεν θα επηρεαστούν από την υποστήριξη του κόμματος. Αμφισβήτηση του πανταχού κομματικού φαινομένου.

Πώς επηρεάζει τους υποψηφίους η αναδρομική ψηφοφορία; Οι Besley και Case (1995) επαλήθευσαν εμπειρικά ότι η αναδρομική ψηφοφορία (λογοδοσία δημοκρατίας) έχει δεσμευτική επίδραση στους πολιτικούς και παρέχει αποτελεσματική υποστήριξη για την αναδρομική ψηφοφορία για τον περιορισμό της συμπεριφοράς των πολιτικών. Επεσήμανε ότι οι ψηφοφόροι θα τιμωρούν τους πολιτικούς σε επαναληπτικές εκλογές (επανεκλογή), και οι αξιωματούχοι που σκοπεύουν να διεκδικήσουν ξανά δημόσια αξιώματα πρέπει πάντα να ενεργούν προς το συμφέρον των ψηφοφόρων για να επανεκλεγούν. Αν και τα μοντέλα που βασίζονται σε αυτή την ιδέα γίνονται όλο και πιο δημοφιλή στην επίσημη βιβλιογραφία του εντολέα-πράκτορα, η πρακτική τους σημασία είναι σπάνια γνωστή. Σε αυτή τη βάση, ο Woon (2012) διερεύνησε για άλλη μια φορά πειραματικά τις ανησυχίες των ψηφοφόρων - αν θα επικεντρωθεί στις εκλογικές επιλογές ή στις εκλογικές κυρώσεις. Επέκρινε την ψηφοφορία που κοιτάζει το μέλλον και δήλωσε ότι «αν δεν είσαι σίγουρος για τα χαρακτηριστικά των

πολιτικών και κοιτάς μπροστά, τότε αυτή η ψηφοφορία είναι λογική. Αλλά κάτι τέτοιο υπονομεύει τη δημοκρατική λογοδοσία επειδή η επιλογή καθιστά την έγκριση άκυρη απειλή. «Σε αντίθεση με τις προβλέψεις ορθολογικής επιλογής, η έρευνά του αναφέρει περαιτέρω ότι οι ψηφοφόροι έχουν ισχυρή τάση να ενεργούν σύμφωνα με τους αναδρομικούς κανόνες ψηφοφορίας και μπορεί να έχουν περιοριστική επίδραση στη συμπεριφορά των πολιτικών, παρέχοντας υποστήριξη στους ψηφοφόρους που είναι πιο διατεθειμένοι να λογοδοτήσουν (αναδρομική ψηφοφορία). Ταυτόχρονα, πρέπει να δούμε ότι η περιοριστική αποτελεσματικότητα της αναδρομικής ψηφοφορίας (διοικητική λογοδοσία) στους πολιτικούς θα επηρεαστεί από άλλους παράγοντες. Ο Wolfers (2002) επισημαίνει ότι οι ψηφοφόροι δεν είναι λογικοί και κάνουν λάθη απόδοσης. Η έρευνά του διερευνά ότι εκτός από τα σήματα, η ανταπόκριση στις πληροφορίες θορύβου αποδυναμώνει επίσης τη σχέση μεταξύ της συμπεριφοράς των πολιτικών και των εκλογών, γεγονός που με τη σειρά του αποδυναμώνει την πολιτική ευθύνη και τη δύναμη των ψηφοφόρων να ασκούν κίνητρα.

Προηγούμενη έρευνα έχει δείξει ότι οι εκλογικές δεσμεύσεις έχουν αντίκτυπο στην εκλογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων (Towns, 2010; Johnson and Ryu, 2010, Corazzini et al., 2014). Ο Towns (2010) επεσήμανε αρχικά ότι οι προεκλογικές δεσμεύσεις του πολιτικού κόμματος θα αποτελέσουν τη βάση για την κρίση της εκλογικής συμπεριφοράς των ψηφοφόρων. Ως κυβερνών κόμμα, προκειμένου να βελτιώσουν τις πιθανότητες νίκης της κυβέρνησης στις επόμενες εκλογές, έχουν επίσης το κίνητρο να διαμορφώσουν τις πολιτικές που υποστηρίζει στις τελευταίες εκλογές, επειδή οι ψηφοφόροι το αξιολογούν όχι μόνο σύμφωνα με τις τρέχουσες πολιτικές του αλλά και υλοποίηση των προηγούμενων εκλογικών δεσμεύσεων. Οι Austen-Smith και Banks (1999) επικύρωσαν περαιτέρω τη σημασία της συμμόρφωσης με τις προεκλογικές υποσχέσεις κατά την επανεκλογή, σημειώνοντας ότι η επανεκλογή των ψηφοφόρων στον πρόεδρο εξαρτάται από την τήρηση της προεκλογικής του ατζέντας από τον τρέχοντα πρόεδρο. Η έρευνα των Johnson και Ryu (2010) δείχνει ότι η παραβίαση της δέσμευσης θα επιδεινώσει τις συνέπειες της κακής οικονομικής απόδοσης, θα ενισχύσει τα οφέλη της καλής οικονομικής απόδοσης και στη συνέχεια θα επηρεάσει τη συμπεριφορά των ψηφοφόρων. Οι Corazzini et al. (2014) έδειξε επίσης ότι αν και οι πολιτικοί «η συμμόρφωση με τις δεσμεύσεις τους εκπληρώθηκε εν μέρει, απέδειξε επίσης ότι οι εκλογικές δεσμεύσεις μπορούν να επηρεάσουν τη συμπεριφορά των ψηφοφόρων». Επιπλέον, ορισμένοι μελετητές έχουν επισημάνει ότι η χρήση των μέσων ενημέρωσης θα επηρεάσει επίσης τη μελλοντική αξιολόγηση των υποψηφίων από τους ψηφοφόρους. Οι Kartik και McAfee (2007) δείχνουν ότι τα πολιτικά κόμματα θα χρησιμοποιήσουν εκλογικές πλατφόρμες

για να επικοινωνήσουν και να δώσουν υποσχέσεις στους ψηφοφόρους κατασκευάζοντας ένα μονοδιάστατο μοντέλο εκλογικού ανταγωνισμού και οι ψηφοφόροι θα κρίνουν τους υποψηφίους με βάση τις πληροφορίες της πλατφόρμας. Ωστόσο, η χρήση αυτής της πλατφόρμας θα δημιουργήσει επίσης ορισμένες εξωτερικές επιδράσεις, προκαλώντας ένα παιχνίδι σηματοδότησης μεταξύ υποψηφίων και ψηφοφόρων που θα επηρεάσει την αποτελεσματικότητα των ψηφοφόρων και την εκλογική συμπεριφορά.

Στην πραγματικότητα, η σχέση μεταξύ προεκλογικών υποσχέσεων και προεκλογικής συμπεριφοράς δεν είναι γραμμική. Είναι απαραίτητη η αναδρομική ψηφοφορία και η μελλοντική ψηφοφορία; Οι εκλεκτικοί μελετητές πιστεύουν ότι οι ψηφοφόροι μπορούν να λάβουν υπόψη τους την πρώιμη απόδοση και τις δεσμεύσεις των πολιτικών και να υιοθετήσουν διαφορετικές στρατηγικές όταν ψηφίζουν. Οι Mackuen και Stimson (1992) κάνουν διάκριση μεταξύ των τύπων ψηφοφόρων, σημειώνοντας ότι ορισμένοι ψηφοφόροι θα ενσωματώσουν νέες πληροφορίες για το μέλλον στις προσωπικές τους οικονομικές προσδοκίες όταν κάνουν τις εκλογικές τους επιλογές και αναφέρονται στους ψηφοφόρους στο αναδρομικό ύψος ψηφοφορίας ως «αγρότες», «που σημαίνει ότι οι προσδοκίες τους βασίζονται αποκλειστικά σε πρόσφατες οικονομικές επιδόσεις ή προσωπική οικονομική εμπειρία και όχι σε μακροπρόθεσμο σχεδιασμό». Οι Corazzini et al. (2014) διαπιστώνουν ότι όταν οι υποψήφιοι ήταν ελεύθεροι από σύγκρουση συμφερόντων και είχαν ανησυχίες για τη φήμη τους, τηρούσαν τις υποσχέσεις τους κατά μέσο όρο περίπου στο 60% του χρόνου και η έρευνά τους δείχνει ότι οι ψηφοφόροι τα πηγαίνουν εξίσου άσχημα όταν οι υποψήφιοι δεν επιτρέπεται να δώσουν καμία υπόσχεση. Ως αποτέλεσμα, οι μελέτες δείχνουν ότι δεν είναι μόνο σημαντικός ο εκλογικός ανταγωνισμός, αλλά και η προεκλογική δέσμευση. Ως απάντηση στους Corazzini et al. (2014), συμπληρώνοντας και ανταποκρινόμενοι στην έρευνα, οι Born et al. (2017) πρότειναν ότι ούτε η απαισιοδοξία ούτε η αισιοδοξία για τις εκλογικές δεσμεύσεις είναι απολύτως σωστή, αλλά το γεγονός βρίσκεται στη μέση των δύο. Εισήγαγε τις πεποιθήσεις (αξιοπιστία) των ψηφοφόρων στις εκλογικές δεσμεύσεις και έκανε βελτιώσεις σε προηγούμενες έρευνες. Διέκρινε συγκεκριμένα μεταξύ της ψηφοφορίας που κοιτάζει προς το μέλλον και της αναδρομικής ψηφοφορίας και όρισε ότι η αμιγώς μελλοντική ψηφοφορία δεν θα τιμωρούσε την πειθαρχική δυσπιστία. Οι συμπεριφορές εκείνων που έχουν διαμορφώσει τη ζωή τους μπορούν να σχηματίσουν προσδοκίες για τις μελλοντικές τους συμπεριφορές μόνο με τις υποσχέσεις και τις προηγούμενες συμπεριφορές των κατεστημένων, ενώ οι αναδρομικοί ψηφοφόροι θα τιμωρούν τους πολιτικούς που παραβιάζουν τις υποσχέσεις τους. Στο τέλος, πρότεινε ότι οι εκλογικές δεσμεύσεις

επηρεάζουν την εκλογική συμπεριφορά και τις πεποιθήσεις (αξιοπιστία) των ψηφοφόρων και ότι η σχέση τους έχει σχήμα U, δηλαδή, οι εκλογικές δεσμεύσεις είναι συνήθως αξιόπιστες εκτός και αν είναι ιδιαίτερα υψηλές. Εάν είναι δυνατές οι επανεκλογές και εάν οι πολιτικοί έρθουν στην εξουσία ψηφίζοντας αντί για τυχαίες κληρώσεις, οι πολιτικοί θα δεσμεύονται πιο συχνά. Αυτό συμπληρώνει περαιτέρω το σημείο που αναφέρουν οι Corazzini et al. (2014) ότι οι εκλογές είναι καλύτερες από τους διορισμούς. Η τελική έρευνα δείχνει ότι οι ψηφοφόροι θα βασίζονται στην πραγματικότητα περισσότερο στο μοντέλο που κοιτάζει προς το μέλλον όταν ψηφίζουν εκ των προτέρων και θα τιμωρούν τους πολιτικούς για αθέτηση υποσχέσεων εκ των υστέρων.

Οι ισχυρές στάσεις ενός ατόμου μπορούν να οριστούν ως στάσεις που είναι ακραίες, συνεπείς (μη αμφίθυμες) και σημαντικές για τον κάτοχο (που τηρούνται με υψηλό επίπεδο συμμετοχής). Αντίθετα, οι αδύναμες συμπεριφορές είναι μετριασμένες, αμφίθυμες και ασήμαντες για τον κάτοχο (διατηρούνται με χαμηλό επίπεδο συμμετοχής). Το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό των ισχυρών στάσεων είναι ότι είναι πολύ πιο προγνωστικές για τη συμπεριφορά από τις αδύναμες στάσεις (Krosnick et al., 1993). Η έρευνα για τη δύναμη της στάσης ξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του 1980. Αναπτύχθηκε τη δεκαετία του 1990 αφού εμπειρικές μελέτες είχαν σχεδόν ομόφωνα επισημάνει τη δυσκολία εξήγησης και πρόβλεψης της συμπεριφοράς από τον παραδοσιακό τρόπο μέτρησης στάσεων.

Η κατανόηση της δυναμικής του σχηματισμού στάσεων είναι ένα βασικό ζήτημα στην κοινωνική ψυχολογία. Η μελέτη των Kotonnau και Pahl-Wostl (2004) παρουσιάζει ένα υπολογιστικό μοντέλο για την προσομοίωση του σχηματισμού και της αλλαγής στάσεων και την επίδραση της ισχύος των στάσεων στη συμπεριφορά. Η κύρια εννοιολογική πρόκληση ήταν να αποτυπωθεί όχι μόνο η παραδοσιακή έννοια της στάσης αλλά η πλήρης έννοια της δύναμης της στάσης. Αυτό απαιτούσε συνδυασμό διαφορετικών θεωρητικών προσεγγίσεων μέσα σε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο μοντελοποίησης. Η δυναμική των πολιτικών στάσεων των Γερμανών πολιτών επιλέχθηκε ως ειδικός τομέας εφαρμογής λόγω του σημαντικού όγκου των διαθέσιμων εμπειρικών δεδομένων. Το μοντέλο δοκιμάστηκε προσομοιώνοντας τα αποτελέσματα διαφορετικών στρατηγικών εκλογικής εκστρατείας στο αποτέλεσμα των εκλογών. Η εργασία δείχνει τις δυνατότητες της κοινωνικής προσομοίωσης όταν πρόκειται να συγκεντρώσει διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις. Η ενσωμάτωση σε ένα μοντέλο εκθέτει κενά και ασυνέπειες και επιτρέπει τη διατύπωση υποθέσεων για περαιτέρω εμπειρικές έρευνες. Το μοντέλο έχει μια αρθρωτή δομή και παρέχει ένα πλούσιο αποθετήριο για άλλους μοντελιστές που εργάζονται στον τομέα της προσομοίωσης στάσης.

Οι εκλογές αποτελούν μια κύρια οδό συμμετοχής των πολιτών στην πολιτική ζωή και η γνώση των επιπτώσεών τους στη στάση του κοινού απέναντι στην πολιτική και τον ρόλο του ατόμου σε αυτήν έχει σημαντικές επιπτώσεις για τις θεωρίες της δημοκρατικής διακυβέρνησης. Μια θετική στάση είναι η πολιτική αποτελεσματικότητα, «η αίσθηση ότι η ατομική πολιτική δράση έχει, ή μπορεί να έχει, αντίκτυπο στην πολιτική διαδικασία». Αν και πολλές μελέτες έχουν τεκμηριώσει ότι η πολιτική αποτελεσματικότητα συνδέεται θετικά με την εκλογική συμμετοχή, οι αιτιώδεις μηχανισμοί που εμπλέκονται δεν είναι καλά κατανοητοί. Οι περισσότεροι ερευνητές έχουν απλώς υποθέσει ότι το «αιτιακό βέλος» εκτείνεται από την αποτελεσματικότητα στη συμμετοχή, δηλαδή από τη στάση στη συμπεριφορά. Οι έρευνες της υπόθεσης ότι η συμπεριφορά (συμμετοχή) επηρεάζει τη στάση (αποτελεσματικότητα) είναι σπάνιες. Πιο σπάνιες είναι οι έρευνες που επικεντρώνονται στον αντίκτυπο των εκλογικών αποτελεσμάτων στην αποτελεσματικότητα και οι μελέτες που εξετάζουν και τις δύο επιπτώσεις είναι σχεδόν ανύπαρκτες (Clarke and Acock, 1989).

Οι στάσεις μπορεί να έχουν βαθύ αντίκτυπο σε κοινωνικά συναφείς συμπεριφορές, όπως η ψήφος. Ωστόσο, αυτή η επίδραση δεν είναι ομοιόμορφη μεταξύ των καταστάσεων ή των ατόμων, και επί του παρόντος είναι δύσκολο να προβλεφθεί εάν οι στάσεις θα προβλέψουν τη συμπεριφορά σε οποιαδήποτε δεδομένη περίπτωση. Στη μελέτη τους οι Dalege et al. (2017) χρησιμοποιώντας ένα μοντέλο δικτύου, αποδεικνύουν ότι (α) τα πιο ισχυρά συνδεδεμένα δίκτυα στάσης έχουν ισχυρότερο αντίκτυπο στη συμπεριφορά και (β) σε οποιοδήποτε δεδομένο δίκτυο στάσεων, τα πιο κεντρικά στοιχεία στάσης έχουν τον ισχυρότερο αντίκτυπο. Έλεγξαν αυτές τις υποθέσεις χρησιμοποιώντας δεδομένα για την ψήφο και τη στάση έναντι των προεδρικών υποψηφίων στις προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ από το 1980 έως το 2012. Αυτές οι αναλύσεις επιβεβαιώνουν ότι η προγνωστική αξία των δικτύων στάσης εξαρτάται σχεδόν εξ ολοκλήρου από το επίπεδο συνδεσιμότητας τους, με πιο κεντρικά στοιχεία στάσης να έχουν ισχυρότερο αντίκτυπο. Ο αντίκτυπος των στάσεων στην εκλογική συμπεριφορά μπορεί επομένως να προσδιοριστεί αξιόπιστα πριν από τη διεξαγωγή των εκλογών με τη χρήση αναλύσεων δικτύου.

Ο αντίκτυπος των στάσεων στη συμπεριφορά εξαρτάται από τη συνδεσιμότητα του δικτύου στάσεων, με τα κεντρικά στοιχεία στάσης να έχουν τον υψηλότερο αντίκτυπο στη συμπεριφορά σε ένα δεδομένο δίκτυο στάσεων. Η έρευνα των Dalege et al. (2017) έδειξε ότι η δικτυακή δομή των στάσεων μπορεί να ενημερώσει τις στρατηγικές προεκλογικής εκστρατείας (και τα προγράμματα αλλαγής συμπεριφοράς γενικά) προβλέποντας τόσο τον βαθμό στον οποίο τα άτομα βασίζονται στην απόφασή τους στη στάση τους όσο και τον βαθμό

στον οποίο ένα στοιχείο στάσης επηρεάζει την απόφαση ψήφου (και άλλη συμπεριφορά σχετική με μια στάση). Η συνδεσιμότητα μπορεί να βοηθήσει στην ενημέρωση του πόσο αποτελεσματικές θα ήταν οι καμπάνιες με επίκεντρο τους υποψηφίους. Η υψηλή συνδεσιμότητα υποδηλώνει ότι οι αποφάσεις ψηφοφορίας εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις στάσεις των υποψηφίων, ενώ η χαμηλή συνδεσιμότητα δείχνει ότι άλλοι παράγοντες μπορεί να διαδραματίσουν πιο ουσιαστικό ρόλο από τις στάσεις των υποψηφίων. Η κεντρικότητα μπορεί επιπλέον να ενημερώσει για την αποτελεσματικότητα της στόχευσης συγκεκριμένων στοιχείων στάσης, καθώς η αλλαγή ενός στοιχείου κεντρικής στάσης είναι πιθανώς πιο πιθανό να επηρεάσει την απόφαση ψήφου από την αλλαγή ενός περιφερειακού στοιχείου στάσης.

3.2. Διαδίκτυο και προεδρικές εκλογές

Παραδοσιακά, οι υποψήφιοι για την προεδρία πήγαιναν από πόρτα σε πόρτα και από πόλη σε πόλη, μοιραζόμενοι τις πολιτικές τους ιδέες με την ελπίδα να αποκτήσουν υποστηρικτές. Ο Barr (2020) στην έρευνά του εστιάζοντας κυρίως στις εκλογές του 2000 έως το 2012 και τα δεδομένα και η έρευνα χρησιμοποιήθηκαν για την ανάλυση του τρόπου με τον οποίο η χρήση του ιστού έχει εξελιχθεί από πρόεδρος σε πρόεδρο. Κάθε πρόεδρος μέσα σε αυτό το χρονικό πλαίσιο έχει εμβαθύνει στον Παγκόσμιο Ιστό και είχε αντίκτυπο στις Ηνωμένες Πολιτείες μέσω αυτού του νέου μέσου. Email, ιστότοποι καμπάνιας και άλλες πλατφόρμες επικοινωνίας μέσω του διαδικτύου έχουν και θα συνεχίσουν να φέρνουν επανάσταση στην πολιτική στο άμεσο μέλλον. Σύγχρονες μέθοδοι συνομιλίας με το ευρύτερο κοινό μέσω πλατφορμών μέσω κοινωνικής δικτύωσης όπως το YouTube, το Facebook και το Twitter είναι αισθητά αποτελεσματικά εργαλεία για χρήση σε καμπάνιες. Οι υποψήφιοι για την προεδρία έχουν δει την πρόοδο της πολιτικής μέσω Διαδικτύου και χρησιμοποίησαν τα εργαλεία της για να προωθήσουν τις καμπάνιες τους. Οι μελετητές δεν έχουν ακόμη συνειδητοποιήσει τη δύναμη στον Παγκόσμιο Ιστό και την ικανότητά του να αλλάζει την πολιτική. Οι ψηφιακές πληροφορίες μπορούν ορατά να προσφέρουν θετική ή αρνητική υπηρεσία στην πειθώ των ψηφοφόρων.

Η χρησιμότητα του διαδικτύου ποικίλλει σε κάθε προεδρική εκστρατεία και εξαρτάται από το έτος που έθεσε υποψηφιότητα ένας υποψήφιος. Η χρήση τους σε μέσα νέας τεχνολογίας δείχνει ένα σαφές μοτίβο προόδου στην επικοινωνία, την πειθώ και την έκθεση στην πολιτική

εκστρατεία. Ο Μπιλ Κλίντον θεωρήθηκε ο πρώτος υποψήφιος για την προεδρία που χρησιμοποίησε το διαδίκτυο ως εργαλείο για την εκστρατεία το 1992. Η εκστρατεία του Κλίντον δημοσίευσε μεταγραφές των ομιλιών του, διαφημίσεις, προτάσεις και βιογραφικά στοιχεία στο διαδίκτυο. Ευρεία χρήση του διαδικτύου μεταξύ των πολιτών των Η.Π.Α. δεν επικρατούσε εκείνη την περίοδο, επομένως δεν υπάρχουν σαφείς αποδείξεις για άμεση ωφέλεια εκ μέρους της Κλίντον από τη χρήση του Διαδικτύου. Συμπερασματικά, όμως, ο Κλίντον κέρδισε τις εκλογές εναντίον του Τζορτζ Μπους.

Μέχρι το 1996, οι υποψήφιοι για την προεδρία Μπιλ Κλίντον και Ρόμπερτ Ντολ γνώρισαν τους πρώτους επίσημους ιστότοπους της προεδρικής εκστρατείας που δημιουργήθηκαν για να διαφημίσουν τα επιτεύγματά τους, τις πεποιθήσεις τους και τους στόχους.

Οι εκστρατείες του 1996 εισήγαγαν έναν νέο τρόπο για στρατηγικά κέρδη. Οι υποστηρικτές των προεδρικών εκλογών στις ΗΠΑ Αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο οι υποψήφιοι χρησιμοποίησαν το Διαδίκτυο ως πλεονέκτημα που αναπτύχθηκε με την πάροδο του χρόνου φέρνοντας νέες προσθήκες στον αγωνιστικό χώρο της εκστρατείας. Οι ιστότοποι καμπάνιας ήταν τα πρώτα βήματα που έκαναν οι υποψήφιοι κατά τη δημιουργία μιας βασικής διαδικτυακής παρουσίας για περαιτέρω ενίσχυση της εκστρατείας τους. Ορισμένοι υποψήφιοι έχουν εργαστεί με αυτά τα εργαλεία καλύτερα από άλλους και ορισμένοι απέτυχαν να αναγνωρίσουν τις δυνατότητές του να βοηθήσουν στην απόκτηση υποστήριξης.

Όπως αναμενόταν, η διαδικτυακή εκστρατεία αποδείχθηκε ουσιαστική μέθοδος επικοινωνίας μεταξύ των υποψηφίων και των ψηφοφόρων τους στις εκλογές του 2000 λόγω της ικανότητάς του να προσφέρει σαφή, λεπτομερή, γενική ιδέα για το ποιος ήταν ο υποψήφιος και τι αντιπροσώπευαν. Όπως κάθε άλλη τάση, οι υποψήφιοι συνέλαβαν την ιδέα να δημιουργήσουν έναν ιστότοπο εκστρατείας και χρησιμοποίησαν αυτόν τον νέο τρόπο για να ενημερώνουν τους Αμερικανούς πολίτες. Το Διαδίκτυο έχει γίνει πιο διάχυτο και επιδραστικό και οι υποψήφιοι θα συνεχίσουν να χρησιμοποιούν αυτό το μέσο για να βοηθήσουν την εκστρατεία τους όσο παραμένει χρήσιμο. Επειδή υπάρχουν διάφοροι τρόποι με τους οποίους ένας ψηφοφόρος μπορεί να λάβει πληροφορίες για έναν υποψήφιο, τόσο πιο ενημερωμένος θα είναι σχετικά με το ποιος είναι ο υποψήφιος και οι ψηφοφόροι μπορούν να αποφασίσουν εάν προτιμούν τον υποψήφιο ή όχι. Οι ιστότοποι καμπάνιας είναι ένας από τους πιο αγνούς τρόπους που ένας ψηφοφόρος μπορεί να εκπαιδεύσει τον εαυτό του σχετικά με έναν υποψήφιο γιατί καμία αντίπαλη κομματική πηγή δεν φιλτράρει τις πληροφορίες τους.

Το πρότυπο και η διάταξη για τον ιστότοπο ενός υποψηφίου είναι σημαντικά. Κάθε ιστότοπος καμπάνιας σχεδιάστηκε για να είναι εύκολα πλοηγήσιμο, ώστε οι ψηφοφόροι όλων των ηλικιών να μπορούν να περιπλανηθούν στον ιστότοπο χωρίς οποιοδήποτε θέμα. Οι ιστότοποι της καμπάνιας σχεδιάζονται από μια ομάδα για κάθε υποψήφιο. Παρόμοια με το 2000 κατά τη διάρκεια των εκλογών του 2004, σημειώθηκαν σημαντικές επενδύσεις στην εκστρατεία στο Διαδίκτυο (Williams, 2006).

Το 1996, η υιοθέτηση του Διαδικτύου στις Ηνωμένες Πολιτείες ήταν περίπου το 23% του πληθυσμού, αλλά μέχρι το 2004 είχε αυξηθεί στο 61% του ενήλικου πληθυσμού. Το ποσοστό των ενηλίκων που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για την πολιτική πληροφόρηση έχει αυξηθεί τριπλάσιο από το 1996 (Williams, 2006).

Ο αυξανόμενος αριθμός καταναλωτών διαδικτυακών πολιτικών ειδήσεων το 2004 συμβάλλει στα αποδεικτικά στοιχεία πειθούς ψηφοφόρων μέσω του διαδικτύου επειδή δημοσιεύονται πληροφορίες στον Ιστό και μοιράζεται από άτομο σε άτομο επιτρέποντας σε άτομα να ασκήσουν κριτική στους υποψηφίους. Email, αίθουσες συνομιλίας και τα ιστολόγια αποδείχθηκαν χρήσιμα για τους πολίτες να εκφράσουν τις πολιτικές τους απόψεις και έγιναν δημοφιλής τρόπος για κοινή χρήση πληροφοριών στον Ιστό. Παραδοσιακές μέθοδοι επικοινωνίας, συγκέντρωσης κεφαλαίων και η εκστρατεία δεν θα αντικατασταθεί από το Διαδίκτυο γιατί δεν ήταν ο μόνος τρόπος να επικοινωνήσει να συγκεντρώσει κεφάλαια ή να ανακαλύψει πολιτικές πληροφορίες. Αντίθετα, προσφέρει μια άλλη στρατηγική προσέγγιση της εκστρατείας. Με την κοινωνική τεχνολογία να γίνεται πιο σχετικό συστατικό στην πολιτική, οι υποψήφιοι σταδιακά εξοικειώθηκαν με τις νεότερες μορφές τεχνολογίας για να βοηθήσουν την εκστρατεία τους (Barr, 2020).

Οι ψηφοφόροι και οι υποψήφιοι μπορούν να επωφεληθούν από το Διαδίκτυο με πολλούς τρόπους. Η ικανότητα να βοηθά κανείς κάποιον άλλο μέσω μιας ψηφιακής πλατφόρμας εξυπηρετεί την απουσία προσωπικής δραστηριότητας. Τούτου λεχθέντος, μπορεί επίσης να κάνει σχέδια για μια προσωπική δραστηριότητα που σχετίζεται με μια καμπάνια ή όχι. Η εκτεταμένη ισχύς του Διαδικτύου επιτρέπει τη σύνδεση σε μικρές ή μεγάλες αποστάσεις. Ακόμη και αν και οι πιθανότητες ένας ψηφοφόρος να συναντήσει έναν υποψήφιο πρόσωπο με πρόσωπο είναι χαμηλές, οι ψηφοφόροι μπορούν να αλληλεπιδράσουν με τον υποψήφιο μέσω διαδικτυακών υπηρεσιών. Υποψήφιοι για τις εκλογές του 2020 στις ΗΠΑ όπως ο Donald J. Trump, ο Bernie Sanders, και ο Andrew Yang είχαν ή έχουν ισχυρή παρουσία στα social media. Όσο το Διαδίκτυο παραμένει ένα χρήσιμο εργαλείο για τους υποψηφίους, οι

μελλοντικές εκστρατείες θα συνεχίσουν να χρησιμοποιούν αυτό το μέσο για να κερδίσουν υποστήριξη. Συνολικά, οι εξελίξεις στην τεχνολογία θα έρθουν με τον καιρό και τις διαφορετικές χρήσεις του Διαδικτύου θα συνεχίσουν να φέρνουν επανάσταση στη δημοκρατία της Αμερικής και στην ικανότητά της να ενθαρρύνει τους ψηφοφόρους να γίνονται πιο συμμετοχικοί (Barr, 2020).

Μια νέα μελέτη για το πώς οι εκστρατείες χρησιμοποιούν ψηφιακά εργαλεία για να συνομιλούν απευθείας με τους ψηφοφόρους - παρακάμπτοντας το φίλτρο των παραδοσιακών μέσων - διαπιστώνει ότι η εκστρατεία Ομπάμα δημοσίευσε σχεδόν τέσσερις φορές περισσότερο περιεχόμενο από την εκστρατεία του Ρόμνεϊ και ήταν ενεργή σε σχεδόν διπλάσιες πλατφόρμες. Το ψηφιακό περιεχόμενο του Ομπάμα προκάλεσε επίσης περισσότερη ανταπόκριση από το κοινό-διπλάσιος αριθμός κοινοποιήσεων, προβολών και σχολίων των αναρτήσεων του (Pew Research Center, 2012).

Θεωρητικά, η ψηφιακή τεχνολογία επιτρέπει στους ηγέτες να συμμετάσχουν σε ένα νέο επίπεδο «συνομιλίας» με τους ψηφοφόρους, μετατρέποντας την εκστρατεία σε κάτι πιο δυναμικό, περισσότερο διάλογο, από ό,τι ήταν τον 20ο αιώνα. Ως επί το πλείστον, ωστόσο, οι υποψήφιοι για την προεδρία χρησιμοποιούν τα άμεσα μηνύματά τους κυρίως ως τρόπο να προωθήσουν τα μηνύματά τους. Το περιεχόμενο των πολιτών ήταν ελάχιστα παρόν στα ψηφιακά κανάλια του Romney. Η εκστρατεία του Ομπάμα έκανε πιο ουσιαστική χρήση των φωνών των πολιτών - αλλά μόνο σε έναν τομέα: το «ειδησεογραφικό ιστολόγιο» στον ιστότοπό του, όπου αυτό το περιεχόμενο μπορούσε να ελεγχθεί πλήρως (Pew Research Center, 2012).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΜΟΝΤΕΛΑ ΑΛΛΑΓΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

4.1. Το μοντέλο Converse

Η έρευνα μοντελοποίησης πολιτικών στάσεων έχει υποστηρίξει το βάρος της υπολογιστικής και των απόψεων προσομοίωσης : περισσότερα από τα άλλα στοιχεία που

περιλαμβάνονται στον ορισμό της Converse για την πολιτική κουλτούρα – πεποιθήσεις και αξίες – οι θεωρίες αλλαγής πολιτικής στάσης έχουν παράσχει τα μέσα για να πραγματοποιηθούν και, τελικά, να εκπληρωθούν οι προσδοκίες σε σχέση με τα επεξηγηματικά επιτεύγματα διαφόρων παραδειγμάτων μοντελοποίησης. Το εμπειρικό μοντέλο του Converse (1964) για την αστάθεια της πολιτικής στάσης και την πολιτική κουλτούρα κυριαρχεί στην πολιτική επιστημονική πειραματική έρευνα από τη δεκαετία του 1960 έως τη δεκαετία του 1970. Η βασική ιδέα είναι ότι η πολιτική κουλτούρα θα μπορούσε να είναι εννοιολογικά και λειτουργικά μοντελοποιημένη με τον εντοπισμό προτύπων πολιτικών στάσεων, πολιτικών πεποιθήσεων (ιδεολογία) και συμπεριφορά (επιλογή ψήφου) και οι αιτιώδεις συσχετίσεις τους σε συγκεντρωτικά δεδομένα που προέρχονται από την έρευνα. Το μοντέλο του Converse εξηγεί την αστάθεια της πολιτικής στάσης με τα αδύναμα εκπαιδευτικά και ιδεολογικά υπόβαθρα στις εκλογικές προτιμήσεις των πολιτών. Αν και πολύ αργότερα αντικρούστηκε από το μοντέλο του Achen σχετικά με τη σταθερότητα της πολιτικής στάσης (1975) ως το τελικό αποτέλεσμα της διαδικασίας μέτρησης των υποκειμενικών αντιληπτών εκλογικών ζητημάτων, καθώς και με το μοντέλο του Zaller (1992), το μοντέλο της Converse παραμένει το κυρίαρχο μοντέλο στη μοντελοποίηση της πολιτικής κουλτούρας για την ισχυρή ιδέα της εξήγησης της εκλογικής συμπεριφοράς με αιτιώδη συνδυασμό στα πρότυπα πολιτικών πεποιθήσεων και στάσεων σε δεδομένα έρευνας (Converse, 2006).

Η μεγάλη πλειονότητα των ανθρώπων ούτε προσχωρεί σε ένα πλήρες, πλήρες σύνολο πεποιθήσεων που παράγει μια σαφή ιδεολογία ούτε έχουν σαφή αντίληψη του τι είναι ιδεολογία. Αυτό μετριέται από την έλλειψη συνοχής στις απαντήσεις σε ανοιχτές ερωτήσεις. Η ιδεολογία των ελίτ δεν καθρεφτίζεται από τις μάζες και η εξέγερση των ψηφοφόρων σε ένα πολιτικό κόμμα δεν αντανακλά ιδεολογικές αλλαγές.

Ο Converse (2006) αναλύει ερωτήσεις ανοιχτού τύπου συνέντευξης για να μετρήσει την εννοιολόγηση της ιδεολογίας. Συμπεραίνει ότι το φιλελεύθερο-συντηρητικό συνεχές είναι μια αφαίρεση υψηλού επιπέδου που δεν χρησιμοποιείται συνήθως από τον άνθρωπο στο δρόμο λόγω της αστάθειας της απόκρισης και της έλλειψης συνδέσεων μεταξύ των απαντήσεων. Δεν υπάρχει υποκείμενη δομή πεποιθήσεων για τους περισσότερους ανθρώπους, μόνο ένα σωρό τυχαίες απόψεις. Ακόμη και για εξαιρετικά αμφιλεγόμενα, ευρέως δημοσιοποιημένα θέματα, μεγάλες μερίδες του εκλογικού σώματος δεν έχουν συνεκτικές απόψεις. Στην πραγματικότητα, πολλοί απαντούν απλώς στις ερωτήσεις της έρευνας σαν να γυρίζουν ένα νόμισμα.

Αν και ορισμένοι πολιτικοί εξελεγμένοι δομούν τις απόψεις τους σε ένα ευρύτερο ιδεολογικό πλαίσιο, μια τέτοια δομή είναι σπάνια. Αυτό το επίπεδο πολιτικής πολυπλοκότητας (το «επίπεδο εννοιοποίησης» κάποιου) συσχετίζεται θετικά με το επίπεδο εκπαίδευσης του ερωτώμενου, τον βαθμό πολιτικής εμπλοκής και την ποσότητα πολιτικών πληροφοριών.

Η δημοκρατική θεωρία υποθέτει ότι οι ψηφοφόροι στο «μαζικό κοινό» έχουν σαφείς ιδεολογικές αξίες που τους επιτρέπουν να λαμβάνουν αποφάσεις ψηφοφορίας με βάση τις θέσεις που κατέχουν οι υποψήφιοι. Μία από τις πιο διαδεδομένες διακρίσεις που υποτίθεται ότι κάνουν είναι η αξιολόγηση των θέσεων των υποψηφίων στο φιλελεύθερο-συντηρητικό ιδεολογικό φάσμα. Έτσι, όταν το εκλογικό σώμα επιλέγει πολιτικούς που διαφέρουν από το ένα άκρο του φάσματος στο άλλο, συχνά θεωρείται ότι το εκλογικό σώμα γίνεται πιο συντηρητικό ή πιο φιλελεύθερο.

Το αποτέλεσμα των ερευνών και της ανάλυσης του Converse (1964) έθεσε υπό αμφισβήτηση πολλές από αυτές τις υποθέσεις, δείχνοντας την προφανή έλλειψη κατανόησης της ιδεολογίας ή ακόμα και τη διαφοροποίηση μεταξύ των δύο πολιτικών κομμάτων στο φιλελεύθερο-συντηρητικό συνεχές. Χρησιμοποιώντας συνεντεύξεις ανοιχτού τύπου καθώς και δεδομένα ερευνών, η Converse ταξινομεί τους ψηφοφόρους στις ακόλουθες κατηγορίες με βάση την κατανόησή τους για τη βασική ιδεολογική διαφοροποίηση μεταξύ ιδεών:

Ιδεολόγοι: Αυτοί οι ερωτηθέντες βασίστηκαν σε «μια σχετικά αφηρημένη και εκτεταμένη εννοιολογική διάσταση ως κριτήριο βάσει του οποίου αξιολογήθηκαν τα πολιτικά αντικείμενα και η μεταβαλλόμενη πολιτική τους σημασία με την πάροδο του χρόνου» (σελ. 216).

Κοντά σε ιδεολόγους: Αυτοί οι ερωτηθέντες ανέφεραν τη φιλελεύθερη-συντηρητική διάσταση περιφερειακά, αλλά δεν φάνηκαν να δίνουν μεγάλη έμφαση σε αυτήν ή να τη χρησιμοποίησαν με τρόπο που οδήγησε τους ερευνητές να αμφισβητήσουν την κατανόησή τους για τα ζητήματα.

Ομαδικό ενδιαφέρον: Αυτή η ομάδα δεν έδειξε κατανόηση του ιδεολογικού φάσματος, αλλά έκανε επιλογές με βάση ποιες ομάδες αντιπροσώπευαν τα κόμματα (π.χ. Δημοκρατικοί που υποστηρίζουν τους μαύρους, Ρεπουμπλικάνοι που υποστηρίζουν τις μεγάλες επιχειρήσεις ή τους πλούσιους). Αυτοί οι άνθρωποι έτειναν να μην κατανοούν ζητήματα που δεν ωφελούσαν σαφώς τις ομάδες στις οποίες αναφέρονταν.

Nature of the Times: Τα μέλη αυτής της ομάδας δεν κατανόησαν τις ιδεολογικές διαφορές μεταξύ των κομμάτων, αλλά έπαιρναν τις αποφάσεις τους σχετικά με τη «φύση των καιρών». Έτσι, δεν τους άρεσαν οι Ρεπουμπλικάνοι λόγω της Ύφεσης ή δεν τους άρεσαν οι Δημοκρατικοί λόγω του πολέμου της Κορέας.

Χωρίς περιεχόμενο θέματος: Αυτή η ομάδα περιλάμβανε τους ερωτηθέντες των οποίων η αξιολόγηση για την πολιτική σκηνή δεν είχε «καμία σημασία πολιτικής» (σελ. 217). Αυτά τα άτομα περιλάμβαναν ερωτηθέντες που προσδιόρισαν μια κομματική σύνδεση, αλλά δεν είχαν ιδέα για το τι πρεσβεύει το κόμμα, καθώς και άτομα που στήριζαν τις αποφάσεις τους στις προσωπικές ιδιότητες των υποψηφίων.

Ο Converse διαπίστωσε επίσης ότι το μαζικό κοινό δεν φαίνεται να μοιράζεται πεποιθήσεις με κανένα προβλέψιμο τρόπο με τις ελίτ. Αμφιβάλει ότι τα μοτίβα ψηφοφορίας των ανθρώπων στο χαμηλότερο άκρο της κλίμακας ακολουθούν τα πρότυπα των ιδεολόγων και σχεδόν ιδεολόγων που έχουν σταθερή αντίληψη των ζητημάτων. Επιπλέον, οι συνεντεύξεις του Converse με τους ίδιους ερωτηθέντες σε μια περίοδο δύο ετών συχνά δείχνουν μικρή συσχέτιση μεταξύ τους. Σε αυτές τις περιπτώσεις, μόνο 13 στους 20 κατάφεραν να βρεθούν στην ίδια πλευρά μιας δεδομένης διαμάχης σε διαδοχικές συνεντεύξεις. Η ερμηνεία του Converse είναι ότι αυτή η αλλαγή φαινόταν σχεδόν αποκλειστικά τυχαία και όχι ως απάντηση σε μεταβαλλόμενες πεποιθήσεις.

Ο Converse βρήκε ότι μόνο το 2,5% περίπου του κοινού (από το 1956) γνώριζε καλά την έννοια του φιλελευθερισμού και του συντηρητισμού, τα «συστήματα πεποιθήσεων» που δόμησαν και εξακολουθούσαν να δομούν τις περισσότερες πολιτικές συζητήσεις και τη διαμόρφωση δημόσιας πολιτικής. Αυτό θα ήταν αρκετά κακό. αλλά σίγουρα το να γνωρίζουμε τι «σημαίνουν» τα κυρίαρχα συστήματα πεποιθήσεων δεν αρκεί για τη λήψη καλά ενημερωμένων πολιτικών αποφάσεων (Converse, 2006).

Οι πολιτικές ελίτ του Converse είναι ιδιαίτερα καλά ενημερωμένες σχετικά με το τι σημαίνει να είσαι συντηρητικός ή φιλελεύθερος και ο συλλογισμός τους για την πολιτική δομείται από αυτή τη γνώση. Αλλά τα ευρήματα του Converse υποδηλώνουν, ότι τα σχετικά υψηλά επίπεδα ιδεολογικής τους γνώσης οφείλονται στο ότι είναι συντηρητικοί ή φιλελεύθεροι ιδεολόγοι: κλειστόμυαλοι κομματικοί μιας άποψης. Θα έπρεπε η ηγεσία της κοινής γνώμης από τέτοιους ανθρώπους να είναι πηγή ανακούφισης —ή αιτία ανησυχίας; (Converse, 2006).

Ο ιδεολογικός περιορισμός είναι μια μορφή προσδιορισμού. Ο Converse το εξίσωσε με «την επιτυχία που θα είχαμε στην πρόβλεψη, δεδομένης της αρχικής γνώσης ότι ένα άτομο διατηρεί μια συγκεκριμένη στάση, ότι έχει ορισμένες περαιτέρω ιδέες και στάσεις». Δεν θα υπήρχε τίποτα ανησυχητικό σε μια τέτοια αποφασιστικότητα εάν οι πολιτικές συμπεριφορές των ανθρώπων περιορίζονταν από λογική ή στοιχεία. Αλλά ο Converse κατέστησε απολύτως σαφές ότι δεν ήταν αυτός ο τύπος περιορισμού που είχε στο μυαλό του.

Ο τρόπος με τον οποίο επηρεάζονται οι συμπεριφορές είναι μέσω νέων ιδεών που έχουν αναδειχθεί στο επίκεντρο του συστήματος πεποιθήσεων. Νέες πληροφορίες ή άλλες ενδείξεις, για παράδειγμα όταν αλλάζει η στάση ενός πολιτικού κόμματος σε ένα συγκεκριμένο θέμα, αναγκάζει τον ερωτώμενο να επιλέξει ποιο στοιχείο είναι πιο κεντρικό και λιγότερο πιθανό να αλλάξει στο σύστημα πεποιθήσεων (Converse, 1964:208). Ωστόσο, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι τα κεντρικά στοιχεία-ιδέες, στα οποία ο ερωτώμενος θα μπορούσε να βασίσει τις απαντήσεις, μπορούν επίσης να αλλάξουν ως προς την κεντρική τους θέση. Αυτό σημαίνει ότι με την πάροδο του χρόνου, οι ερωτηθέντες μπορούν να αλλάξουν στην επιλογή τους ποια ιδέα-στοιχείο είναι πιο εμφανές όταν τους ζητείται μια στάση. Οι απαντήσεις μπορεί να είναι διαφορετικές με την πάροδο του χρόνου λόγω μιας αλλαγής στην κεντρική θέση των στοιχείων-ιδεών. Εν ολίγοις, οι στάσεις στην πραγματικότητα μπορούν να αλλάξουν μέσω της αξιολόγησης των ιδεών όταν ο ερωτώμενος έλαβε νέες ενδείξεις. Οι συμπεριφορές δεν φαίνεται να καθορίζονται από τη φύση τους.

Ο Converse τονίζει ότι τα συστήματα πεποιθήσεων αποτελούν σημαντικό θεμέλιο για τις στάσεις των ερωτηθέντων και τις απαντήσεις τους σε ερωτήσεις έρευνας μόνο για τους ερωτηθέντες με ορισμένα χαρακτηριστικά· με άλλα λόγια: επηρεάζεται συστηματικά η αλλαγή των στάσεων τους από μεταβλητές. Δηλώνει ότι δεν γνωρίζουν πλήρως όλοι οι ερωτηθέντες τη συνέπεια μεταξύ μιας ομάδας στάσεων που απορρέει λογικά από το σύστημα πεποιθήσεων. Αυτός οργανώνει τους ερωτηθέντες σε κατηγορίες ευαισθητοποίησης. Οι ερωτηθέντες που γνωρίζουν πολύ καλά το εύρος και τη συνέπεια του συστήματος πεποιθήσεών τους, στους οποίους αναφέρεται συχνά ο Converse ως «η ελίτ», θα απαντά πιο συνεπή και σταθερά στις ερωτήσεις της έρευνας. Αυτοί επηρεάζονται θετικά από τα χαρακτηριστικά του υποβάθρου τους στη σταθερότητα των στάσεων τους. Η κατηγορία των ερωτηθέντων που δεν έχει ιδέα για το εύρος και τη συνέπεια των πεποιθήσεών τους το σύστημα τείνει να απαντά λιγότερο συνεπείς και σταθερές σε ερωτήσεις έρευνας. Σύμφωνα με τον Converse, αυτή είναι η μεγαλύτερη ομάδα (Converse, 2006).

Η συνάφεια αυτού του θεωρητικού μοντέλου για αυτή τη μελέτη είναι ότι παρέχει μια κατανόηση γιατί οι στάσεις που μετρήθηκαν σε αυτή τη μελέτη ενδέχεται να μην παραμένουν σταθερές. Αν ακολουθήσουμε αυτή τη γραμμή του σκεπτικού, θα πρέπει να βρούμε την αιτία της αστάθειας στα χαρακτηριστικά του φόντου του ερωτηθέντων, κυρίως εκπαίδευση και κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Ωστόσο, αυτό δείχνει τη συστηματική παραμόρφωση της μέτρησης της σταθερότητας και αυτό είναι εκείνο το μέρος του σφάλματος. Μπορεί να είναι ακόμα χρήσιμο όταν βρίσκουμε αστάθεια που δεν μπορεί να εξηγηθεί με τυχαίο σφάλμα μέτρησης για να ληφθεί υπόψη η σχέση μεταξύ της σταθερότητας και των αναφερόμενων μεταβλητών προς την κατεύθυνση που έχει καθορίσει ο Converse (Converse, 2006).

«Ό,τι μπορεί να μαθευτεί μέσω της χρήσης αυστηρής λογικής ως τύπου περιορισμού», έγραψε ο Converse, φαίνεται προφανές ότι λίγα συστήματα πεποιθήσεων οποιουδήποτε εύρους εξαρτώνται από τον περιορισμό τους στη λογική. Οι ιδεολογίες είναι μόνο «φαινομενικά λογικά σύνολα» και η εμφάνιση είναι βαθιά.

Για τον Converse «αυτό που είναι σημαντικό είναι ότι οι ελίτ που είναι εξοικειωμένες με τα συνολικά σχήματα αυτών των συστημάτων πεποιθήσεων τα έχουν βιώσει ως λογικά περιορισμένες συστάδες ιδεών». Αλλά αυτή η εμπειρία δεν πηγάζει από τον οξυδερκή συλλογισμό της ιδεολόγου ή από την έντονη διερεύνηση της πραγματικότητας. Αντίθετα, οι απόψεις της καθορίζονται από το σύστημα πολιτικών πεποιθήσεων που έχει διδαχθεί (Converse, 2006).

Οι ιδεολόγοι του Converse σχηματίζουν μια πολιτιστική ελίτ, όχι απαραίτητα μια «ελίτ εξουσίας». Τα μέλη του κοινού που είναι επιτηδευμένα με την πολιτική (σε σχέση με τους περισσότερους ανθρώπους) δεν είναι απαραίτητα εκείνοι που είναι υπεύθυνοι για την κυβέρνηση. Ρεαλιστικά, ωστόσο, η πολιτιστική ελίτ, μέσω της διδασκαλίας και της δημοσιογραφίας της, είναι πιθανό να διαμορφώσει τις ιδέες της κυβερνώσας ελίτ, η οποία τείνει να είναι ένα εξαιρετικά μορφωμένο υποσύνολο της πολιτιστικής ελίτ. Η δύναμη του πολιτικά εξελιγμένου στρώματος της Converse, λοιπόν, δεν έγκειται μόνο στην εξασθενημένη επιρροή του στη μαζική κουλτούρα, αλλά στην υπαγωγή και στην επιρροή του σε αυτούς που διαμορφώνουν άμεσα τη δημόσια πολιτική μέσω των θέσεων τους στο νομοθετικό σώμα, το δικαστικό σώμα, και η γραφειοκρατία (Converse, 2006).

Σε μια δημοκρατία, όλα τα «κλαδιά» της κυβέρνησης είναι ονομαστικά υποταγμένα στο λαό. Η εξουσία της κοινής γνώμης υποτίθεται ότι ελέγχει ακόμη και τον διορισμό και την επιβεβαίωση των δικαστών και τον διορισμό κορυφαίων γραφειοκρατών, αφού αυτό γίνεται

από πολιτικούς που υπάγονται στο εκλογικό σώμα. Αυτό το ονομαστικό εμπόδιο στην κυριαρχία των ελίτ φαίνεται ότι εμπόδισε το κίνημα να «επαναφέρει το κράτος» στην πολιτική ανάλυση. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80, το κίνημα της «θεωρίας του κράτους» ήταν έτοιμο να καταιγίσει την πολιτική επιστήμη, ενώ παράγαγε διεισδυτικές αναλύσεις των προ-δημοκρατικών κρατών, τόσο των προμοντέρνων όσο και των πρόσφατα βιομηχανοποιημένων, οι σύγχρονες δημοκρατίες φαινόταν να σταματούν την «κρατική θεωρία» τα ίχνη του (Converse, 2006).

Πώς, τελικά, μπορεί το κρατικό προσωπικό να ενεργεί αυτόνομα εάν, όπως στις σύγχρονες δημοκρατίες, η «κοινωνία» ή η κοινή γνώμη ελέγχει τη ροή των εσόδων που πληρώνει για τους μόνιμους στρατούς που, στην κλασική κρατική θεωρία, υπόκεινται σε «ισχυρά κράτη»; Ο βασικός ρόλος που διαδραματίζει ο στρατός (και η υποστηρικτική του φοροεισπρακτική γραφειοκρατία) στη θεωρία του κράτους - η καταστολή της λαϊκής διαμαρτυρίας - εξασθενεί σε ασήμαντη σημασία στις δημοκρατίες, όπου η δημόσια δυσαρέσκεια μεταφράζεται σε αλλαγή μη βίαια, μέσω της κάλπης—και όπου η κάλπη ελέγχει τον στρατό. Είναι δυνατή η κρατική αυτονομία, λοιπόν, από τη στιγμή που το κράτος είναι δημοκρατικό; (Converse, 2006).

Η έρευνα κοινής γνώμης μετά τη συνομιλία μπορεί να δώσει μια θετική απάντηση σε αυτό το ερώτημα: Το κοινό δεν μπορεί να ελέγξει αυτό που δεν γνωρίζει. Αλλά δεδομένου ότι αυτή η έρευνα είναι συνήθως η επαρχία των ειδικών στην αμερικανική πολιτική, αυτή η απάντηση δεν ήταν εμφανής στους θεωρητικούς του κράτους, που έτειναν να είναι συγκριτικοί. (Και η ερώτηση δεν φάνηκε να εμφανίζεται στους ερευνητές της κοινής γνώμης, για τον αντίστροφο λόγο.) Μόλις πρόσφατα άρχισε η διασταύρωση της έρευνας της κοινής γνώμης και της θεωρίας του κράτους, με βάση την απλή υπόθεση ότι ένα κοινό τόσο ανίδεο όσο το Αυτό που απεικονίζεται από την Converse είναι απίθανο να γνωρίζει τα περισσότερα από τα πράγματα που κάνει η κυβέρνησή της. Η δημόσια άγνοια μπορεί έτσι να αποκόψει ένα δημοκρατικό κράτος από το δήμο (Converse, 2006).

Οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι μπορούν να αφήσουν τις δικές τους ιδεολογικές ατζέντες να διαμορφώσουν τη γραφειοκρατική λήψη κανόνων, τη λήψη δικαστικών αποφάσεων και τη δημιουργία νομοθεσίας, χωρίς φόβο εκλογικών αντιποίνων -ακόμα και αν οι ατζέντες τους δεν είναι δημοφιλείς- στο βαθμό που πιστεύουν ότι το κοινό είναι απίθανο να το μάθει σχετικά με αυτό. Η κρατική αυτονομία στις δημοκρατίες, λοιπόν, δεν θα έχει να κάνει με την αποτελεσματικότητα της είσπραξης φόρων ή την αξιοπιστία των στρατών, αλλά με μια

κυβέρνηση τόσο μεγάλη που κανείς δεν μπορεί να παρακολουθεί τις δραστηριότητές της (Converse, 2006).

Αυτός ο διαχωρισμός μεταξύ ανθρώπων και πολιτικής έχει όρια. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μπορούν, κατακρημνίζοντας μια προτεινόμενη ή υπάρχουσα κυβερνητική πολιτική, να επιστήσουν την περιορισμένη προσοχή του κοινού σε αυτήν. Εξ ου και η ήττα του Μπους στην κοινωνική ασφάλιση. Αλλά αυτά τα όρια έχουν όρια: πολύ λίγα ζητήματα θα τύχουν τόσο διαρκούς προσοχής των μέσων ενημέρωσης που προκαλούν την οργή του κοινού και, ως εκ τούτου, αρνητικές πολιτικές συνέπειες για αντιδημοφιλείς πολιτικές.

4.2. Το μοντέλο Achen

Ο Achen (1975) έχει διαφορετική άποψη για τη βάση των στάσεων που μετρώνται οι ερωτήσεις στην έρευνα. Το μοντέλο του Achen είναι ακριβώς το αντίθετο της θεωρίας του Converse σε αυτό το θέμα. Σύμφωνα με τον Achen, όλοι οι ερωτηθέντες έχουν αληθινές στάσεις και εκτός από την πραγματική αλλαγή στάσης, αυτές οι στάσεις είναι σταθερές. Ο Achen δεν υποθέτει ότι υπάρχει τέλεια συσχέτιση μεταξύ των απαντήσεων των ερωτηθέντων με την πάροδο του χρόνου, αλλά προτείνει ότι αυτές οι απαντήσεις μπορεί να ποικίλλουν κάπως γύρω από τη μέση θέση τους για το θέμα. Στην έρευνα της έρευνας, αυτό θα υποδεικνύει ότι η στάση των ερωτηθέντων δεν θα ήταν ένα μόνο σημείο, αλλά μάλλον μια κατανομή στα σημεία γύρω από κάποια κεντρική θέση (Achen, 1975: 1220). Ωστόσο, αυτή η κεντρική θέση υπάρχει και πρέπει να είναι σταθερή. Οι ερωτηθέντες έχουν αληθινή στάση και δεν δίνουν τυχαία απαντήσεις που βρίσκονται εκείνη τη στιγμή στην κορυφή του κεφαλιού του ερωτώμενου. Αυτό δεν σημαίνει ότι η αληθινή στάση δεν μπορεί να αλλάξει. Η αλλαγή στάσης είναι επίσης στο μοντέλο του Achen δυνατό. Υπάρχουν δύο πιθανές εξηγήσεις για την αλλαγή στάσης ανάλογα στον Achen: ο ερωτώμενος έχει πραγματικά αλλάξει γνώμη ή η μετρημένη αλλαγή στάσης είναι καθαρό τυχαίο σφάλμα λόγω ασαφών ερωτήσεων ή ασυνεπών κατηγοριών απαντήσεων στην έρευνα.

Σχετικά με αυτό το τελευταίο θέμα, η αστάθεια αναφέρεται στην ανακρίβεια με την οποία το υποκείμενο η στάση αντανακλάται από το εργαλείο της έρευνας. Ο Achen κάνει μια

πρόταση πώς να γίνει η διάκριση της πραγματικής αλλαγής από το τυχαίο σφάλμα. Ο Achen υποστηρίζει ότι όταν ένας ερωτώμενος είναι σταθερός στις απόψεις του και όλη η παρατηρούμενη μεταβλητότητα είναι σφάλμα μέτρησης, συσχετίσεις μεταξύ των στάσεων θα είναι ίσες σε όλες τις χρονικές περιόδους. Στο άλλο άκρο, όταν ένας ψηφοφόρος είναι ασταθής (του αλλάζει γνώμη) και δεν υπάρχει συστηματικό σφάλμα μέτρησης, οι συσχετισμοί θα πρέπει να γίνονται μικρότεροι με προβλέψιμο ρυθμό καθώς οι χρονικές περίοδοι απομακρύνονται η μία από την άλλη (Achen, 1975:1221). Με την πάροδο του χρόνου, οι συσχετίσεις μεταξύ στάσεων θα μειωθούν επειδή ο ερωτώμενος άλλαξε τη γνώμη του. Εάν τα δεδομένα μεταξύ αυτών των δύο χρονικών σημείων διαφέρουν για τον ερωτώμενο, αυτό οφείλεται σε σφάλμα μέτρησης. Περιμένει κατά μέσο όρο μια θετική συσχέτιση μεταξύ αλλαγών απόψεων σε παρακείμενα χρονικά διαστήματα.

Υπάρχουν κάποιες κοινές υποθέσεις στα μοντέλα των Achen και Converse. Και οι δύο συνειδητοποιούν ότι οι συμπεριφορές μπορούν πραγματικά να αλλάξουν με την πάροδο του χρόνου. Ωστόσο, οι εξηγήσεις τους διαφέρουν στην εξήγηση αυτής της αλλαγής. Η διαφορά μεταξύ του μοντέλου του Achen και του μοντέλου του Converse είναι ότι ο Achen θεωρεί την έννοια της στάσης ως αληθινή και υπαρκτή ενώ ο Converse βλέπει την έννοια της στάσης ως απλώς μια αντανάκλαση των απαντήσεων από την κορυφή του κεφαλιού αντανακλώνται από συστηματικούς βασικούς παράγοντες. Η συνέπεια για την εξήγηση για αλλαγή στάσης είναι ότι ο Achen υπογραμμίζει το μη συστηματικό μέρος αυτής της αλλαγής και δεν αναγνωρίζουν ότι η αλλαγή στάσης επηρεάζεται από συστηματικούς παράγοντες. Σημεία συνομιλίας έξω από το ισχυρό συστηματικό μέρος που επηρεάζει τη σταθερότητα της στάσης. Το μοντέλο παρέχει μια εξήγηση για αλλαγή στάσης, πιο συγκεκριμένα τυχαίο σφάλμα μέτρησης λόγω της διατύπωσης ερωτήσεων στην έρευνα. Αυτή η εξήγηση αντιπροσωπεύει το τυχαίο μέρος του σφάλματος μέτρησης που μας ενδιαφέρει σε αυτή την έρευνα. Αυτό επιτρέπει να γίνονται υποθέσεις σχετικά με την εξήγηση της αστάθειας των στάσεων. Δεύτερον, η θεωρία του Achen παρέχει μια μέθοδος διάκρισης μεταξύ αληθινής αλλαγής στάσης και σφάλματος μέτρησης. Αυτή η μέθοδος μπορεί να είναι χρήσιμο όταν αναλύονται οι συσχετίσεις μεταξύ στάσεων με την πάροδο του χρόνου.

4.3. Το μοντέλο Zaller

Η άποψη του Zaller (1992) εμπίπτει ανάμεσα στα δύο μοντέλα του Converse και του Achen που συζητήθηκαν παραπάνω. Ο Zaller (1992) ορίζει τις στάσεις αρχικά ως ανύπαρκτες. Σύμφωνα με τον Zaller, οι στάσεις είναι κυρίως συμπτωματικές κορυφαίες απαντήσεις. Οι στάσεις των ερωτηθέντων επηρεάζονται κυρίως από συνθήματα από τα μέσα ενημέρωσης σχετικά με τον λόγο των ελίτ για θέματα και την ένταση αυτού. Οι ατομικές διαφορές στην επίγνωση αυτού του λόγου και οι διαφορές στις πολιτικές προτιμήσεις των ερωτηθέντων καθορίζουν σε ποιο βαθμό επηρεάζονται οι ερωτηθέντες. Η ευαισθητοποίηση και οι προτιμήσεις είναι τα στοιχεία λήψης και αποδοχής (RAS) του μοντέλου. Αυτό το μοντέλο ασχολείται με το πώς οι ερωτηθέντες σχηματίζουν στάσεις ως απάντηση στα συγκεκριμένα ερεθίσματα που αντιμετωπίζονται (Zaller, 1992). Τέσσερις υποθέσεις αποτελούν τη βάση αυτού του μοντέλου. Πρώτα, οι ερωτηθέντες διαφέρουν ουσιαστικά ως προς την προσοχή τους στην πολιτική και ως εκ τούτου την έκθεσή τους σε ελίτ πηγές πολιτικών πληροφοριών. Δεύτερον, οι ερωτηθέντες αντιδρούν επικριτικά στην πολιτική επικοινωνία μόνο στο βαθμό που έχουν γνώση των πολιτικών υποθέσεων. Τρίτον, οι άνθρωποι σπάνια έχουν σταθερή στάση για συγκεκριμένα θέματα μάλλον κατασκευάζουν δηλώσεις προτιμήσεων εν κινήσει καθώς αντιμετωπίζουν κάθε θέμα που τίθεται. Τέλος, στην κατασκευή αυτών των δηλώσεων, οι άνθρωποι κάνουν χρήση ιδεών που είναι οι πιο άμεσα εμφανείς σε αυτούς. Συνήθως αυτές είναι οι ιδέες που ήρθαν πρόσφατα στο μυαλό ή σκεφτήκαμε από τότε χρειάζεται λιγότερος χρόνος για να ανακτηθούν αυτές ή σχετικές σκέψεις από τη μνήμη και να μεταφερθούν στο πάνω μέρος του κεφαλιού για χρήση (Zaller, 1992: 20).

Η κατεύθυνση της υπόθεσής του είναι ότι όσο μεγαλύτερο είναι το επίπεδο πολιτικής συνείδησης των ερωτηθέντων, τόσο πιο πιθανό είναι να λάβει αυτές τις ενδείξεις. Επιπλέον, όσο μεγαλύτερο είναι το επίπεδο των ερωτηθέντων στην πολιτική συνείδηση, απορρίπτει συνθήματα που δεν συνάδουν με την αρχική πολιτική του προτίμηση. Αυτό συμβαίνει επειδή οι πιο συνειδητοποιημένοι ερωτηθέντες θα έχουν περισσότερες σκέψεις σχετικά με τα συνθήματα ότι λαμβάνουν είναι πιο επιλεκτικοί στις οποίες οι ενδείξεις είναι συνεπείς με τις προδιαθέσεις τους. Ακολουθώντας αυτό το μοντέλο, ο Zaller κατανοεί την αλλαγή στάσης ως μια αλλαγή στη διάρκεια των ερωτηθέντων στις πιθανότητες απόκρισης όρου (Zaller, 1992: 45). Νέα στοιχεία προκαλούν νέες σκέψεις στον εναγόμενο. Από όλες τις εκτιμήσεις στο κεφάλι του ερωτώμενου, η ισορροπία στην απάντηση ερωτήσεων έρευνας μπορεί να στραφεί προς μια άλλη προτίμηση. Αυτό εξαρτάται από την ποσότητα και την ένταση των ενδείξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Ο ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ: ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

5.1. Συμμετοχή στη διαβούλευση

Η διαβουλευτική δημοκρατία στην καρδιά της ασχολείται με τη σύνδεση των πολιτών με την πολιτική. Ένα σημαντικό συστατικό αυτής της ερώτησης αφορά την κατανόηση της φύσης του πολιτικού πολίτη και του τρόπου με τον οποίο μπορεί να ενημερώσει τους θεσμικούς σχεδιασμούς. Αυτές οι ερωτήσεις δεν είναι προσηλωμένες στη διαβουλευτική δημοκρατία. Η φιλελεύθερη δημοκρατία, για παράδειγμα, υποθέτει ότι η δημόσια βούληση διαμορφώνεται ανεξάρτητα από την πολιτική διαδικασία και ότι η κύρια δημοκρατική λειτουργία περιλαμβάνει τη συγκέντρωση των «προπολιτικών» προτιμήσεων (Warren 1992). Η συμβουλευτική δημοκρατία, από την άλλη πλευρά, ορίζεται από την πεποίθηση ότι οι προτιμήσεις —αν όχι οι ίδιοι οι πολίτες— διαμορφώνονται από την πολιτική διαδικασία. Για τους διαβουλευτικούς δημοκράτες, η διαδικασία σχηματισμού προτιμήσεων περιλαμβάνει ιδανικά κάποια μορφή «αυθεντικής» συζήτησης που λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις εναλλακτικές απόψεις.

Με μια πρώτη ματιά, το πρόβλημα της συμμετοχής στη συζήτηση φαίνεται δομικά παρόμοιο με το πρόβλημα της ψηφοφορίας όπως κλασικά πιέζονται από την αδυναμία των θεωρητικών της δημόσιας επιλογής να εξηγήσουν γιατί οι πολίτες μπαίνουν στον κόπο να ψηφίσουν όταν οι πιθανότητες τους να επηρεάσουν είναι ελάχιστες. Και όμως το κάνουν, σε αριθμούς που ξεπερνούν κατά πολύ τις προσδοκίες που βασίζονται σε μια καθαρά «λογική» ερμηνεία (Brennan and Lomasky 1993). Το πρόβλημα είναι πιο βαθύ για συζήτηση, ιδιαίτερα σε μαζικά περιβάλλοντα (Chambers 2012), όπου το «κόστος» για τον πολίτη είναι πολύ υψηλότερο. Ανάλογα με τους πραγματικούς λόγους αυτής της συμμετοχής, ενδέχεται να υπάρχουν ερωτήσεις για το πόσο «αντιπροσωπευτικές» μπορεί να είναι αυτές οι διαδικασίες όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο αντικατοπτρίζουν τον ευρύτερο πληθυσμό.

Η έρευνα για τον εθελοντισμό των πολιτών ανακάλυψε πρότυπα πολιτικής συμμετοχής που σχετίζονται με ορισμένα χαρακτηριστικά ατομικού επιπέδου — κυρίως μια ποικιλία δημογραφικών και πολιτικών μεταβλητών (Burns et al. 2001). Αυτά τα χαρακτηριστικά της συμμετοχής τονίζουν τους περιορισμούς της παραδοσιακής πολιτικής συμμετοχής λόγω της διαφοροποίησης των δεξιοτήτων και των πόρων. Όταν πρόκειται για διαβούλευση, οι ίδιες οι μεμονωμένες μεταβλητές έχει αποδειχθεί ότι παραμορφώνουν επίσης την αναπαράσταση επειδή δεν συμμετέχουν όλες στον ίδιο βαθμό και αυτές που τείνουν να προέρχονται από τους πολιτικά προνομιούχους (Sanders, 1997). Αυτό το φαινόμενο είναι καθιερωμένο, αλλά έχει πολλά να κάνει με δομικά ερωτήματα — όπως η πρόσβαση σε πολιτικούς πόρους — παρά τα χαρακτηριστικά του ατόμου. Όταν πρόκειται για το άτομο πιστεύουμε ότι η προσωπικότητα μπορεί να συμβάλει στην κατανόηση του ζητήματος συμμετοχής

Η υπόσχεση της διαβούλευσης είναι η ικανότητά της να ενθαρρύνει την ισότητα, την αμοιβαία, λογική και ανοιχτόμυαλη ανταλλαγή γλώσσας. Οι συνέπειες, σύμφωνα με αυτές τις θεωρίες, είναι μια πιο ενσυναίσθητη άποψη του άλλου - ακόμη και άλλων θεωρείται κάτω από τον εαυτό του, μια καλύτερα ενημερωμένη προοπτική για τα δημόσια προβλήματα και μια ευρύτερη κατανόηση των ενδιαφερόντων κάποιου. Με αυτόν τον τρόπο, η διαβουλευτική δημοκρατία μπορεί να υπηρετήσει το κοινό καλό όπου τα μοντέλα δημοκρατίας βασίζονται σε στενό προσωπικό συμφέρον και η διαπραγμάτευση μπορεί να αποτύχουν (Mansbridge, 1991).

Εάν είναι κατάλληλα ενσυναίσθητη, ισότιμη, ανοιχτόμυαλη και λογική, η συζήτηση αναμένεται να παράγει ποικίλα θετικά δημοκρατικά αποτελέσματα (Mansbridge, 1996, Warren, 1996). Οι πολίτες θα γίνουν περισσότεροι ασχολείται και δραστηριοποιείται σε υποθέσεις του πολίτη (Barber, 1984). Οι πολίτες θα βελτιωθούν να κατανοούν τις δικές τους προτιμήσεις και είναι σε θέση να δικαιολογούν τις προτιμήσεις με καλύτερα επιχειρήματα . Οι άνθρωποι που βρίσκονται σε σύγκρουση θα παραμερίσουν την αντίπαλη προσέγγισή τους, νίκη-ήττα και καταλαβαίνουν ότι η μοίρα τους είναι συνδεδεμένη με τη μοίρα του άλλου, ότι οι κοινωνικές ταυτότητες συγκρούονται «είναι δεμένοι μεταξύ τους σε μια κοινή αναγνώριση της αλληλεξάρτησής τους» (Pearce and Littlejohn, 1997). Η πίστη στη δημοκρατική διαδικασία θα ενισχυθεί καθώς οι άνθρωποι που σκόπιμα εξουσιοδοτούνται και αισθάνονται ότι η κυβέρνησή τους είναι πραγματικά «του λαού» (Fishkin, 1997). Το είδος του στυλ ηγεσίας έχει μεγάλη σημασία, ωστόσο, και με τέτοιο τρόπο μπορεί να προβληματίσει τους διαβουλευτικούς. Οι Larson et al. (1998) μελέτησαν δύο στυλ ηγεσίας, το «συμμετοχικό» και το «κατευθυντικό». Οι συμμετοχικοί ηγέτες μοιράζονται την εξουσία με υφισταμένους,

συμπεριλαμβάνοντας ενεργά όσο το δυνατόν περισσότερες απόψεις και τη σίγαση των δικών του προτιμήσεων μέχρι να ληφθούν υπόψη όλες οι απόψεις. Οι ηγέτες δίνουν λιγότερη έμφαση στην πλήρη και ισότιμη συμμετοχή των μελών. Δεν αποτελεί έκπληξη ότι οι ομάδες τα πήγαν καλύτερα με έναν αρχηγό οδηγών του οποίου οι διακριτικές πληροφορίες ήταν ακριβείς. Στη συνέχεια, τα συμμετοχικά στυλ ηγεσίας, τα οποία μπορεί να είναι πιο σύμφωνα με τα ιδανικά της ισότιμης συζήτησης, τείνουν να αποδίδουν κατώτερες αποφάσεις.

5.2.Η επίδραση της μειονότητας έναντι της δύναμης της πλειοψηφίας

Όταν μια μειοψηφία τα καταφέρνει εκφράζοντας την άποψή του, μπορεί να δρομολογήσει το είδος της παραγωγικής σύγκρουσης για την οποία οι διαβουλευτικοί συνήγοροι ελπίζουν. Τα πρότυπα της ομάδας είναι ένας κρίσιμος παράγοντας διαμεσολάβησης. Όταν ο κανόνας τονίζει την ανάγκη μείωσης ή ελέγχου της σύγκρουσης και διαφωνεί, η επικοινωνία γίνεται αγωγός για τις κοινωνικές πιέσεις να συμμορφωθούν με την πλειοψηφία. Σε αυτές τις συνθήκες, οι άνθρωποι συχνά συμβαδίζουν, τουλάχιστον δημόσια, για χάρη της έγκρισης της πλειοψηφίας (η γνωστή διαδικασία της κοινωνικής σύγκρισης), συχνά χωρίς καμία αλλαγή στην κατανόηση (συμμόρφωση).

Σε αυτές τις καταστάσεις, όσοι προσφέρουν τη νέα, μοναδική άποψη της πραγματικότητας και καταφέρνουν να αμφισβητήσουν την πλειοψηφία με αποδεκτή προοπτική είναι αυτοί που εκτιμώνται περισσότερο. Πετυχαίνουν μέσω της διαδικασίας επικύρωσης κατά την οποία η πλειοψηφία αξιολογεί κριτικά τα νέα επιχειρήματα κατά των αποδεικτικών στοιχείων. Γιατί αυτή η αλλαγή καθοδηγείται από επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία, τείνει να είναι μακράς διάρκειας και είναι ιδιωτική παρά προσωρινή και δημόσια (μετατροπή).

Αν και πιστεύεται ότι οι μειονότητες επηρεάζουν τις πλειοψηφίες όταν οι κανόνες τονίζουν την αρχική σκέψη, οι μειονότητες ωστόσο συχνά στιγματίζονται κοινωνικά, γεγονός που εξηγεί γιατί τα μέλη της πλειοψηφίας που πείθονται προσπαθούν να κρύψουν τη μετατροπή τους από τη δημόσια θέα. Η ταυτόχρονη ικανότητα των μειονοτήτων να επηρεάσουν και ο συνεχιζόμενος στιγματισμός τους φαίνεται να είναι παράδοξο στη θεωρία και πιο πρόσφατες θεραπείες της μειοψηφικής επιρροής καταδεικνύουν την ανάγκη για ξεχωριστές εκτιμήσεις για τον αντίκτυπο του στιγματισμού και των συγκρούσεων των συγκρούσεων των απόψεων, οι οποίες πολύ συχνά συγχέονται (Wood et al, 1994). Ακόμα,

μετά-αναλυτικά ευρήματα υποστηρίζουν την υπόθεση ότι οι μειονότητες είναι καλύτερες στο να επηρεάζουν έμμεσα παρά άμεσες απόψεις για το υπό εξέταση ζήτημα. Μάλιστα, οι μειονότητες φαίνεται να επηρεάζουν περισσότερο την ιδιωτική έμμεση γνώμη παρά την πλειοψηφία.

Περαιτέρω σημασία για τη συζήτηση είναι ότι μια μειοψηφία μπορεί να έχει μόνο κάτι αποτελεσματικό να πει εάν τα μέλη του είναι συνεπή μεταξύ τους. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο ότι η συνέπεια δείχνει βεβαιότητα. Η σύγκρουση με έναν καθυστερημένο μέτριο συμβιβασμό μπορεί να αυξήσει την επιρροή της μειοψηφίας. Ωστόσο, ορισμένοι μελετητές τονίζουν ότι όσο πιο άκαμπτο και λιγότερο συμβιβάζοντας τη μειοψηφία, τόσο περισσότερο πετυχαίνει έμμεση επιρροή ακόμη και ως χάνει την άμεση επιρροή (Moscovici, 1980). Ίσως αυτά τα αντικρουόμενα ευρήματα μπορεί να περιστρέφονται γύρω από το καθήκον της ομάδας (Smith et al., 1996).

5.3. Είναι οι πολίτες αρκετά ικανοί για να σκέπτονται;

Από τα προηγούμενα φαίνεται ότι πολλοί άνθρωποι δεν έχουν γνωστικές δεξιότητες, η αιτιολόγηση αντικαθιστά εύκολα τη σκέψη, ο λόγος δεν είναι εύκολο να βρεθεί κατά τη διάρκεια της συζήτησης και οι άνθρωποι δεν χρησιμοποιούν πάντα τη γλώσσα με τρόπους που είναι πλήρως σκόπιμη και συνεργάσιμη. Το ερώτημα είναι αν είναι ικανοί οι πολίτες να πληρούν τις απαιτήσεις της σύσκεψης; Τα ευρήματα σχετικά με τη διαβούλευση έρχονται σε επαφή με το βασικό εύρημα της βιβλιογραφίας της κοινής γνώμης των τελευταίων πενήντα ετών: το κοινό έχει θλιβερά ανεπαρκή επίπεδα πολιτικής πληροφόρησης (Menderberg, 2002).

Ωστόσο, το διαβουλευτικό κίνητρο, το οποίο φαίνεται να είναι κρίσιμο για τον ανταγωνισμό φαίνεται να ποικίλλει ανάλογα με την κατάσταση ενός ατόμου στην ομάδα διαβούλευσης. Οι Levine και Russo (1995) διαπιστώνουν ότι το επίπεδο προκατάληψης των ανθρώπων και τα κίνητρά τους να αποκτήσουν και επεξεργάζονται πληροφορίες, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τον αριθμό των υποστηρικτών και των αντιπάλων που περιμένουν να συναντήσουν. Αν περιμένουν να είναι σε μια μικρή μειοψηφία, αναζητούν πληροφορίες που θα υποστηρίξουν την άποψή τους και θα παραβλέψουν τις πληροφορίες αυτό έρχεται σε αντίθεση με αυτό. Αλλά δημιουργούν και περισσότερες σκέψεις ενάντια στη θέση τους. Σε κατάσταση σύγκρουσης, πριν σκόπιμα, οι άνθρωποι έρχονται προετοιμασμένοι είτε να αγνοήσουν τις αντίθετες απόψεις (αν είναι σε μεγάλη πλειοψηφία) ή να ακουστούν με ενεργό

τρόπο (αν είναι σε μικρή μειοψηφία). Η πρόβλεψη μιας δημόσιας συζήτησης από μόνη της δεν θα προωθήσει την εκπαιδευτική λειτουργία της διαβούλευσης (Menderberg, 2002).

Η συζήτηση μπορεί να αποτελεί πρόκληση για τους πολίτες. Οι ομαδικές αποφάσεις τείνουν να είναι προκατειλημμένος προς τις κοινοποιημένες πληροφορίες σε βάρος των πληροφοριών που το κάθε μέλος είναι μοναδικά τοποθετημένο για να φέρει στην απόφαση, ακόμη και όταν οι μη κοινόχρηστες πληροφορίες υποδεικνύουν μια πολύ καλύτερη εναλλακτική. Η συζήτηση μεσολαβεί σε αυτήν την προκατάληψη. Όταν η συζήτηση επικεντρώνεται σε μη κοινοποιημένες πληροφορίες, η ποιότητα της ομαδικής απόφασης αυξάνεται σημαντικά. Αυτή η προκατάληψη για κοινές πληροφορίες μπορεί να οφείλεται στην απλή πιθανότητα της πραγματικότητας: όσο περισσότεροι άνθρωποι γνωρίζουν μια πληροφορία, τόσο περισσότερες πιθανότητες πρέπει να αναφέρονται από κάποιον (Menderberg, 2002).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΜΕΤΡΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΨΗΦΟΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ

6.1.Στρατηγικές πολιτικών αποφάσεων

Οι στρατηγικές απόφασης περιλαμβάνουν σχέδια για συγκέντρωση στη λήψη σχετικών πληροφοριών (από το εξωτερικό περιβάλλον ή/και μέσω αναζήτησης μέσω της μνήμης), αξιολογώντας αυτές τις πληροφορίες και επιλέγοντας μεταξύ των εναλλακτικών πορειών δράσης. Οι Lau και Redlawsk (2001) περιέγραψαν τέσσερις γενικούς τύπους (ή, στα λόγια τους, «μοντέλα») στρατηγικών αποφάσεων που εφαρμόζονται από τους πολίτες στη λήψη αποφάσεων ψήφου. Αυτές οι τέσσερις στρατηγικές διαφέρουν ως προς το πόσες πληροφορίες συγκεντρώνονται (βάθος αναζήτησης) και πόσο ομοιόμορφα κατανέμεται αυτή η αναζήτηση των εναλλακτικών (συγκρισιμότητα αναζήτησης)—οι δύο κύριες διαστάσεις που προσδιορίστηκαν από ψυχολόγους μεταξύ των οποίων οι διάφορες στρατηγικές λήψης αποφάσεων διαφέρουν.

Η Στρατηγική 1, Κλασική Ορθολογική Επιλογή, περιλαμβάνει ενεργά (αν και ιδιοπαθώς) τη συλλογή όσων περισσότερων πληροφοριών μπορεί κανείς, για κάθε υποψήφιο/κόμμα στο ψηφοδέλτιο με άλλα λόγια, βαθιά, συγκρίσιμη αναζήτηση. Είναι γνωστικά δύσκολη και πιο χρονοβόρα από άλλες στρατηγικές, καθώς περιλαμβάνει προσεκτική στάθμιση των θετικών και αρνητικών χαρακτηριστικών που σχετίζονται με κάθε εναλλακτική λύση και την εξισορρόπηση μεταξύ των δύο αλλά έχει το όφελος ότι υπόσχεται την υψηλότερη πιθανότητα εύρεσης ενός αποτελέσματος μεγιστοποίησης της αξίας (Chong, 2013).

Η Στρατηγική 2, Επιβεβαιωτική λήψη αποφάσεων, βασίζεται στην πρώιμη συναισθηματική κοινωνικοποίηση προς ή ενάντια σε εξέχοντα σύμβολα όπως η πολιτική παρομοίωση των δεσμών και ένα επακόλουθο κίνητρο για τη διατήρηση της γνωστικής συνέπειας με το μαθημένο συναίσθημα. Η ταυτότητα του κόμματος είναι γενικά ο «φακός» μέσα από τον οποίο οι πολιτικές πληροφορίες γίνονται επιλεκτικά αντιληπτές. Η αναζήτηση πληροφοριών γίνεται πιο συχνά παθητική παρά ενεργητική, αν και στις κατάλληλες συνθήκες, όπως ένα υψηλό αρχείο εθνικών εκλογών, θα μπορούσε να περιλαμβάνει επιλεκτική συγκέντρωση και εκμάθηση πολλών πληροφοριών. Σε άλλες συνθήκες, ωστόσο (π.χ. εκλογές χαμηλού προφίλ), η επιβεβαιωτική αναζήτηση θα μπορούσε να συνίσταται σε κάτι περισσότερο από την εκμάθηση των υποψηφίων για τις κομματικές ενώσεις. Στο βαθμό που η αναζήτηση καθοδηγείται συνειδητά, θα έπρεπε να είναι προκατειλημμένος υπέρ του «εσωκομματικού» υποψηφίου, που μεταφράζεται σε βαθιά —αλλά σαφώς άνιση— αναζήτηση (Lodge and Taber, 2013).

Η Στρατηγική 3, Γρήγορη και λιτή λήψη αποφάσεων, προϋποθέτει ότι οι ψηφοφόροι έχουν κίνητρο κυρίως την αποτελεσματικότητα, αναζητώντας ενεργά μόνο τις περισσότερες

διαγνώσεις- πληροφορίες που θα τους επιτρέψουν να κάνουν γρήγορα τη σωστή επιλογή. Η αναζήτηση πληροφοριών πρέπει να περιορίζεται σε ένα ή δύο πιο σημαντικά/ διαγνωστικά κριτήρια, αλλά αυτά τα λίγα κριτήρια θα πρέπει να εφαρμόζονται ομοιόμορφα σε κάθε εναλλακτική στο σύνολο επιλογών—δηλαδή ρηχή αλλά συγκρίσιμη αναζήτηση.

Η Στρατηγική 4, η λήψη αποφάσεων με βάση την ευρετική, βλέπει τους ψηφοφόρους ως γνωστικά περιορισμένους επεξεργαστές πληροφοριών που έχουν γενικά κίνητρα να κάνουν καλό (αν και όχι απαραίτητα «καλύτερες») αποφάσεις, όσο πιο εύκολα γίνεται. Η αναζήτηση πληροφοριών είναι γενικά αρκετά περιορισμένη. Διάφορες γνωστικές συντομεύσεις χρησιμοποιούνται σε μεγάλο βαθμό, ιδιαίτερα εκείνες που αποφεύγουν να κάνουν γνωστικές δύσκολες αντισταθμίσεις αξίας. Αυτό συνήθως επιτυγχάνεται με τον περιορισμό της αναζήτησης σε μια ενιαία «ικανοποιητική» εναλλακτική λύση ή την εξάλειψη εναλλακτικών το συντομότερο δυνατό απαντώνται αρνητικές πληροφορίες για αυτούς, με αποτέλεσμα συνήθως να μην συγκρίσιμη αναζήτηση σε εναλλακτικές λύσεις (Lau et al., 2018).

6.2. Μέτρηση των στρατηγικών αποφάσεων ψήφου

Στο άρθρο τους οι Lau et al. (2018) στη μελέτη τους μέτρησαν πέντε διαφορετικά στυλ λήψης πολιτικών αποφάσεων που βασίζονται σε θεωρητική εργασία. Επιβεβαιωτικές αναλύσεις παραγόντων που πραγματοποιήθηκαν σε έξι χωριστά δείγματα με περισσότερους από 6.500 ερωτηθέντες επαληθεύουν τη βασική δομή παραγόντων αυτής της νέας κλίμακας. Αυτά τα νέα μέτρα διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό από τα γενικότερα μέτρα του στυλ λήψης αποφάσεων που έχουν αναπτυχθεί προηγουμένως από ψυχολόγους και ότι γενικά προβλέπουν την πραγματική αναζήτηση πληροφοριών συνεπή με το είδος των στρατηγικών αποφάσεων που αντιπροσωπεύουν. Οι αναλύσεις δείχνουν ότι οι πέντε υποκλίμακες — Ορθολογική Επιλογή, Επιβεβαιωτική, Γρήγορη και Λιτή, Βασισμένη σε Ευρετικά και Going with Your Gut—έχουν υψηλή εσωτερική συνέπεια, σχετικά υψηλή διακριτική εγκυρότητα (καθώς διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό από τα υπάρχοντα μέτρα του στυλ λήψης αποφάσεων), και σημαντικά υψηλή προγνωστική εγκυρότητα, καθώς καθορίζονται από μελέτες ανίχνευσης διεργασιών όπου οι πραγματικές στρατηγικές λήψης αποφάσεων των ψηφοφόρων μπορεί να παρατηρηθεί άμεσα (Lau et al., 2018).

Η τρέχουσα υπόθεση μεταξύ των ψυχολόγων είναι ότι τα γνωστικά στυλ μαθαίνονται παρά είναι γενετικά (Kozhevnikov, 2007). Στην κοινωνία μας, οι γυναίκες περισσότερο από τους άνδρες διδάσκονται να είναι προσεκτικές, ορθολογικές υπεύθυνες λήψης αποφάσεων όσον αφορά την πολιτική, ενώ ταυτόχρονα μαθαίνουν να εμπιστεύονται το ένστικτό τους. Από την άλλη, παρά το γνωστό χάσμα των φύλων στην αναγνώριση κόμματος, οι γυναίκες προφανώς δεν πιστεύουν ότι το κόμμα πρέπει να είναι η κύρια βάση για τις πολιτικές αποφάσεις. Στο Αμερικανικό πολιτικό περιβάλλον, οι άντρες είναι οι παίκτες της ομάδας. Αυτό θα μπορούσε βοηθήσει επίσης να εξηγηθεί γιατί οι Ρεπουμπλικάνοι έχουν γενικά κάπως υψηλότερα ποσοστά πίστης στο κόμμα από ό,τι οι Δημοκρατικοί.

Τα άτομα με υψηλά επίπεδα εκπαίδευσης προφανώς δεν βασίζονται στο να συνεχίσουν το ένστικτό τους ως καλός τρόπος λήψης αποφάσεων. Οι ηλικιωμένοι προφανώς αποφεύγουν τη γνωστικά δύσκολη Ορθολογική Επιλογή όταν έρχονται στη λήψη πολιτικών αποφάσεων, ενώ έλκονται πολύ περισσότερο στη γρήγορη και λιτή λήψη αποφάσεων. Είτε αυτό είναι συνάρτηση συνήθειας, σοφίας, μείωση της γνωστικής ικανότητας ή κάτι άλλο, θα αφήσει να αποφασίσουν άλλοι (Lau et al., 2018).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η πολιτική επικοινωνία στις δυτικές χώρες γίνεται όλο και πιο αμφιλεγόμενη και πολλοί άνθρωποι αισθάνονται λιγότερο ευνοϊκοί προς τους συμπολίτες τους στην «άλλη πλευρά» σε κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν συμβάλει σε αυτές τις κοινωνικές αλλαγές, διανοώντας ότι κάνουν πολιτική διαφωνία και οι αντίθετες

πληροφορίες πιο ορατές και που κυριαρχεί στην καθημερινή ζωή των απλών πολιτών. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν γίνει ένα από τα κύρια μονοπάτια για τους σύγχρονους πολίτες να εκφράσουν τις πολιτικές τους απόψεις. Οι χρήστες έχουν πλέον ένα ευρύ φάσμα ευκαιριών να δώσουν φωνή στις πολιτικές τους ανησυχίες. Αυτά περιλαμβάνουν τη δημοσίευση των δικών τους σκέψεων, την κοινή χρήση ειδήσεων ή περιεχομένου από άλλους, αλλαγή προφίλ για μια πολιτική αιτία ή συζήτηση για πολιτική με άλλους. Με τη διαδραστικότητα και τη φύση των πολυμέσων των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, μπορεί επίσης να λάβει χώρα η αυτοέκφραση μέσω γραφικών και βίντεο ή μέσω ομιλίας κλικ (π.χ. μου αρέσει, προτείνω ή υπέρ ψήφου), μετακίνηση πέρα από τις παραδοσιακές μορφές.

Σήμερα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι ένα πολύ αποτελεσματικό μέρος για επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων. Οι άνθρωποι μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτήν την πλατφόρμα για να μοιραστούν ιδέες, εμπειρίες και άλλες σημαντικές πληροφορίες. Στην περίπτωση της πολιτικής, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης λειτουργούν ως μέσο εξάσκησης της δημοκρατίας και της πολιτικής συμμετοχής. Όλα αυτά έχουν άμεσο αντίκτυπο στην πολιτική συμπεριφορά των ατόμων με πολιτικά κίνητρα. Στις εκλογές οι πολιτικοί παράγοντες χρησιμοποιούν πλατφόρμες μέσων κοινωνικής δικτύωσης για να διαχειριστούν με επιτυχία τις εκλογικές εκστρατείες και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης τους βοηθούν επίσης να διαδώσουν τις απαραίτητες πληροφορίες στους ψηφοφόρους και τους εμπλέκουν σε μια πολιτική εκστρατεία. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι επίσης ένα πολύ αποτελεσματικό μέρος για τον πολιτικό να ακολουθήσει τη γνώμη των οπαδών του για να γίνει πιο αποτελεσματικός σε μια πολιτική εκστρατεία και να υιοθετήσει τις ιδέες για να παρακινήσουν τους πολίτες να τους ψηφίσουν. Τα πιο δημοφιλή μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι το Facebook που βοηθά τις προσπάθειες πολιτικού μάρκετινγκ παρέχοντας πρόσβαση σε διάφορα μέσα αποστολής μηνυμάτων προς το κοινό-στόχο. Για το λόγο αυτό, οι πολιτικοί έχουν μεγάλες ικανότητες για την προώθηση πολιτικών και υποψηφίων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Αυτό βοηθά επίσης να δημιουργήσουν μια θετική εικόνα για τον υποψήφιο τους και να μοιραστούν τις απαραίτητες και σημαντικές πληροφορίες στον πολίτη να κάνει μια αποτελεσματική πολιτική αλλαγή και να αυξήσει τους υποστηρικτές. Όλοι οι δημοφιλείς ιστότοποι μέσων κοινωνικής δικτύωσης βοηθούν τους χρήστες να μοιράζονται περιεχόμενο όπως π.χ άρθρα, εικόνες, βίντεο και ντοκιμαντέρ για να φτιάξουν μια ομάδα ανθρώπων με το ίδιο ενδιαφέρον. Έτσι, οι περισσότεροι ερευνητές σε αυτόν τον τομέα κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι πολλά εργαλεία στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης βοηθούν στη στόχευση σε συγκεκριμένα ακροατήρια για να πετύχετε τη συγκέντρωση ατόμων με τα ίδια ενδιαφέροντα.

Η καινοτόμος και εκτεταμένη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης όπως το Facebook, το YouTube, το Twitter και το MySpace σε πολιτικές εκστρατείες αποτελούν πλέον τη σύγχρονη πολιτική επικοινωνία. Τα μέσα στην πολιτική υποδηλώνουν ότι οι νέες τεχνολογίες παρέχουν ένα γόνιμο νέο έδαφος για νέες μορφές συμμετοχής του κοινού, πολιτική κινητοποίηση και διάχυση πληροφοριών. Παρά την άνθηση της χρήσης των ΤΠΕ και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην πολιτική επικοινωνία, ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν ερωτήματα σχετικά με τις ουσιαστικές δυνατότητές τους να ενδυναμώσουν τη δημοκρατία μέσω της προαγωγής μεγαλύτερης συμμετοχής, ενθάρρυνσης της πολιτικής συνομιλίας και βελτίωση της διαδραστικής ανταλλαγής πληροφοριών.

Τα πολιτικά κόμματα βρήκαν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης νέους τρόπους διαχείρισης και διάδοσης των πολιτικών απόψεων και πληροφοριών. Η διαχείριση πληροφοριών αποτελεί μια στρατηγική που ακολουθείται από πολιτικούς μηχανισμούς, προκειμένου να ενισχυθεί και να διατηρηθεί η συνοχή τους, καθώς και να αναπαραχθούν δομές εξουσίας. Ο έλεγχος των πληροφοριών αποτελεί μια προσπάθεια υψίστης σημασίας για τις πολιτικές εξουσίες για τη διαχείριση της κοινής γνώμης και τη διατήρηση του δημόσιου ελέγχου. Στις μέρες μας, το μεγαλύτερο μέρος των πληροφοριών είναι στην πραγματικότητα παραπληροφόρηση, λόγω διαφόρων συμφερόντων -κυρίως πολιτικής εξουσίας και οικονομικά ισχυρών παραγόντων- που έχουν δημιουργήσει και διαμορφώσει την παρουσίασή του. Ορισμένα συστήματα επικοινωνίας μεταδίδουν προσεκτικά διαχειριζόμενες πληροφορίες προκειμένου να επηρεάσουν την κοινή γνώμη. Τέτοιες ενέργειες, βασικά καθοδηγούμενες από τα κεκτημένα συμφέροντα μεταξύ των κυρίαρχων μέσων ενημέρωσης και των πολιτικών, μπορεί κάλλιστα να οδηγήσουν σε προπαγάνδα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Βενιζέλος Ε. (2008) *Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου*, Αναθεωρημένη Έκδοση, Αθήνα: εκδ. Αντ. Ν.

Held, D. (2007) *Μοντέλα Δημοκρατίας*. Μτφ. Τζιαντζή, Μ., Κεή, Κ., Βογιατζής, Γ., 3^η έκδ., Αθήνα: Πολύτροπον

Ιντζεσίλογλου Ν. (1983) *Η κοινωνικοποίηση του ατόμου*, Αθήνα: Εκδόσεις Παρατηρητής

Παντελίδου Μαλούτα Μ. (1993). *Πολιτική Συμπεριφορά*, Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Σάκκουλας,

Τριανταφύλλου Β. (n.d.), *Η Δημοκρατία στην Κοινωνία της Πληροφορίας*, kallipos.gr

Social media. (2019). In Merriam-Webster.com. Ανακτήθηκε από: <https://www.merriamwebster.com/dictionary/hacker> (Πρόσβαση 8/5/2022)

Ξενογλώσση

Achen, C. H. (1975). Mass political attitudes and the survey response. *American Political Science Review* 69: 1218–1231.

Austen-Smith, D. and Banks, J. (1999). Electoral Accountability and Incumbency. In P. Ordeshook (Ed.), *Models of Strategic Choice in Politics* (pp. 121-148). Ann Arbor, MI: University of Michigan Press

Barak, A. (2006). *The Judge in a Democracy*, Princeton: Princeton University Press

Barber, B. (1984). *Strong Democracy: Participation Politics For A New Age*. Berkeley, CA: University of California Press

Barberá, P. and Zeitzoff, T. (2017). The new public address system: Why do world leaders adopt social media? *International Studies Quarterly*, 62(1): 121–130

Barberá, P., Casas, A., Nagler, J., Egan, P. J., Bonneau, R., Jost, J. T. and Tucker, J. A. (2019). Who leads? Who follows? Measuring issue attention and agenda setting by legislators and the mass public using social media data. *American Political Science Review*, 113(4): 883–901.

Barr, P. (2020) "The Impact of the World Wide Web on 21st Century Elections in the U.S." History | Senior Theses. 1. Ανακτήθηκε από: <https://doi.org/10.33015/dominican.edu/2020.HIST.ST.01>

Barro, R J. (1973). The Control of Politicians: An Economic Model. *Public Choice*, 14, 19-42.

<https://doi.org/10.1007/BF01718440>

Besley, T. and Case, A. (1995). Does Electoral Accountability Affect Economic Policy Choices? Evidence from Gubernatorial Term Limits. *Quarterly Journal of Economics*, 110, 769-798.

Born, A., Van Eck, P. and Johannesson, M. (2017). An Experimental Investigation of Election Promises. *Political Psychology*, 39: 685-705.

Boyd, D. M. and Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of computer-mediated Communication*, 13(1): 210-230

Boydston, A. E. (2013). *Making the news: Politics, the media, and agenda setting*. University of Chicago Press

Brennan, G. and Lomasky, L.E. (1993) *Democracy and Decision: The Pure Theory of Electoral Preference*. Cambridge: Cambridge University Press

Brookings Institute (2000) *The Future of Internet Voting*. Washington, DC: Brookings Institute

Brown, MB (2009) *Science in Democracy: Expertise, Institutions, and Representation*. Cambridge: MIT Press.

Bühlmann, M. and Kriesi, H. (2013). *Models for Democracy*. In: *Democracy in the Age of Globalization and Mediatization. Challenges to Democracy in the 21st Century series*. Palgrave Macmillan, London

Burns, N., Schlozman, K.L. and Verba, S. (2001). *The Private Roots of Public Action: Gender, Equality, and Political Participation*. Cambridge, MA.: Harvard University Press.

Caltech/MIT (2000) Voting Technology Project: Residual Votes Attributable to Technology. An Assessment of the Reliability of Existing Voting Equipment. Cambridge, Mass.: MIT Press

Chadwick, A. (2011). The political information cycle in a hybrid news system: The British prime minister and the “bullygate” affair. *The International Journal of Press/Politics*, 16(1): 3–29

- Chambers, S. (2012). "Deliberation and mass democracy." In *Deliberative Systems: Deliberative Democracy at the Large Scale*, ed. J. Parkinson and J. J. Mansbridge. Cambridge: Cambridge University Press.
- Chen, K., Lee, N. and Marble, W. (2019). How policymakers evaluate online versus offline constituent messages. Ανακτήθηκε από: <https://ssrn.com/abstract=3251651>
- Clarke, H. and Acock, A. (1989). National Elections and Political Attitudes: The Case of Political Efficacy. *British Journal of Political Science*, 19(4), 551-562
- Coleman, S. (2014) *How Voters Feel*. Cambridge: Cambridge University Press
- Converse (2006) The nature of belief systems in mass publics (1964, *Critical Review*, 18:1-3
- Corazzini, L., Kube, S., Marechal, M. A. and Nicol, A. (2014). Elections and Deceptions: An Experimental Study on the Behavioral Effects of Democracy. *American Journal of Political Science*, 58, 579-592
- Dahl, R., Shapiro, I. and Cheibub (2003). *The Democracy Sourcebook*, Boston: MIT Press
- Dahlgren, P. (2013) *The Political Web: Online Civic Cultures and Participation*.
- Dalege, J., Borsboom, D., van Harreveld, F., Wladorp, L.J. and van der Maas, H.L. (2017) Network structure explains the impact of attitudes on voting decisions, *Scientific Reports*, 7:4909.
- Dencik, L. (2012) *Media and Global Civil Society*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan
- Diamond, L. (2004): What is Democracy? Ανακτήθηκε από: <http://www.standard.edu/~diamond/Iraq/whalsDemocracy012004.htm> (Πρόσβαση 9/5/2022)
- Diamond, L.J. and Plattner, M.F. (2012). *Liberation Technology: Social Media and the Struggle for Democracy*. Baltimore, Md: Johns Hopkins University Press
- Durant, D. (2010) Getting political about participation. *Perspectives on Science* 18(2): 189–225
- Enli, G. S. and Skogerbø, E. (2013). Personalized campaigns in party-centred politics: Twitter and Facebook as arenas for political communication. *Information, Communication & Society*, 16(5): 757–774

- Fazekas, Z., Popa, S. A., Schmitt, H., Barberá, P. and Theocharis, Y. (2021). Elite-public interaction on Twitter: EU issue expansion in the campaign. *European Journal of Political Research*, 60(2): 376–396.
- Ferdinand, P. (2000). *The Internet, Democracy, and Democratization*. London: Frank Cass
- Fishkin, J. S. (1997). *The Voice of the People*. New Haven: Yale University Press.
- Freeman, S (2000) Deliberative democracy: A sympathetic comment. *Philosophy and Public Affairs* 29(4): 371–418
- Feezell, J. T. (2018). Agenda setting through social media: The importance of incidental news exposure and social filtering in the digital era. *Political Research Quarterly*, 72(2): 482–494
- Gritzalis, D. (ed.) (2003) *Secure Electronic Voting*. Boston: Kluwer Academic Publishers.
- Gurav, O. (2015). What are the 1st, 2nd and 3rd connections in LinkedIn ?. Ανακτήθηκε από: <https://www.linkedin.com/pulse/what-1st-2nd-3rd-connections-linkedin-onkar-gurav/> (Πρόσβαση 5/4/2022)
- Gutmann, A. and Thompson, D. (2004) *Why deliberative democracy?*. New York: Princeton University Press
- Hague, B. and Loader, B. (eds) (1999) *Digital Democracy. Discourse and Decision Making in the Information Age*. London: Routledge.
- Halliday, J. and Garside, J. (2011). Rioting leads to Cameron call for social media clampdown. Ανακτήθηκε από: <http://www.theguardian.com/uk/2011/aug/11/cameron-call-social-media-clampdown>.
- Hutchinson, S. (2013). Social media plays major role in Turkey protests. Ανακτήθηκε από: <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-22772352>
- Held, D. (1996). *Models of Democracy*. Cambridge, UK: Polity Press
- Herzog, A. and Benoit, K. (2015). The most unkindest cuts: Speaker selection and expressed government dissent during economic crisis. *The Journal of Politics*, 77(4): 1157–1175.
- Jarvie, I., Milford, K. (2006). *Karl Popper: Life and Time and Values in a World of Facts Vol. 1 of Karl Popper: A Centenary Assessment: Karl Milford*. Ashgate Publishing, Ltd.

- Johnson, G. B. and Ryu, S. R. (2010). Repudiating or Rewarding Neoliberalism? How Broken Campaign Promises Condition Economic Voting in Latin America. *Latin American Politics & Society*, 52, 1-24
- Jungherr, A., Posegga, O. and An, J. (2019). Discursive power in contemporary media systems: A comparative framework. *The International Journal of Press/Politics*, 24(4): 404–425
- Kartik, N. and McAfee, R. P. (2007). Signaling Character in Electoral Competition. *American Economic Review*, 97, 852-870.
- King, G., Schneer, B. and White, A. (2017). How the news media activate public expression and influence national agendas. *Science*, 358(6364): 776–780
- Kottonau J. and Pahl-Wostl (2004) Simulating political attitudes and voting behavior, *Journal of Artificial Societies and Social Simulation*, 7(4)
- Krasa, S. and Polborn, M. K. (2015). *Political Competition in Legislative Elections* (pp. 222-232). Champaign, IL: University of Illinois, Urbana-Champaign
- Kriesi, H. (2002) *E-voting. Motivation and Information Issues Workshop on E-voting and the European Parliamentary Elections*. Florence: European University Institute, May
- Kozhevnikov, M. (2007). “Cognitive Styles in the Context of Modern Psychology: Toward an Integrated Framework of Cognitive Style.” *Psychological Bulletin* 133:464–81.
- Langer, A. I. and Gruber, J. B. (2021). Political agenda setting in the hybrid media system: Why legacy media still matter a great deal. *The International Journal of Press/Politics*, 26(2), 313-340
- Larson, J. R., Foster-Fishman, P. G., and Franz, T. M. (1998). Leadership Style and The Discussion of Shared and Unshared Information in Decision-Making Groups. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 24, 482-495
- Lau, R. R. and Redlawsk, D.P. (2001). “Advantages and Disadvantages of Cognitive Heuristics in Political Decision Making.” *American Journal of Political Science* 45:951–71
- Lau, R. R., Kleinberg, D.S and Ditonto,, T. M (2018) 'Measuring Voter Decision Strategies in Political Behavior and Public Opinion Research.', *Public Opinion Quarterly*, 82 (S1), 911-936

- Levine, I. M. and Russo, E. (1995). Impact of Anticipated Interaction on Information Acquisition. *Social Cognition*, 13, 293-317
- Lewandowsky, S., Jetter, M. and Ecker, U. K. H. (2020). Using the president's tweets to understand political diversion in the age of social media. *Nature Communications*, 11(1): 1–12
- Lodge, M. and Taber, C.S. (2013). *The Rationalizing Voter*. New York: Cambridge University Press
- Mackuen, M. B., & Stimson, E. J. A. (1992). Peasants or Bankers? The American Electorate and the U.S. Economy. *The American Political Science Review*, 86, 597-611
- McCombs, M. E. and Shaw, D. L. (1993). The evolution of agenda-setting research: Twenty-five years in the marketplace of ideas. *Journal of Communication*, 43(2): 58–67
- McGregor, S. C. and Molyneux, L. (2020). Twitter's influence on news judgment: An experiment among journalists. *Journalism*, 21(5): 597–613
- McKelvey, R. D. (1975). Policy Related Voting and Electoral Equilibrium. *Econometrica*, 43: 815-843. <https://doi.org/10.2307/191132>
- Mick, J. (2011). Britain Blames Social Media For Class Riots, Looks to Censorship. Ανακτήθηκε από: <http://www.dailytech.com/Britain+Blames+Social+Media+For+Class+Riots+Looks+to+Censorship/article22435.htm> (Πρόσβαση 8/6/2022)
- Mansbridge, J. (1991). Democracy, deliberation, and the experience of women. In: B. Murchland (Ed.), *Higher Education and the Practice of Democratic Politics*. Dayton, OH: Kettering Foundation.
- Mansbridge, J. (1996). Using power/fighting power: The polity. In: S. Benhabib (Ed.), *Democracy and Difference: Contesting the Boundaries of the Political* (pp. 46-66). Princeton: Princeton University Press
- Mendelberg, T. (2002). The deliberate citizen: theory and evidence. *Political Decision Making, Deliberation and Participation*, 6, 151-193
- Moreau, E. (2019). Is Myspace Still Around. Ανακτήθηκε από: <https://www.lifewire.com/is-myspace-dead-3486012> (Πρόσβαση 8/5/2022)

- Moscovici, S. (1980). Toward a Theory of Conversion Behavior. *Advances in Experimental Social Psychology*, 13,209-23
- Myspace. (2019). Ανακτήθηκε από: <https://en.wikipedia.org/wiki/Myspace> (Πρόσβαση 7/5/2022)
- Nussbaum, M. (2000). *Women and human development: The capabilities approach*, Cambridge: Cambridge University Press
- Pew Research Center (2012) ‘How the presidential candidates use the web and social media’. Ανακτήθηκε από: <https://www.pewresearch.org/journalism/2012/08/15/how-presidential-candidates-use-web-and-social-media/> (Πρόσβαση 11/6/2020)
- Popa, S. A., Fazekas, Z., Braun, D. and Leidecker-Sandmann, M.-M. (2020). Informing the public: How party communication builds opportunity structures. *Political Communication*, 37(3): 329–349
- Pratchett, L. (2002) *The Implementation of Electronic Voting in the UK*. London: Local Government Association
- Rosanvallon, P. (2008) *Counter-Democracy: Politics in an Age of Distrust*. Cambridge, UK: Cambridge University Press
- Sanders, L. (1997) “Against deliberation.” *Political Theory* 25:347–76
- Sciarini, P., Tresch, A. and Vliegthart, R. (2020). Political agenda-setting and-building in small consensus democracies: Relationships between media and parliament in the Netherlands and Switzerland. *The Agenda Setting Journal*, 4(1): 109–134
- Smith, C. M., Tindale, R. S., and Dugoni, 8. L. (1996), Minority and Majority Influence in Freely Interacting Groups: Qualitative Versus Quantitative Differences, *British Journal of Social Psychology*, 35, 137-149
- Thompson, D F (2008). Deliberative democratic theory and empirical political science. *Annual Review of Political Science*, 11: 497–52
- Tolbert, C. and McNeal, R. (2001) *Does the Internet Increase Voter Participation in Elections*. San Francisco: American Political Science Association.

- Towns, A. (2010) Translated by Yao Yang et al. *Economic Theory of Democracy*. Shanghai: Shanghai Century Press.
- Vivian, J. (2011). *The media of mass communication*. 10th Edition. Boston: Allyn & Bacon
- Vliegenthart, R., Walgrave, S., Baumgartner, F. R., Bevan, S., Breunig, C., Brouard, S., Bonafont, L. C., Grossman, E., Jennings, W. and Mortensen, P. B. (2016). Do the media set the parliamentary agenda? A comparative study in seven countries. *European Journal of Political Research*, 55(2): 283–301
- Walgrave, S. and Van Aelst, P. (2006). The contingency of the mass media's political agenda setting power: Toward a preliminary theory. *Journal of Communication*, 56(1): 88–109.
- Warren, M. E. (1992). "Democratic theory and self-transformation." *American Political Science Review* 86:8–23.
- Warren, M. (1996). Deliberative Democracy and Authority. *American Political Science Review*, 90,46-60
- Werner, A. (2019). What Voters Want from Their Parties: Testing the Promise-Keeping Assumption. *Electoral Studies*, 57: 186-195.
- Wolfe, M., Jones, B. D. and Baumgartner, F. R. (2013). A failure to communicate: Agenda setting in media and policy studies. *Political Communication*, 30(2): 175–192
- Wolfers, J. (2002). *Are Voters Rational? Evidence from Gubernatorial Elections*. Rochester, NY: Social Science Electronic Publishing.
- Wood, W., Lundgren, S., Ouellette, J. A., Busceme, S., and Blackstone, T. (1994). Minority Influence: A Meta-Analytic Review of Social Influence Processes. *Psychological Bulletin*, 115, 323-345
- Woon, J. (2012). Democratic Accountability and Retrospective Voting: A Laboratory Experiment. *American Journal of Political Science*, 56, 913-930
- Zaller, J.R. (1992). *The Nature and Origins of Mass Opinion*. Cambridge: University Press.

NOMOOEΣIA

Νόμος 3434/2006.